

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna številka: Ljubljana št. 10.351.

Sestanek na Brennerju

Danes dopoldne sta se sestala na italijanski strani pod Brennerjem Mussolini in Ciano s Hitlerjem in Ribbentropom — Sestanek je bil določen že prej na Hitlerjevo željo — Kakor vse kaže, gre za zadnji poskus »nemške mirovne ofenzive« pred Wellesovo vrnitvijo v Ameriko in da bo Italija še nadalje vodila politiko oborožene nevtralnosti

Rim, 18. marca s. (Reuter) Vest o sestanku med kancelarjem Hitlerjem in ministrskim predsednikom Mussolinijem je prišla za javnost popolnoma nepričakovano. Šele včeraj popoldne se je izvedelo v Rimu, da sta ministrski predsednik Mussolini in zunanji minister grof Ciano v poslovnem vlakcu odpotovala proti Milanu. Takoj se je pojavila govorica, da je najbrže v programu sestanek s kancelarjem Hitlerjem. Zvečer je uradno italijansko poročilo to potrdilo.

V spremstvu ministrskega predsednika Mussolinija je več višjih uradnikov znanega ministrstva. Pozno zvečer je dospel poseben vlak na postajo Brixen (Bressanone), 30 km od meje na Brennerju. Vlak je bil nam postavljen na stranski tir ter so Mussolini, grof Ciano in njuno spremstvo v vlakcu prenočili.

Sestanek med italijanskimi in nemškimi državniki bo danes dopoldne, in sicer v vasi Brennero na italijanski strani tik pod Brennerskim prelazom. Kancelar Hitler in zunanji minister Ribbentrop sta včeraj odpotovala iz Berlina na kraj sestanka.

V rimskih političnih krogih izjavljajo, da je bil sestanek med kancelarjem Hitlerjem in ministrskim predsednikom Mussolinijem že davno v načrtu. Podrobnosti glede kraja in časa sestanka pa so bile določene ob priliki obiska znanega ministra Ribbentropa v Rimu. Druge verzije, ki se zdijo verjetnejše, pa pravi, da je bil dogovorjen sestanek šele po drugem Wellesovem prihodu v Rim.

V angleških diplomatskih krogih mislijo, da gre pri sestanku za novo akcijo v nemški mirovni ofenzivi. Naj si je dala za sestanek pobudo Italija ali Nemčija, je vsekakor skoraj gotovo, da je sestanek v vlakcu prenočili.

Senzacij najbrže ne bo

Francoska poročila zatrjujejo, da Italija ne bo spremenila svojega stališča in to še nadalje čakala

Rim, 18. marca. e. Rimski politični krogi so s precejšnjo nervozno pričakovali včerajšnja dneva. Javljeno je bilo, da bo Mussolini odpotoval, toda nihče ni mogel dobiti potrdila te vesti. Včeraj ob 13.30 pa je Mussolini prišel na postajo Termini. Ker je bil že minister za narodno kulturo Pavolini, Mussolini je vstopil v vagon posebnega vlaka, ki je takoj nato odpeljal.

Glede na Mussolinijevo potovanje podarjajo v političnih krogih, da italijansko nemški odnosi ne zahtevajo nikake okrepitve, niti razjasnitve. Isto velja glede odnosov s sovjetsko Rusijo. V italijanskim odnosih do sovjetske Rusije ni nobenih tajnosti. Namen Mussolinijevega potovanja je lahko samo mirovna ofenziva.

Ker je znano, da italijanska vlada ne bi podvela nobene mirovne iniciative, če ne bi bila z obeh strani prepričana o uspehu, sodijo, da je prišlo do zelo značilnega prevrata v razvoju položaja, ker se je Mussolini odločil stopiti v neposredni stik z drugimi evropskimi državami.

Rim, 18. marca. s. (Havas) Wellesove informacije se smatrajo za take, da dovoljujejo široko razlago možnosti za vzpostavitev miru. Kar še manjka, da bi se to vprašanje postavilo na dnevni red, bi bilo pač to, kar bi Mussolini poskušal doseči o priliki svojega sestanka s Hitlerjem. V rimskih političnih krogih so smatrali, da po nedavnem obisku znanega ministra Ribbentropa sestanek med kancelarjem Hitlerjem in ministrskim predsednikom Mussolinijem ne bo več potreben. Zdi se pa, da Ribbentrop ni uspel italijanske vlade prepričati o vseh nemških predlogih. Verjetno je, da je želel, da bi Italija spremenila svoje stališče nevoljujoče se stranke ali pa je hotel, da izpremeni svoje odklonilno stališče do sovjetske Rusije.

Kaže, da Italija tako nasproti vojni sploh kakor tudi nasproti sovjetski Rusiji

Nemčija izročila Wellesu nove mirovne predloge

Angleški tisk o zvezi z Wellesom in nemški želji po sklenitvi miru

LONDON, 18. marca. AA. (Reuter). Britanski tisk se obirno bavi z bivanjem Sumnerja Wellesa v Evropi. Večina listov spravlja Wellesovo delovanje v zvezi z nemško željo po sklenitvi miru. Listi trdijo, da je Nemčija izročila Wellesu nove mirovne predloge.

nek v zvezi z Wellesovim potovanjem po Evropi.

Iz ameriških krogov se izve, da namerala nemška vlada, oziroma kancelar Hitler, preko ministrskega predsednika Mussolinija se enkrat informirati Wellesa o svojem stališču, pred njegovim odhodom iz Evrope. Zato je bil najbrže tudi odgojen Wellesov odhod, ki je bil določen za jutri. Celo parnik »Conte di Savoia«, s katerim bi moral Welles jutri odpotovati iz Napolija, je preloži svoj odhod. Najbrže se bo Sumner Welles pred odhodom še enkrat sestel z ministrskim predsednikom Mussolinijem.

V ameriških uradnih krogih vest, da bi imel sestanek med kancelarjem Hitlerjem in ministrskim predsednikom Mussolinijem kakršnokoli zvezo z Wellesom, zanika.

Berlin, 18. marca. AA. (DNE) V času Ribbentropovega bivanja v Rimu je bilo določeno, da se bosta Hitler in Mussolini sestala v ponedeljek dopoldne na Brennerju. Ta sestanek je bil že mnogo prej določen, sedaj pa so samo določili točno dan in kraj sestanka.

Rim, 18. marca. AA. (Havas) Uradno poročilo pravi, da je razen grofa Ciana v Mussolinijem spremstvu tudi njegov osebni tajnik Sebastiani, šef kabineta znanega ministrstva, pa tudi višji uradniki imenovanega ministrstva. V nasprotju s prvimi vestmi pa nemški veleposlanik v. Mackensen ni odpotoval v Berlin.

Rim, 18. marca. s. (Reuter) Poseben vlak z ministrskim predsednikom Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Ciano je dospel na obmejno postajo Brennero dopoldne ob 10.30.

Rim, 18. marca. AA. (Havas) Prvi sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem je bil v Mussolinijevem posebnem vlakcu

zasleduje še nadalje politiko čakanja in ni pričakovati, da bi to svoje stališče izpremenila v bližnji bodočnosti. Celotno vesti o bližnjih gospodarskih pogajanjih med sovjetsko Rusijo in Italijo zanikajo v Rimu. Verjetno je tudi nemška želja, da bi se italijanska vlada bolj angažirala v novi nemški mirovni ofenzivi. Vse pa kaže, da Rim ni prepričan o uspehu te akcije.

Presenečenje v Londonu

London, 18. marca. e. Vesti o sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem so izzvale veliko presenečenje. Diplomatski opazovalci menijo, da bo nemška mirovna ofenziva dosegla svoj višek tedaj, ko bo Welles predložil svoja poročila predsedniku Rooseveltu. Med tem pa bo Nemčija s svojimi letalskimi napadi, kakor je bil zadnji pri Scapa Flowu, poskušala dokazati Angliji, kaj bi se lahko zgodilo, če se vojna nadaljuje. Sestanek pod Brennerjem je tudi v skladu z željo Nemčije, da se ohrani mir na Balkanu, zaradi česar je Hitlerju potrebna Mussolinijeva podpora.

Pozornost Amerike

Washington, 18. marca. AA. (Reuter) Pozornost vseh političnih krogov je obrnena danes na sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem. Dosedaj ni bilo mogoče izvesti nobenih podrobnosti o tem, koliko je ta sestanek v zvezi s poslanstvom Sumnerja Wellesa, Ameriški uradni krogi, zlasti pa zunanje ministrstvo, odklanjajo sleherni komentar k temu vprašanju. Dobro informirani politični krogi pa trdijo, da ta sestanek verjetno ni v zvezi z nemško željo, da bi se sklenil mir, temveč pomeni nemško željo, da bi pridobila Italijo za skupno akcijo italijanskih in nemških oboroženih sil. Isti krogi poudarjajo, da bo na podlagi rezultatov sestanka Mussolini mogel dati končnoveljavno odgovor Sumnerju Wellesu po njegovem povratku v Rim.

»Times« pravijo v svojem uvodniku: Enodušno pričanje političnih krogov je, da je na Wellesa naredilo globok vtis stališče zapadnih demokracij, kakor tudi ostale informacije, ki jih je pri tej priliki dobil v Evropi. Poslanica predsednika Roosevelta, katero je javnosti poslal v sobo-

to zvečer po radiu, je tako nedvoumna, da se iz nje jasno vidi, kaj predsednik Zedinjenih držav misli glede zmage v sedanji vojni.

RIM, 18. marca. e. Včeraj dopoldne je Sumner Welles prebil v ameriskem veleposlanstvu. Opoldne je bil na obedu v veleposlanstvu, popoldne pa je odšel na izlet izven Rima. Snoch mu je bila na čast prirejena večerja v veleposlanstvu. Danes dopoldne ga bo sprejel v avdienci papež Pij XII., nato pa tudi vatikanski državni tajnik kardinal Maglione.

RIM, 18. marca. j. (Reuter). Danes dopoldne ob deseti uri je sprejel papež v avdienci Rooseveltovega odposlanca Sumnerja Wellesa.

LONDON, 18. marca. s. (Havas). Bivši minister za kolonije Ameriky je govoril sinoči preko angleških radijskih postaj v italijanski. Primerjal je položaj zaveznikov na eni ter Nemčije na drugi strani, leta 1914 in sedaj. Izrazil je prepričanje, da bodo zavezniki zmagali in da je njihov položaj boljši tako v gospodarskem strateškem, kakor tudi moralnem oziru, kakor pa je bil leta 1914.

Cianove glasilo o vojnem položaju

Rim, 18. marca. AA. Stefani. List »Telegrafo« razpravlja o evropskem položaju

Finska — zadnja žrtev

Po sodbi švicarskega lista je preliminarne faze vojne zaključena

CURICH, 18. marca. s. (Havas). »Berner Tagblatt« se bavi s splošnim mednarodnim političnim položajem po sklenitvi miru med Finsko in sovjetsko Rusijo. List naglašja, da je bila Finska zadnja država, katere zemljepisni položaj je onemogočal neposredno vojaško intervencijo zaveznikom proti tujemu napadu. Dostoj se totalitarne velesile napadale samo take države, ki jim zavezniki sploh niso mogli takoj pomagati. Odslej ne bo več tako. No-

ter pravi, da bo vojna dolga. Sklenitev finsko-sovjetskega miru ter zadržanje Turčije, ki se ne namerava udeležiti vojne proti sovjetski Rusiji, sta preprečila razširitev evropskega spopada. Sicer pa je zelo malo verjetno, da bi se sedaj izvršila ofenziva proti utrjenim črtam. Zdravo razmišljanje naveda k trditvi, da se bo vojna še dolgo zavlačevala. To bo boli kot kdaj vojna, v kateri se bodo skušali nasprotniki med seboj izčrpati.

Italijanski general obiskal nemško fronto

Berlin, 18. marca. AA. (DNE) V teku svojega obiska si je divizijski general fashiistične milice Melchiori ogledal kot gost vodje rajha odsek bojišča ob gornji Reni. V spremstvu italijanskega gosta so bili italijanski vojni ataše v Berlinu, brigadni general Marah in več višjih častnikov štaba vrhovnega povelništva. General Melchiori si je ogledal več utrd v srednjih črtah. Zanimal se je za vse podrobnosti. Ogledal si je tudi več rovov nemških predstraž. Izrazil se je zelo pohvalno o ureditvi teh rovov. Nazadnje si je general Melchiori ogledal še utrjene topniške položaje.

bene države ni več v Evropi, ki bi bila tako izolirana kakor je bila Finska. Mogoče je torej reči, da je preliminarne faze vojne zaključena. Celotno napad na katero izmed balkanskih držav ne bi mogel več ostati lokaliziran, temveč bi Anglija in Francija imele možnost, da v takem primeru najdeta novo fronto in pošljeta v boj nove sile. Evropa vidi, da se bliža vojna sedaj odločilnemu stadiju.

Strateški položaj okrnjene Finske

Angleški vojaški strokovnjak o posledicah mirovne pogodbe za finsko narodno obrambo — Sovjeti silijo v severni Atlantik

LONDON, 18. marca. s. Vojaški dopisnik »Timesa« kapetan Fawles podaja v angleškem radiu pregled vojaškega položaja Finske po podpisu mirovne pogodbe. Predvsem pravi, da se je vojna končala tako, kakor se je morala končati, ker Finska ni prejela tuje pomoči. Zakaj ta pomoč iz inozemstva ni dospela, še vedno ni popolnoma jasno. Odločilno vlogo pa so imeli vsekakor politični momenti.

Fawles pravi, da je vojno odločila sovjetska ofenziva pri Summi na Karelijski ozini, ki je bila dobro izvedena. Finci v Mannerheimovih utrdbah niso imeli na razpolago nobenih rezerv in so jih sovjeti z neprestanimi napadi izčrпали. To je bil začetek konca.

Sedanji položaj Finske s strateškega vidika je mogoče označiti takole: Po izgubi utrjenih postojank na Karelijski ozini in na severu Ladoškega jezera je Finska popolnoma odprta sovjetskim napadom. Mannerheimova obrambna linija je bila zgrajena zelo dobro, in je ni mogoče nadomestiti. Finci sicer lahko ob velikih jezerih v srednji Finski organizirajo novo obrambno linijo, ne morejo pa preprečiti sovjetskega prodora proti Južni Finski. Ravno to ozemlje pa je najbolj obljubeno in najbogatejše v Finski. Tukaj tudi četrtniška taktika Fincem ne bi mogla pomagati.

Demilitarizacija Pečenge, ki jo odreja mirovna pogodba zlasti pa še dovolitev prostega prehoda za sovjetsko Rusijo na Norveško, se tiče bolj Norveške, kakor pa Finske. Finska ozemlje pri Pečengi v primeru sovjetskega napada itak nikdar ne bi bila mogla braniti. Isto tako predstavljajo graditve železnice na švedsko mejo strateško grožnjo proti Švedski, čeprav, bo železnica najprej služila morda trgovskim namenom. Tudi zasedba Hangöja ima manj namen, da obvlada Finsko, nego da ojači sovjetsko pozicijo v Baltiku in v Finskem zalivu.

Optimistična mnenja, da bi bila zavezniška vojska lahko Finski hitro in odločilno

pomagala, so nesmiselna. Ekspedicija zavezniške vojske skozi Skandinavijo bi bila težko in hazardno podjetje ter bi vodila do komplikacij, ki jih sploh ni mogoče v polnem obsegu predvideti. Najbrž bi bilo že v Skandinaviji prišlo do hudih bojov, pa tudi prometne zveze preko Skandinavije bi bile slabe in nezanesljive.

Z novim mirom je položaj Finske s strateškega vidika bistveno oslabilen. Če bi se odslej Finska še enkrat poskusila upreti novemu sovjetskemu napadu, bi riskirala, da bi bila pri tem popolnoma uničena. Na drugi strani pa ni verjetno, da bi sovjetska Rusija nameravala nov napad. Finska vojna jo je stala toliko, da bi je gotovo sploh ne bila začela, če bi bila predvidevala take stroške. Mirovna pogodba je prinesla sovjetski Rusiji celo mnogo več, nego je kdajkoli sama zahtevala.

STOCKHOLM, 18. marca. AA. (Reuter). Moskovski dopisnik lista »Aften Bladet« trdi, da se v Moskvi stalno širijo vesti, da misli sovjetska Rusija dobiti svobodne luke v severnem delu Atlantika, prav tako pa tudi na zahodni obali Švedske. Dopisnik pravi, da je sovjetska vlada že uradno glede tega vprašanja poslala svoje zahteve Švedski in Norveški.

STOCKHOLM, 18. marca. s. (Reuter). Švedski zunanji minister Gönther je podal novo izjavo v zvezi s sklenitvijo sovjetsko finske mirovne pogodbe. Gönther pravi, da je sovjetska vlada že 29. januarja preko švedske vlade sporočila svojo pripravljenost za pogajanje s Finsko, da pa mora finska vlada sama predložiti začetek pogajanj. Gönther je tudi ponovno izrazil prepričanje, da bi prišlo do splošne vojne, če bi bila zavezniška vojska intervenirala preko skandinavskih držav. Po njegovem mnenju Nemčija nasproti taki intervenciji ne bi mogla ostati ravnodušna. Vprašanje sklenitve obrambne vojske zveze med severnimi državami je označil Gönther kot skrajno komplicirano. Dejal je, da je švedska vlada že pričela vprašanje proučevati.

Iz notranje politike

SRBSTVO IN NOVO JUGOSLOVENSTVO

V uvodnem članku »Smisel in vloga srbstva« v zadnji številki beograjskega tednika »Napred«, ki ga urejuje dr. Mihael Ilić, eden izmed treh srbskih strokovnjakov za sporazum, citamo tudi naslednja izvajanja:

Tako nasproti Hrvatim, kakor nasproti drugim delom in pokrajinam naše državne zajednice more biti vloga srbstva samo v pravilnem razumevanju vseh vprašanj in vseh težav ter v usodovoljivi lokalnih občutljivosti in pokretov za kulturno in administrativno samoupravo. Srbski narod, ki je bil ena izmed gonilnih sil v borbi za federalno enotno Hrvatsko, je neogibno poklican, da se bori za izgradnjo popolne federativne zajednice z vsemi kulturnimi in upravnimi posledicami, ki imajo priti iz lokalnih težav in zahtev.

Samo napreden in svoboden demokratiški nacionalizem je srbski in ta nacionalizem ne krati nobenemu opravičljivi zahtev po svobodi v okviru širokih zajednic. Zato ni čudno, da vsi oni, ki nečesto razumeti hrvatskega nacionalizma in pravega srbskega stališča do njega, ne morejo izraziti svojega mišljenja in zavzeti stališča nasproti ostalim vprašanjem naše stvarnosti. Toda ta vloga izhaja iz samega smisla srbskega nacionalizma, resničnega narodnega in resničnega srbskega nacionalizma. Vloga razumevanja in usodovoljive pokrajine in ožjih celin, vloga njihovega povezovanja v večje zajednice, ki se bodo spajale z vsemi lokalnimi in narodnostnimi vrednotami v eno stvarno narodno in napredno jugoslovensko zajednico.

Srbstvo je v krizi zato, ker je bilo tudi jugoslovenstvo v krizi, toda ta kriza je prišla odotod, ker je doslej nazaj obrnjeno in uradno jugoslovenstvo skušalo zadušiti srbstvo. Srbstvo bo našlo svoje obnovljene sile in pravce svojih vlogi v tem, da se otrese vseh napak uradnega centralističnega jugoslovenstva in da prevzame plemenitejšo stvarnost jugoslovensko ideologijo.

Zagrebaški »Obzor« je posvetil tem izvajanjem članek, v katerem je opozoril na trezno in objektivno razpravljanje aktualnih vprašanj v »Napred« ter je končal v besedah: Srbstvo je danes pred izbiro. Ali bo krenilo po poti mrznje, šovinizma in hegemonije, ali pa si bo izbralo novo pot, katere široke obrise kaže članek dr. A. Ilića v »Napred«.

ODMEVI HRVATSKEGA LITERARNEGA VEČERA V LJUBLJANI

Spitiški »Narodni list«, ki mimogrede povedano, ni bil poučen, da dva hrvatska književnika nista nastopila, piše: Ljubljana je pričakovala, da bo ta večer slišala novo književnost, zraslo s HSS... Ljubljana se je istočasno mogla prepričati, da je pred to skupino slišala in čitala boljše poezijo in boljše hrvatsko prozo, in da je skoraj vsa boljše hrvatska poezija in proza z dramatično ostala izven te skupine. Narodni pokret je ni niti oplodil niti povzdignil... Bilo srečno in blagoslovljeno, zlasti še, ako se bodo odslej Slovenci smatrali za planinske Hrvate, Hrvati pa za razširjene Slovence.

»Hrvatski dnevnik« ostro zavrača poročilo v beograjski »Pravici«, kateri očita, da je objavila netočno poročilo glede na govor dr. Jakovljevića ter se pri tem sklicuje na referate v ljubljanskih dnevnikih. Nato piše »Hrvatski dnevnik«:

Danes je med Slovenci razvita zavest tudi o potrebi političnega približevanja med Hrvati in Slovenci. To razpoloženje je našlo tudi na hrvatski strani razumevanje... To približevanje je za »Pravico« morda neugodno, toda to ni važno. Glavno je, da se vzpostavijo narodne vezi med Hrvati in Slovenci, ker je to v interesu tako slovenskega kakor hrvatskega naroda.

K tej polemiki bi z naše strani pristavili, da bi za hrvatski literarni večer v Ljubljani mogle veljati besede, zapisane v včerajšnjem »Jutru« o priliki zadnjega literarnega večera v Delavski zbornici: Večer je bil zanimiv, ni pa prinesel kakšnih odkritij ne glede posameznih sodelavcev, ne glede skupine, ki vsaj s temi deli ni pokazala, da bi bila enovita v svojih umetniških in idejnih stremeljih. Njen nastop pa je bil prikupen in občinstvo ni štedilo z izrazom svojega priznanja.

DELOVANJE SRBSKEGA KULTURNEGA KLUBA

Na ustanovnem obnem zboru Srbskega kulturnega kluba v Novem Sadu je govoril kot odposlanec beograjske centralne vpokojeni poslanik Milan Milojević, ki je izjavil med drugim:

V okviru Srbskega kluba želimo združiti vse intelektualne sile Srbov. Srbi iz predvojnje Srbije smo bili prepričani, da je v aktom osvobodjenja in zedinjenja državne in narodno edinstvo izvršeno dejstvo in da ne more biti več nikakih verskih in še manj plemenskih ločitve, ki so bila za nas Srbe nepoznana stvar, in to tembolj ker so Hrvati in Slovenci na mirovni konferenci odločno izjavili svojo voljo za zedinjenje s Srbijo in s Srbi ter za ustanovitev skupne države.

Včasni upravi novosadskega kluba so med drugim kot predsednik dr. Jovan Latičević, odvetnik, kot podpredsednik dr. Rada Kalinić, zdravnik, kot član uprave pa gimnazijski ravnatelj J. Markić, prof. dr. N. Prodanović, prof. dr. Kosta Milutinović.

Inserirajte v »Sl. Naroda«!

Nobena žrtev ni prevelika

še je treba državo rešiti pred razdiralnimi silami, je izjavil rumunski ministrski predsednik

Bukarešta, 18. marca. s. (Reuter) Ministrski predsednik Tataru je imel sinoči po radiu govor, v katerem je omenil spravo z Železno gardo ter dejal, da ima sedaj rumunski narod manj povoda za vznemirjenje nego 24 ur prej. Kralj in vlada se trudita, da utrdita položaj Rumunije na znotraj in na zunaj.

V tekočem letu bodo potrebni ogromni napori za oblačne rumunske armade. Zato bo morala Rumunija prevzeti breme novih davkov za 27 milijonov angleških funtov. Nobena žrtev pa ni prevelika, je nadaljeval Tataru, če je treba preprečiti, da bi naša država postala žrtev razdiralnih sil.

Rumunija potrebuje velike rezerve petroleja. Poleg tega pa mora petrolej tudi

v večji množini izvažati, da dobi na ta način plačilna sredstva za nakup orožja. Zato morajo petrolejske družbe in rudniki povečati svojo proizvodnjo.

V Bukarešti zanikajo nemška jamstva

BUKAREŠTA, 18. marca. s. (Havas). V rumunskih odločilnih krogih odločno zanikajo vesti, da bi bila Nemčija pogodila Rumuniji jamstva za njene meje v zameno za gospodarske ali vojaške koncesije.

Trenutno v rumunskih krogih še ničesar ne vedo, kakšne predloge bo prinesel s seboj dr. Clodius, ki dospe v Bukarešto danes. Vsekakor pa zagotavljajo, da bo nasproti vsaki novi nemški zahtevi zavzela rumunska vlada odločno stališče.

Finska delegacija v Moskvi

Evakuacija se naglo nadaljuje — Vprašanje angleških prostovoljcev

HELSINKI, 18. marca. s. (Reuter). Danes odputuje v Moskvo finska delegacija, ki jo vodi minister dr. Paasikivi in poslanec Vojmaa, ki sta bila oba člana finske mirovne delegacije v Moskvi.

Delegacija bo v Moskvi skušala urediti naslednje tri vprašanja:

1. podrobno določitev nove meje s sovjetsko Rusijo.
2. Začetek trgovinskih razgovorov med obema državama za sklenitev nove trgovinske pogodbe.
3. Možnost obnovitve medsebojnih diplomatskih odnosov ter predvsem ustanovitve sovjetskega poslanstva v Helsinkih.

HELSINKI, 18. marca. s. (Reuter). Finska vlada uradno zanika vesti, da bi bila dva finska ministra po podpisu mirovne pogodbe s sovjetsko Rusijo podala ostavko.

V ozemljih, ki jih je morala Finska odstopiti, se evakuacija z vso naglico nadaljuje. V Helsinkih so bila rekvirirana vsa

motorna vozila, da pomagajo pri evakuaciji. S Švedske je bilo poslanih na pomoč več sto avtobusov, deloma so jih prepeljale ladje v Åbo, deloma pa so vozili kar preko ledu na severu Botniškega zaliva v mesto Vaasa.

LONDON, 18. marca. s. (Reuter). Finski poslanik Grippenberg je na poziv svoje vlade odputoval v Helsinke. Ni še znano, kdaj se vrne v London.

Naborni urad za nabiranje prostovoljcev za Finsko v Londonu je sporočil, da je zaprosil svojo vlado za navodila, kaj naj sedaj ukrene z angleškimi prostovoljci, s katerimi so bile pogodbe že podpisane. Ti soč angleških prostovoljcev je medtem že položilo prisego finski vojski, tri sto pa jih je že dospelo na finski mejo.

Helsinki, 18. marca. AA. (Stefani) Finska vlada je sklenila ustanoviti tri nova mesta, ki bodo nosila imena Viborg, Hangö in Sortavala. V teh mestih se bo nastanilo prebivalstvo, ki se je izselilo iz istoimenskih mest, ki so pripadla sovjetski Rusiji.

K nemškemu napadu na Orkneysko otočje

Odbita nemška letala pri Firth of Forthu — Angleška letala nad Helgolandom

London, 18. marca. s. (Reuter) Ugotovljeno je, da so nemška letala pri svojem napadu na Orkneysko otočje v soboto z večer vrhla okoli 100 eksplozivnih in zažigalnih bomb. Napad je trajal 58 minut.

Udeleženi je bilo pri napadu najmanj 14 bombnih letal, od katerih je bilo eno sigurno sestreljeno, najmanj eno pa težko poškodovano, ter se najbrže ni moglo vrniti v Nemčijo. Domnevajo, da je nemško letalo, ki so ga našli včeraj na danskem otoku Lolland, sodelovalo pri napadu na Scapa Flow.

V soboto zvečer so nemška letala opazili tudi v bližini Bergena ob norveški obali. Norveški protiletalski topovi so stopili v akcijo. Najbrže so bila to letala, ki so se vračala od napada na Scapa Flow.

London, 18. marca. AA. (Reuter) V soboto zvečer so nemška letala poskusila vzdolž škotske obale bombardirati pomorske in vojaške cilje. Nemški bombniki so poskušali prileteti do mostu v Firth of Forthu. Bili pa so odbiti od britanskih

lovskih letal. Nemška letala sploh niso prišla do tega, da bi imenovani most bombardirali.

London, 18. marca. AA. (Reuter) Uradno sporočajo, da so britanska vojska letala med dnevnimi ogledniškimi poleti napadla večje število sovražnih patrolnih ladij med Borkumom in Helgolandom. Dve sovražni letali, ki sta včeraj napadali ladje nedaleč od vzhodne obale, sta bili napadeni od britanskih letal, nakar sta odleteli med oblake. Računajo, da sta bili obe sovražni letali poškodovani.

London, 18. marca. AA. (Reuter) Med poletom britanskih letal nad Helgolandom v soboto je eno izmed britanskih letal opazilo veliko število nemških pomožnih ladij pri Borkumu. Letalo se je z višine 2000 m spustilo na 30 m in bombardiralo nemške ladje. Ena od teh ladij je eksplodirala. Nato so baterije na ladijah in na obrežju začele streljati na letalo, toda letalo je kljub temu nepoškodovano pobegnilo.

Jutri Chamberlainov ekspoz

London, 18. marca. AA. (Havas) Predsednik vlade Chamberlain bo dal v torek v spodnjem domu obširen ekspoz o mednarodnih dogodkih ter poteku vojne. Verjetno bo ob tej priliki obširneje poročal o položaju po finski sovjetski mirovni pogodbi.

Nato bo vodja delavske opozicije major Attlee zastavil predstnik vlade več vprašanj glede vladne akcije na diplomatskem polju. Sinclair bo v imenu liberalne opozicije zastavil več vprašanj, nakar bo verjetno govoril tudi bivši vojni minister Hore Belisha. To bo njegov prvi govor po izjavi, ki jo je dal v parlamentu glede svoje ostavke.

Poljska protestna nota

London, 18. marca. AA. (Havas) Poljski veleposlanik v Londonu je poslal britanski vladi dve protestni noti glede nezakonitih ukrepov, ki jih je Nemčija uvedla na Poljskem. V prvi noti protestira proti nezakoniti zaplombi imetja Poljakov na tistem delu Poljske, ki ga je zasedla Nemčija in v drugi pa zaradi zaplombe zgodovinskih in umetniških predmetov, to je slik, rokopisov, knjig, prepisov itd. Nota pripominja, da bodo Nemci verjetno poskušali te predmete prodati v tujino in zraven nota poudarja, da sta poljska država in odnos poljski državljani zakoniti lastniki teh predmetov.

Legenda, ki se je razblinila v nič

V samotni celici je ostal v okovih samo še razbojnik in morilec Haca, o katerem so že nastajale legende

Ljubljana, 18. marca. Zanimanje za razbojnika Haceta ni več tako živo in splošno kot je bilo prve dni po njegovi razburilni aretaciji v Kranju. Odkar je razbojnik sredi zadržani celici samici v ljubljanski kaznilnici, se z nadaljnjim usodo roparja in morilca še najbolj vneto ukvarja samo še sodna publika, to je onih petnajst ali dvajset ljudi, ki ne zamude nobene razprave v senatni dvorani in ki razpravljajo po cele ure na hodniku pred dvorano o vseh novih dogodkih iz njihovega »področja«. Ta publika ima svoj pravni čut in svoje paragrafe, kateri se dostikrat ne skladajo s pravnim čutom ljudi, ki ne zahajajo v sodno dvorano k razpravam, in ne s paragrafi, po katerih sodijo sodniki.

Haca ni več junak dneva, nehal je biti junak v tistem trenutku, ko se je razvedel, da so ga ujeli. Publika iz senatne dvorane je zdaj prepričana, da je »čisto navaden ropar in morilec«, ki zasluži najstrožjo kazen. Dokler je bil Haca še na svoji boci, so nekateri občudovali njegovo spretnost v skrivanju pred orožniki in policijo. Neposredno prizadeali pa so se ga resnično hali, kajti vedeli so, da Haca ne spoštuje tujega življenja, če je sam v nevarnosti. Saj smo imeli v uredništvu opravka z ljudmi, ki so se bali, da se bo Haca maskeval nad njimi. Ker smo objavili njih imena v zvezi z zasledovanjem Antona Haceta. Neki gostilničar iz ljubljanske okolice je pred meseci ljubljanski policiji namigoval, da je našel v gozdu blizu svoje

hiše Hacetov brolg. Po sledovih in nekaterih rečeh je bilo soditi, da je tam Haca prenočeval, si zakuril in si privoščil krepko večerjo. Objavili smo ime gostilničarja, ki je Hacetov brolg brez Haceta odkril, od tega dne pa se gostilničar ni več upal spati sam s svojo ženo v svoji hiši. Bal se je, da bo prišel Haca ponoči in da se bo kruto maskeval nad njimi, zdelo se je temu možakarju, da ni več varen nikjer. razen v Ljubljani, kamor se Haca vendar ne bo upal priti v goste. In že je možakar našel stroške, ki jih bo imel s preselitvijo iz ljubljanske okolice v Ljubljano in v vse te stroške bi mu moralo plačati uredništvo, kajti uredništvo je vsega krivo, ker je objavilo ime in Hacetu takorekoč izdalo, kdo je izdal njegov, prazen brolg.

Hacetov primer je dokazal še to zanimivo dejstvo, da je tudi v Ljubljani ženski svet, ki je po nekaterih plasteh močno podoben ženskem svetu v velikih mestih, žano je, da dobivajo veliki razbojniki in morilci, ki jih ujamejo v Parizu ali New Yorku, takoj po aretaciji ženitne ponudbe in kupe zaljubljenih plesem. Pri nas še ni tako hudo, vsaj do danes nam ni znano, da bi dobil Haca kakšno ženitno ponudbo, toda tudi pri nas je nekaj žensk, ki z nekakšnim oboževanjem in zaljubljenim vstvom govore o takih razbojnikih in ležljivcih junakih kot je Haca. To so take vrste žensk, ki se navdušujejo za sleherne- ga človeka, ki je »aktualen« in o katerem

se mnogo govori in piše, pa je vseeno, ali je slikar, pisatelj ali razbojnik.

Tako si lahko opaziti tiste dni, ko je bil Haca še na varnem v celici v bivši šentpetrski kaznilnici, nekaj ljubljanskih gospodov, ki so prežale po cele ure na pri- ložnost, da bi vsaj videli Haceta, ako že ni mogoče z njim govoriti in mu posepe- tati nekaj besed.

Ko so Haceta prepeljali v kaznilnico na Miklošičevi cesti, so nekatere ženske ča-

kale več ur pred vrati v jetnišnice. Morda so upale, da bi se Haca pokazal za zamre- ženim oknom in jim bo prijazno pokimal ter se jim zahvalil za izkazano mu spo- štovanje.

Glede kazni, ki preti Hacetu, ni tolikih možnosti, da bi se človek lahko močno zmotil pri uganjaju. Če zaradi zločinov, ki jih je Haca dosegel priznal preiskovalnemu sodniku ljubljanskega okrožnega sodišča, preti Hacetu smrt ali dosmrtna robija. To

sta kazni po našem kazenskem zakoniku za razbojništva, pri katerih je bil kdo usmrčen. V Avpičevem primeru pa bo mo- goče Hacetu dokazati najbrže premisljen umor iz koristiljubja in za take zločine določa naš kazenski zakonik smrtno ka- zen.

Legenda o junaku Hacetu se je torej razblinila v nič, ostal je v celici ljubljans- ke kaznilnice samo še najstrožje kazni vreden ropar in morilec Anton Haca.

Težka železniška nesreča tik postaje Zaluka

Plaz skalovja zasul progo nekaj trenutkov pred prihodom osebnega vlaka — Vlak skočil s tira, dva vagona zdrčala v Kolpo

Metlika, 17. marca. V rani jutrnji uri se je bliskovito raz- širila vest o strašni železniški nesreči, ki se je pripetila med postajama Ozalj in Za- luka. Potniški vlak, ki odhaja iz Metlike ob 5.03, je bil označen kot zamujen že z odhodne postaje, t. j. Karlovca. Prevelika zamuda pa je dala naslutiti nesrečo, ki so jo okrog šestih zjutraj potrdile prve vesti. Prve vesti pa so si, kakor je ob takih pri- likah običajno, zelo nasprotovale. Medtem ko so eni govorili le o navadnem karam- bolu, so drugi trdili, da je ves potniški vlak skočil s tira in z vsemi vozni in potniki strmoglavil v Kolpo. Treba je bilo na me- stu ugotoviti obseg in posledice te nesreče.

Slutnja železniškega čuvara

Kakor vsako jutro, je osební potniški vlak št. 9214 tudi v nedeljo zjutraj ob 4.06 odpeljal iz Karlovca proti Ljubljani. Redni garnitur 5 osebnih voz je bilo priključenih še 7 posebnih vagonov za obveznike. Do postaje Ozalj, kjer je znana elektrarna, ki zalaga Belo Krajino z električnim tokom, je šlo brez nesreče. Nekaj minut pred 4.45 zjutraj pa je službovajoči čuvaj na postaji Zaluka g. Ivan Rujevec začel oddaljeno votlo gromenje, v telefonu pa čudno brne- nje. V skrb, da na progi morda ni kaj v redu, je brž telefonično poklical postajo Ozalj, da bi morda še lahko zadržali osebni potniški vlak, če bi se ne bil odpeljal s postaje. Žal se je to že zgodilo in vlak ni bilo mogoče več ustaviti. Čuvaj je odhitel na progo, toda komaj je zapustil peron, je že iz daljave začul močan tresk, ki so mu sledili še odmevi krikov. Nesreča se je zgodila pri km 17.12, torej dobrega pol kilometra pred postajo Zaluka.

Usoden plaz

Naključje je hotelo, da se je nesreča pri- petila prav na ovinku, ki ga oklepata z ene strani Kolpa s strmim bregom, z druge pa skoraj navpično skalovje, tako da je svet na tem mestu z obeh strani tik ob železniški progi. Da se nesreča ni pripeti- lila prav na tem najoznejem železniškem prehodu, bi posledice zdaleka ne bile tako strašne, ker se svet za ovinkom takoj od- pre.

Komaj dobro minuto pred prihodom osebnega vlaka se je utrgal nad omeje- nim mestom plaz skalovja, ki je deloma zdrknilo v naraslo Kolpo, v dolžini približno 30 m pa zatrpalo progo na ovinku, ki posebno ponoči ni dovolj pregledna. Z vso silo je vlak zavozil v oviro. V hipu je lokomotivo dvignilo na skalovje, sune- pa je povzročil, da sta skočila iz tira oba prva voza, ki sta s potniki vred zdrsele po strmih obrežju v Kolpo, ki ju je docela pogoltnila. Voz drugega razreda, v katerem se je vozil tudi prometni uradnik g. Ciril A d a m iz Novega mesta, je razbit obvisel na strmih obrežju. Duhaprstnost g. Adama se je treba zahvaliti, da žrtve niso bile še večje. Skok skozi okno mu je omogočil, da je rešil v zadnjem hipu svoje življenje, že trenutek zatem pa je z obdu- dovanja vredno spretnostjo vodil prva re-

ševalna dela. Opazil je, da se tudi loko- motiva, ki je dotlej stala še na skalovju, nevarno nagiba in je z glasnimi krikli opo- zoril strojevodjo g. Ivana Pogačarja, kurjača g. Alojza Marinskega in vlako- vodjo g. Cadeža, da so skočili iz ogro- ženih službenih prostorov. V naslednjem trenutku se je tudi lokomotiva preuknila preko brega in zdrknila na oba osebna voza v Kolpi. Na progi sta obstala le dva osebna voza in k sreči vsa osebnemu vlaku priključena garnitura obveznikov, katerim pa se ni nič pripetilo.

Ensko duhapristnost je pokazal tudi posestnik g. Rupena iz Mirne peči, ki je v trenutku največje nevarnosti razbil z roko šipo potapljaljočega se vagona, se izvil ven in krepko pomagal vleči še druge sopotnike iz vode. Glavna skrb je bila takoj posvečena ranjenim potnikom, ki jih je bilo okoli 25, med tem 8 teže ranjenih. Med slednjimi sta tudi g. Zlata Demšar, upraviteljica ljudske šole v Ra- davičevih in neki delavec iz Dalmacije, ki je hitel v Ljubljano k svojemu na smrt bolnemu sinu, a ga je nesreča dohitela na poti. Oba imata hude notranje poškodbe, kakor ostali težko ranjeni potniki. Med laže ranjenimi je večina dobila poškodbe po vsem telesu, tako po glavi, rokah in nogah. Prvo pomoč je ranjenecem nudil g. dr. O mah en iz Metlike, ki je bil iz- redno hitro na kraju nesreče, sam je ob- vezal 15 ranjenцев, v pomoč pa je prišlo še pet zdravnikov iz Karlovca, da so skup- no nudili prav izdatno pomoč in odprnili ranjence s tovrstnimi avtomobili v bolnico v Karlovec.

Na kraju nesreče je prihitela iz Novega mesta reševalna garnitura z delavci in pod vodstvom g. inž. Novaka takoj pričela z očiščevalnimi deli, ki pa so zaradi nepri- kladnega in ozkega terena silno otežena in naporna, saj se ceni, da je plaz skalovja obsegal do 200 kub. metrov kamenja, ki ga je treba odstraniti. Že dopoldne pa so razstrelili skalovje, ki je še nevarno progi. Tudi iz Karlovca so poslali pomoč že do- polodne, popoldne pa je prispela iz Ljubl- jane glavna reševalna garnitura z žerjavom, s katerim edino bo mogoče dvigniti loko- motivo in vozove iz Kolpe. Šele takrat bo mogoče ugotoviti tudi število smrtnih žrtve, ki so našle smrt v Kolpi. Točno se ne ve, koliko potnikov je bilo v obeh vagonih, po mnenju ostalih sopotnikov pa mislijo, da jih je bilo 12, kar je zelo mnogo. Vsekakor bo gotovo jutri mogoče to ugotoviti.

Proga bo po vsej verjetnosti očiščena še danes ponoči, tako da bo reden promet z jutrišnjim dnem zopet vzpostavljen.

Zanimivo je, da je prav ta lokomotiva z istim strojnim osebjem lani doživela ne- srečo 23 km od Zaluke in sta torej stroje- vodja in kurjač že drugič za las ušla smrti.

Nesreča je žalostno odjeknila širom po vsej Beli Krajini. Z vseh strani prihajajo ljudje peš in z vozili, da vidijo strašno sliko razdejavanja, ki ga je treba pripisati izredni naravni sili, ki je sprostila v naj- usodnejšem trenutku plaz, in to na najbolj nevarnem mestu.

Kako je danes na kraju nesreče

Kdo so smrtne žrtve še vedno ni znano — Dviganje vagonov iz Kolpe gre zelo počasi

Metlika, 18. marca. Slika prizorišča železniške nesreče med Ozljem in Zaluko se v bistvu od včeraj do danes ni dosti spremenila. Zaradi potrebe nadaljnjega rušenja pobočja se je kubatu- ra zrušenega skalovja povečala in znaša najmanj 500 do 600 kubikov. Vse delo kljub trem izmenam počasi napreduje. Stalno je zaposlenih 40 do 50 moč. ker večjega šte- vila zaradi ozkega terena sploh ni mogoče zaposliti. Z obduvanja vredno vztrajno- stjo pa tako vodstvo kakor delavstvo, ki je že 24 ur neprestano na nogah, na- daljuje z rušenjem in z razstreljevanjem materiala. Pri tem je treba preočenoje pre- vidnosti, da rušče se skalovje ne leti na pobočje, odnosno na breg Kolpe in ne za- sipa lokomotive ter obeh vagonov, ki jih bo treba dvigniti iz vode. Z železno voljo in disciplino je včeraj vztrajalo delavstvo v položaju ves dan brez hrane, kajti za- radi pedelje v Ozlju ni bilo mogoče dobiti ničesar in prva hrana je prispela šele iz Metlike. Za lažjo predstavlo nastalega po- ložaja navajamo, da so včeraj ves dan in tudi danes dopoldne še vedno razstrelje- vali skalovje in je bilo v 16 urah polož- nih razstreljenih nad 180 min. Pri tem je treba upeštevati, da je treba skale za pola-

ganje min vrtati tri metre globoko in da gre v vsako mino nad 2.5 kg dinamita in kemništva. Slika ruševnega se plazju je bila naravnost strahovljiva. Tam, kjer je proga očiščena je nazorno videti, kakšna je bila ta moč, saj so debele železniške tračnice zvite in skriviljene kakor tanka žica.

Ker se je tehnična garnitura, poslana iz Ljubljane, izkazala za prebliko, pričakuje- jo še tehnično garnituro s 30 tonskim žerjavom iz mariborske delavnice. Le s tem bo mogoče pričeti z dviganjem loko- motive in dveh vagonov. Skoraj gotovo je, da danes še ne bo mogoče popolnoma očis- titi proge, vendar je položaj že toliko iz- boljšan, da bodo lahko potniki prestopali na licu mesta in da jim ne bo treba peša- čiti znatne razdalje. Očiščevalna dela bodo pospešena zaradi tega, da bi čim prej dvignili potopljenega vagona. To delo gre pa kot rečeno zelo težko od rok, zlasti, ker ozek teren ne dopušča uporabo podpor in zaslonov. Seveda vsi nestrpno pričakuje- jo, kdaj bodo dvignili oba vagona, da se bo lahko ugotovilo koliko je žrtve in kdo so ponesrečenci. Na podlagi podatkov, ki so na razpolago, je sklepati, da ne bo več žrtve, kakor je bilo, prvotno navedeno.

Pripovedovanje zgodbe Nemančice iz Metlike

G. Nemančica, poslednja tukajšnjega Konzumnega društva, se je po odloženem roku vozil domov v prvem vagonu pone- srečenega vlaka in pripoveduje med dru- gim:

Z radostjo sem se vračal domov. Skoraj vso noč nisem spal in šele proti jutru me je objel spanec, da sem nekoliko zadremal. Nekaj minut pred nesrečo sem se pa zbudi- lil in odšel po hodniku na stranišče. Čez čas me je silno streslo, vrglo me je iz ste- ne do stene, tako da sem za hip izgubil pristojnost. V tem trenutku pa sem se do- mnil vsebine odstavka neke knjige o ne- sreči v sedmo zdrkega avtomobila. Zavedal sem se čudno nagajenega položaja v va- gonu. Z največjim naporom sem razbil okensko šipo, se oprjel okvira in se za- vihal skozi okno. Znašel sem se tik nad Kolpo. Bilo je temo, ker so tudi luči v va- gonu ugasnile. Med tem ko sem se srečno izklopal na spodnji strani vagona so se skušali ostali potniki rešiti na vrhu. V hipni zmedenosti niso mogli najti izhoda in so zato razbijali po vratih kupejev ter

skušali na vsak način in z vsemi silami priti na prosto. Sprva sem mislil, da je vlak samo iztril in sem se enkrat skočil v vagon po svoj kofček. Čul sem obupno ječanje nekega potnika, ki me je prosil, naj mu posvetim. V tem nisem mogel vi- deti kje je, niti nisem imel časa za reše- vanje. Zlasti ker se je prav tedaj utrgal drug plaz s hriba in je skalovje potisnilo prvi vagon docela v globino Kolpe. Mene in ostale sopotnike, ki so se bili rešili, so pretresali obupni klici:

Pomagajte! Na pomoč! Spasite nas!

Ki so odmevali in prevrnjenega in v vodo se pogrezajočega vagona. Ti strahotni klici so še bolj povečali paniko med rešenimi potniki in mnogimi ranjenici. Večina po- tnikov se je z malimi izjemami razbežala na obe strani ponesrečenega vlaka. Nekaj minut na to je bilo slišati skozi okno obup- nen klic nesrečne matere: Moje dete! G. Starec je dal sam v smrtni nevarnosti, v hipu pretekel vso dolžino prvega vagona in v zadnjem trenutku je obupani materi za lase privlekel živga otroka. Izpuli mu je v gneti sicer nekaj las, a otrok je bil zdrav in cel. Zelo pogumen je bil tudi po-

Pripovedovanje novomeškega trgovca J. Povha

Novo mesto, 18. marca. Med rešenimi potniki je bil tudi novo- meški trgovec g. Joško Povh, ki je vašemu dopisniku pripovedoval, da se je vozil iz Beograda. Na kolodvoru v Karlovcu je sre- čal tudi Novomeščana Staneta Horvata, s katerim je vstopil v drugi voz III raz- reda vlaka, ki ga je pri Ozlju doletela strašna nesreča. V vagonu so bili še Franc Rantusa iz Jurne vasi, trgovec Tkalec iz Za- greba, neka 10letna deklica iz Crikvenice, ki je šla na obisk k sorodnikom na Do- lenjskem, neka Fier Anica s svojim otro- kom iz Vojvodine in g. Anica Ružek iz Zagreba, ki je bila namenjena v Crnomelj.

Ko je vlak vozil proti Metliki, smo bili že vsi v živahnem razgovoru. Nekaj metrov pred kilometrom 17.2 je nastal nenadoma strahovit pok in tresk, šipe so popokale, takoj nato pa so se začeli obupni klici na pomoč, jok in kričanje vsevpred. V istem hipu smo bili tudi v temi, luči v vagonu so ugasnile. Prijel sem se za bližnjo klju- ko in obvisel v zraku. Čutil sem pod no- gami sopotnike. Prva misel vseh je bila, kako bi prišli iz prevrnjenega vagona. Ra- nuši Francu se je posrečilo razbiti šipo pri- tleh. Del našega vagona je ležal v Kolpi. Posrečilo se nam je vsem, da smo zlezli iz- pod vagona, vsi smo bili nepoškodovani, Ružekova je pogrešala svojo denarnico, mlada mati pa je iskala svojega otroka in obupno vpila na pomoč. Našli smo tudi otroka in ga z materjo vred prepeljali na splovu na desni breg Kolpe. Splovski prevoznik Meden je prinesel obveze, s ka- terimi smo nudili prvo pomoč materi, ki je bila precej opraskana po obrazu. Nato pa smo šli reševati druge. V reševanju so sodelovali vsi z največjim poštovanjem.

Iz prvega vagona za službenim vagonom je ob pravem času skočilo kakih 12 lica- nov, ki so bili namenjeni na delo nekam na Gorenjsko. Pripravili so srečno na ob- režje in se zatekli v bližnjo čuvajnico, kjer so si posušili obleko. Iz prvega vago- na, ki je obelžal prevrnenj na nasipu, smo reševali potnike s pomočjo žive verige. Prijeli smo se za roke in napravili tako verigo ter posamezne ponesrečence vlekli iz Kolpe na nasip. To delo je bilo zelo na- porno in nevarno, ker je bila tema in ker je bil prevrneni vlak v zelo neugodnem položaju za reševanje. Posebno se je izka- zal pri reševanju delu trgovec Anton Ru- pena iz Mirne, ki je skočil iz vagona, pre- paval reko in takoj nato začel reševati sopotnike. Prvi, ki se je zavedel, kaj se je zgodilo in kaj je treba ukreniti, je bil pro- metni uradnik Ciril Adam iz Novega me- sta. Pod njegovim vodstvom so reševali rešili, kar se je dalo v tako težkih okoli- ščinah rešiti. Skale plazju, ki je povzročil nesrečo, so bile do poldruhi meter dolge in široke, vsulo pa se je na progo po ce- nitvi strokovnjakov okoli 300 ton kamenja.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 18. marca: Severna listca. Pre- miera. Premierska asbona
Torek, 19. marca: Asmodej. Izven. Zni- žane cene od 20 din navzdol
Sreda, 20. marca: Strahopetec. Red B
Od 21. do 23. marca: zaprto
OPERA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 18. marca: Adriana Lecouv- reur. Izven
Torek, 19. marca: ob 15. uri: Pri belem konjku. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20. uri: Traviata. Izven.
Gostovanje: Z. Gjurgjenčeva, J. Gostica in B. Popova
Od 20. do 23. zaprto!

Telesni razvoj naše šolske mladine

„Gre za zdrav razvoj in napredek naroda“

Ljubljana, 18. marca. Pravkar je izšla izredno tehtna študija pod naslovom »Telesni razvoj slovenskega ljudskega šolskega otroka«, objavljena je v št. 1-2 »Prosvete«, prilogi učiteljskega »Soveta«. »Prosveta« objavlja samo razprave in sicer predvsem mladinskega in sociološkega značaja. Pri raziskavanju socialnih razmer naših šolske mladine in šiviljenjskih otrok sploh, sodelujejo učitelji »Pokreta« v ožjem smislu, pri večjih anketah pa pomagajo zbirati gradivo tudi številni drugi učitelji na terenu. Nekateri naši mladinsko, sodelavci »Prosvete«, so si s svojim raziskovalnim delom ustvarili že pravi znanstveni ugled. Izsledki njihovega dela nikakor niso namenjeni le učiteljskemu, saj se jih lahko s pridom poslužuje vsak javni delavec, ki se zanima za življenje naše šolske mladine in za bodočnost naroda. Vsaj ozirom bi se moral na nje. Prav je, da se vsaj nekoliko seznanimo z izsledki tega raziskovanja med našo šolsko mladino širše plasti. Naš list je že opozoril na izsledke mladinske »Pokreta« št. 1, ko je »Prosveta« objavljala študijo o duševnem razvoju naše šolske mladine in o njenih socialnih razmerah. Prav tako so pa zanimivi izsledki raziskovanja o telesnem razvoju šolskih otrok, če ne še bolj, kajti duševni razvoj zavisi od telesnega.

Razprava obsega 40 strani in se deli na uvod, uredniški del, »Varnost in najmočnejše raziskovanje razvoja slovenske šolske mladine«, študijo Borisa Debeveca »Stojna višina slovenske mladine«, Fr. Kimovca o teži otrok in M. Mencejev članek »Telesna zaostalost šolskega otroka v Sloveniji«. Končno uredniški del obseva študijo »Telesna zaostalost šolskega otroka v Sloveniji«. Končno uredniški del obseva študijo »Telesna zaostalost šolskega otroka v Sloveniji«. Končno uredniški del obseva študijo »Telesna zaostalost šolskega otroka v Sloveniji«.

Sola ni izoliran otok

V uvodu razprave pravijo, da je Pokret pri raziskovanju razmer, ki v njih živi naša šolska mladina, moral poslati komponente, ki združene vplivajo na mladino in ki bodo lahko, ko bodo raziskane, nudile osnovno preučevanje našega šolstva, da bo res služilo ljudstvu. Pravilno trdijo, da »sola ni izoliran otok« sredi življenja in si zato ne smemo umišljati, da bodo le goli psihološki pedagoški ukrepi mogli povzročiti našo šolstvo.

Člani »Učiteljskega pokreta« so zbrali podatke v 21 okrajih na 41 šol. Anketa je bila 5913 šoljarev, 2873 dečkov in 3040 deklic. Otroci so pripadali 57% kmečkih družinam, 14,2% družinam kme-

tijskih in 17,6% industrijskih delavcev, 7,2% obrtniškim in 2,9% nameštenskim družinam. Otroke kmečkih družin so delili posebej na male, srednje in velike kmetije.

Tu merila neuporabljiva za nas

Izkazalo se je, da so normale, številke o telesnem razvoju otrok, rasti in teži postavljene po tujih strokovnjakih v tujini, za naše razmere neuporabljive; že prejšnje čase so nekateri naši raziskovalci opozarjali, da je potrebno sestaviti normalo na podlagi raziskovanja naših šolskih otrok. Učiteljski pokret se je lotil naporenega dela, kajti v tem pogledu je bilo treba pri nas orati ledino. Plod tega dela je normala, skala o višini in teži šolskih otrok pri nas od 7. do 14. leta starosti. Imenujejo jo začasno, pač ker je še edina, v naši literaturi edinstvena, in ker žele v nadaljnjem raziskovanju preiskati njeno zanesljivost. Dobro bo služila našemu učiteljskemu, ki bi lahko primerjalo svoje meritve morda tudi po zdravstvenih listih. Nedvomno pa bodo našo normalo upoštevali tudi naši šolski zdravniki. Omeniti je treba, so delavce Učiteljskega pokreta podprli pri njihovem pomembnem in odgovornem delu šola narodnega zdravlja v Zagrebu z direktorjem dr. B. Borčićem na čelu in šest statističnega oddelka dr. F. Mikić.

Raziskovalci so prišli pri svojem delu do mnogih zelo zanimivih izsledkov. Mi se ne moremo spuščati v podrobnosti, navedemo naj le nekatere ugotovitve o številnih primerih telesne zaostalosti med našo šolsko mladino.

Otrok kmetijskih delavcev največ zaostalih

Dečkov velikih kmetov je bilo med anketiranimi zaostalih v rasti 7,57%, deklic 5,0%; srednjih kmetov dečkov 14,36% (deklic 13,92%); dečkov in dečevk v družin malih kmetov 16,19% (deklic 18,81%); dečkov poljskih delavcev 20,85% (21,75%). V teži jih je pa bilo zaostalih iz družin velikih kmetov 4,55% (deklic 5,07%); srednjih kmetov 11,85% (12,48%); malih kmetov 17,91% (15,72%) in iz družin poljskih delavcev 19,52% (20,85%). H kategoriji poljskih delavcev je treba pripomniti, da so v njo všteli delničarje, ki jih raziskovalci dele na vinčarje, majerje in huberje ter kočarje. — Zelo so telesno zaostali tudi otroci, ki pripadajo naslednjim socialnim razredom: dečki industrijskih delavcev 8,82% (9,98% deklic) obrtnikov 13,61% (11,83%), nameštencev 8,25% (4,29%) in ostalih poklicev 22,22 (3,03) — v rasti; po teži je pa bilo telesno zaostalih 14,4% dečkov industrijskih delavcev (deklic 13,85%), obrtnikov 18,32% (14,03%), nameštencev 7,22% (12,86%) in ostalih poklicev 22,22% (9,69%).

Telesna zaostalost in bolezn

M. Mencej naglašja v svojem članku, kako usodne so posledice zaostalega telesnega razvoja otrok; pravi, da je posledice telesne zaostalosti pogosto rahitida, ki je zaradi avitaminoznosti najbolj razširjena bolezen v Sloveniji po ugotovitvah higienskega zavoda. Pri 601 primeru rahitide so ugotovili v prejšnjih letih, da je bolezen v večini primerov povzročila nepravilna in nezadostna prehrana, dalje slabo zračenje stanovanj in vlažna stanovanja. Če bi zdravniško pregledali vso telesno zaostalo mladino vsaj malih kmetov in delničarjev, bi najbrž ugotovili presenetljivo število primerov rahitičnih obolenj. — Še pogostejše so v zvezi s telesno zaostalostjo otrok tako zvezne hypovitaminoze ali relativno obubožanje organizma na vitaminih. Nastopajo kot samostojna obolenja ali pa v kompleksu simptomov drugih bolezni. Zato so otroci pogosto živčno oslabei ali bolehalo za kroničnim sklepnim revmatizmom, zelo so pa tudi nagnjeni k nalezljivim boleznim. Najhuje je, da so nagnjeni tudi k tuberkuloznim obolenjem. Značilno je, da največ šoljarev boleha za tuberkulozo v okrajih, kjer so v večini delničarji in kočarji; v najbolj revnih okrajih je pa tudi največ obolenj za nalezljivimi boleznimi. Najvišja splošna umrljivost je v krajih, kjer je v primeri z drugimi kraji tudi najvišja umrljivost za tuberkulozo.

Raziskovanja v tej smeri bi bilo treba še poglobiti, glede na ugotovitve raziskovalcev, ki so se ob tej priliki seveda ozirali predvsem na številke o telesnem razvoju otrok. Zdravniki, higieniki in socialni delavci bi imeli dovolj dela; delali bi pa naj z roko v roki.

Ali ni nobene pomoči?

In kaj bi bilo treba ukreniti, da bi naša mladina razvijala telesno ter duševno normalno? Mencej se sklicuje na Slobodana Vidakovića, ki je ugotovil, da pri socialni pomoči pride v poštev le 2% šolske mladine v Jugoslaviji. Med socialnimi akcijami za mladino omenja šolske kuhinje in pravi, da se v njih prehranjuje delno 3,27% šoljarev. Tu in tam skušajo pomagati otrokom tudi z obleko, vendar soglasja z Vidakovičem, ki pravi, da vse to ni socialna zaščita, temveč samo dobrotarstvo socialni eksperiment ali pa dekorativna psevdo socialna politika. Vprašanje telesne zaostalosti šolske mladine se zdi avtorju poleg vseh drugih socialnih vprašanj »najbitnejše, ker tu gre za zdrav razvoj in napredek naroda«.

Zivabni J. Rus kot igralec Poisson, pa St. Policeva in N. Španova kot igrači.

V tretjem dejanju se godi v bouillonski palači velika zabava, med katero nastopi balet z uprizoritvijo »Parisove sode«. Golovin je princ pastir, ki razsodi, da je med tremi boginjami najlepša Venera in izroči jabolko nji, ona pa ga izroči princesi. Juno je Japljeva, Palas Atena Bravničarjeva in spremljujo bojevnice, Jupiter svet Carman, a Venera Moharjeva. Ples izvajajo na pretesnem prostoru zadovoljivo... samo, hm hm! ne klasično...

Kakor rečeno, se k operni novosti prilično še vrne! Za sedaj: hvala in iskreno priporočam čim večji poset Fr. G.

Skala se je odtrgala

Letošnja ostra zima je bila povod za marsikateri nesreči, pa tudi še bo. Tako je tudi v Krškem posredno povzročila nesrečo, ki je le k srečnemu naključju ostala brez težjih posledic in smrtnih žrtev. Bilo je v četrtek okrog štirih popoldne, ko so delavci praznili greznico na dvorišču občinske hiše, tik pod pobočjem. Breg se tukaj takoj začne strmo dvigati ter kmalu pride v strmo skalo. Oster mraz in voda sta povzročila, da se je ena skala omajala in zdrsnila v dolino. Trušč, ki ga je povzročila skala, je opozoril delavce na dvorišču na nevarnost ter so v zadnjem trenutku odskočili v nasprotje kot dvorišča. Skala, ki je na svoji poti rušila drevje in sploh vse, kar ji je prišlo na pot ter spozila še cel plaz manjšega kamenja za seboj, je priletela preko dva metra visoke zaščitne stene naravnost na greznico, katero je popolnoma uničila. To pa je bila še sreča, kajti ravno greznico jo je zadržala ter tako obvarovala hišo popolnega razdejavanja. Tako pa jo je samo na vogalu prece poškodovala in povzročila nje stanovanec nekaj strahu. Hiša se je ob udarcu skale stresla, kakor ob najhujšem potresu in ko je še nekdo zakričal, da se hiša podira, je vse zbežalo na prosto, kjer pa so se kmalu pomirili, videč da je nevarnost minila.

Skala je iz krškega dolomitnega apnenca in tehtala gotovo preko 10.000 kg skoda, ki jo je povzročila s svojo potjo v dolino, znaša okrog 5000.— Din. Vsa sreča je v tem, da se to popoldne niso igrali na dvorišču otroci kakor je to navada.

Z Zidanega mosta

Prošnja cestnemu odboru. Cesta, ki pelje od Sv. Petra proti Zidanemu mostu, pada v bližini bločnih železniških naprav strmo v Savo. Bas na tem kraju pa je v zadnjem času odstranjena železna ograja. Obstoja nevarnost, da bi v temni noči kdo padel v prepad in se smrtno ponesrečil. Zato naprošamo cestni odbor, da namesti na omenjenem kraju novo železno ograjo. Pri tej priliki bi bilo tudi umestno, da bi se odstranila razna navlaka ob železniški betonski škarpki blizu novega mostu. Smo na pragu pomladi in s tem tujke sezone, zato je čas, da se odpravijo nedostaki in nesnaga, ki nam ne delajo časti.

Občni zbor podružnice SPD Zidani most. V nedeljo je bil v Laškem občni zbor podružnice SPD Zidani most. Zelo burna debata je nastala zaradi elektrifikacije planinskega doma na Lisci in napeljevalne vodovoda. Laščani so zastopali stališče, da bi se pospešilo delo za dokončano gradnjo koče na smohorju, dočim so Zasučci forsirali elektrifikacijo in gradnjo vodovoda na Lisci. Končno je bil sprejet kompromisni predlog g. Roberta Premereštna iz Radeč, da se bo zaenkrat Liska samo elektrificirala, z gradnjo vodovoda pa se bo počakalo ugodnejših prilik.

Na občnem zboru sta bila izvoljena za blagajnika SPD g. Premereštni Robert, za tajnika pa g. Bratko Rudolf, oha iz Radeč. Elektrifikacijska dela na Lisci so se že pričela. Po načrtu inž. g. Gregorčiča se kopelje jame, in postavljajo električne droge. Pričakovati je, da bo Liska elektrificirana že v dveh mesecih, kar po zdravilju vsi planinci. V doglednem času se bo potem pričelo tudi z gradnjo vodovoda na električni pogon. Voda se bo zajela pri studencu cerkvice sv. Jošta pod Lisco, kjer bo montiran poseben Dieslov motor, ki bo dvigal vodo v rezervoar na

Lisco. V neposredni bližini doma bo zgrajen tudi plavalni bazen, kar bo še povečalo privlačnost planinskega raja na Lisci.

Učitelji laškega »Sreza na bežigradu« poskusni šol. Te dni se je udeležilo mnogo učiteljev laškega »Sreza« hospitacij na bežigradski poskusni šoli v Ljubljani, katero vodi diakični šol. prof. Rudolf Koblica. Učitelji so hospitalizirani v vseh štirih razredih poskusne šole. Z načinom poučevanja so bili zadovoljni. Hospitalizacije se je udeležil tudi sreski šolski nadzornik g. Ernest Vrane, vnet zagovornik nove ljudske šole.

Glavna skupščina jeseniške »Skale« Za predsednika je bil ponovno izvoljen znani alpinist Jože Čop

Jesenice, 17. marca.

V četrtek zvečer je bila pri Paaru glavna skupščina TK »Skala«, ki je bila prav lepo obiskana. Skupščino je otvoril in vodil predsednik g. Jože Čop, ki je pozdravil vse navzoče, predvsem pa g. Ada Keržana, zastopnika ljubljanske »Skale«.

Tajnik g. Ravnik Stanko je poročal, da je imel upravni odbor »Skale« med letom 15 sej, 2 sestanka in 1 predavanje o barvni fotografiji, ki ga je imel član g. mr. ph. Koželj. Smučarski odtsek se je udeležil skoraj vseh tekmovalj, plezalni odtsek pa je bil tudi zelo aktiven, saj je preplezal poleg domačih velegrskih vrhov tudi najpomembnejše vršace na zapadnem delu Julijskih Alp. Manj razveseljivo je poročilo o delu mladinskega odtoka, ki mu uprava posveča vse premalo pozornosti. Naposled je tajnik poročal, da se je v okviru kluba sestavil poseben odbor, ki bo namestil spominsko ploščo pokojnemu Mihiu Čopu na njegovih rojstni hiši na Blejski Dobravi.

Blagajnik g. Ignac Juran je poročal, da je imela blagajna v minulem letu 66.038 din dohodkov in 41.135 din izdatkov, tako da znaša prebitok 24.902 din. Društveno premoženje predstavlja vrednost 51.787 din. Klub šteje 182 rednih, 42 podpornih in 20 ustanovnih članov.

Za smučarski odtsek je poročal g. Stanko Ravnik. Iz poročila je razvidno, da so se člani, članice in juniorji udeležili skoraj vseh smučarskih tekem na ozemlju GZSP. Heim, Koblar in Mrak so se udeležili treninga v alpskih disciplinah med italijanskimi prvaki in Cortini d'Ampezo. Praček pa se je udeležil mednarodnih smučarskih tekem v alpskih disciplinah v Ga-Pa, Juniorji, ki so nastopili na državnem mladinskem prvenstvu v Planici, so se prav dobro odrezali. Potrebno pa je, da bi se v bodoče udeležili mladinskih tekem tudi kak odbojnik kot opazovalec in da bi bili k takim tekam pritegnjeni tudi sodniki klubov, ki pošiljajo tekmovalce na taka prvenstva. Uspehi: »Skala« je v minulem letu dosegla naslednja prvenstva: Koblar državno prvenstvo v alpski kombinaciji ter v smuku. Heim prvo mesto v veleslalomu pri tekmah KID in akademsko prvenstvo. Praček državno prvenstvo v slalomu. Čopova pa banovinsko damsko prvenstvo v slalomu.

Vodja plezalnega odtoka g. Drago Korenini je poročal, da je imel svoje stanke na kolodvorih, v kočah in bivakih. Plezalci so preplezali nova velegraja v vseh smereh in se povzpeli tudi na Poljski Špič, nekateri pa so nasokčili tudi švicarske vršace. V imenu nadzornega odbora je poročal g. Matevž Frelih, da so našli vse blagajniško poslovanje v vzornem redu ter je predlagal blagajniku in upravi razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. V imenu ljubljanske »Skale« je zborovalec pozdravil g. Ada Keržana ter »Skale« čestital k lepim uspehom. V imenu GZSP je pozdravil navzočnega predsednika g. Pero Vovk in poročal o delu podzveze v minulem letu in podal smernice za v bodoče.

Pri volitvah je bil za predsednika ponovno izvoljen znani alpinist g. Jože Čop, za podpredsednika g. dr. Miha Potočnik in Drago Korenini, za tajnika g. Stanko Ravnik, za drugega tajnika g. Miran Mar, za blagajnika g. Ignac Juran, za drugega blagajnika g. Božidar Stolar, za načelnika smučarskega odtoka g. Ljotze Katnik, za gospodarja g. Bogomil Homovec, za načelnika mladinskega odtoka g. Dominik Kermelj, za knjižničarja g. Jože Truhlar in Erika Heim, za plezalni odtsek g. Maks Dimnik. Preglednika sta gg. Pavel Robič in Dore Čufar. Častno razsodišče pa tvorijo gg. dr. Aleš Stanovnik, dr. Ivan Štempihar, dr. Jože Novak, dr. Jože Ludwig in inž. Alfred Rudesch.

Nesreča beogradskega brzovlaka

Krško, 17. marca. Zadnji čas promet na naši postaji vidno narašča, posebno pa tovrni, da morajo delavci največkrat ponovno opraviti vsa premikanja. Tako je bilo tudi v noči od 14. na 15. marca, ko bi moral okrog 23.30 privoziti skozi postajo Videm-Krško beograjski brzovlak št. 4. Delavci so zopet premikali vagono po stranskem tiru, pri tem pa je lokomotiva tovrnega vlaka šla predaleč, preko tako zvanega »policaja«. V tem trenutku pa je privozil proti postaji brzec ter zadel s strani v stroj tovrnega vlaka ter mu odtrgal levi cilindar. Kljub trčenju pa sta vlaka ostala na tirih. Pač pa sta obe lokomotivi močno pokvarjeni, da nista mogli nadaljevati vožnje, ampak so morali poklicati na pomoč nove.

Potniki beogradskega brzca so se v prvem trenutku močno prestrašili, ko pa so videli, da gre le za lažjo nesrečo ter da je nevarnost že minila, so se kmalu pomirili. Ko je prispel nov stroj, je brzci vlak z večjino zamudo nadaljeval svojo pot proti Ljubljani, ter je bila tudi proga zopet preta za redni promet. Oba stroja sta močno poškodovana ter so ju še dopoldne odpeljali v popravilo. Škoda je precejšnja. Kdo je nesrečo zakrivil, se zaenkrat še ne da reči.

Sv. Jožef in njegovo vreme

Maribor, 17. marca

Med najbolj priljubljenimi svetniki in patroni zavzema tudi naš bivši štajerski sv. Jožef posebno častno mesto. To večno slovo naših Ribničani, ki romajo (če le vreme dopušča s svojo »suho« kar peš do še danes sloveče romarske cerkve sv. Jožefa na Studenčih pri Mariboru. Lani osorej smo se spominjali zgodovine te božje poti. Letos pa naše godovnike in godovnice in njih častilce vse bolj kot zgodovina te božje poti, da, še vse bolj kot sv. Jožef sam, zanima — vreme. Kakšno vreme prinese sv. Jožef? Lepo, idealno zadnje predpomladno vreme si želijo vsi tudi tisti, ki jih letos ne bo na Jožefov semenj v Studenčih.

Veliko škodo bi v primeru slabega vremena poleg cerkve in sejmarije in gostilničarjev imeli tudi naši Ribničani, za kar je ta praznik najboljše sejem; ker je že od nekdaj taka navada, da si vsak obiskovalec privoščiti nekaj take robe.

Pa postojti pred vremenom sv. Jožefa že od nekdaj — križ z dvomljivim vprašanjem. Ta svetnik stoji namreč na mejniku med zimskim in pomladnim časom, ki je po svoji naravi zelo vihrav, nestanovit in vetroven. Idealo vreme tega dne je redka izjema v primerih, ko se je slabo vreme »vzletelo« ali že en dan pred ali sledi šele po sv. Jožefu. Le vprašajte naše Kobance, kakšne skušnje imajo v romanjem k sv. Jožefu na Studenec. Idealo jutro jih zveni v lahki spomladni obleki proti Mariboru, a ponovno so se že popoldne vračali od dežja ali celo snega premočeni.

Letos se priporoča še posebna previdnost — če bo vreme sploh še vzdržalo tik

pred praznikom. Nahajamo se v dobi naglih presenečenj — seveda tudi veselih, — na katera pa je te dni — malo upanja.

OBVESTILO!

BONBONIERE

Jutri dopoldne za Sv. Jožefa odpri!

Jubilej vrlega Gorenjca

Jesenice, 18. marca.

Jutri bo praznoval 70letnico življenja in svoj god g. Jože Šlibar, eden najbolj znanih in vidnih osebnosti v jeseniškem industrijskem revirju.

Naš jubilar je bil rojen 19. marca 1870 v Kamni gorici, kjer se je učil kovaške obrti. Kot zastavnik 18letni mladec je dobil službo pri Kranjski industrijski družbi. Svojo vojaški kadrski rok je prebil kot sluga pri generalu Majstru pri 4. pešpolku, ki je bil takrat nastanjen v Ljubljani. Pozneje ga je pot zanesla v širni svet s krajev in krajev. Delal je v svetih krajev Nemčije, bil je delj časa na Dunaju, v Donavitu, in tudi v Trst ga je zanesla. Borna življenjska pot, od tam pa zopet nazaj v Donavito.

Leta 1904 je prišel naš nemirni Ahasver nazaj na Jesenice, kjer je delal v železnarni na Javorniku. Osem let pozneje pa je zaradi težke bolezni dobil službo pri tukajšnji bratovski skladiščni kot bolniški nadzornik, kjer je bil leta 1932 upokojen. Šlibar se je precej udeleževal pri raznih delavskih stanovskih organizacijah, kjer je radi svoje odločnosti zavzemal zelo velika mesta in je bil nekaj let tudi v nadzorstvu Krajevne bratovske skladišnice.

Bil je več let član in odbornik Cirkul-Metodove podružnice za Savo, Javornik in Enoško Belo ter je prejel za svoje idealno in marljivo delo od Cirkul-Metodove družbe lično diplomo.

Naš jubilar je pravi Gorenjec. S svojo nezlomljivo voljo in odločnostjo se je vedno prebil skozi hude življenjske ovire, tako da si je danes čil in krepko vravrnar na sedmi križi na svoje rami. Šelimo mu, da bi ostal tako čvrst še dolgo vrsto let.

Velika operna novost:

Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur

Italijanska opera francoske drame je z lepo uprizoritvijo in s prav dobrim izvajanjem splošno zelo ugajala

Ljubljana, 18. marca

Resnično operno novost v tekoči sezoni smo doživeli šele v soboto, 16. marca s Cilejevo štiridejansko »Adriano«. Vse pred njo uprizorjene opere: Goldmarkova Sabška kraljica, Massenetov Glumač Matere božje, Mozartova Figarova svatba, Foersterjev Gorenjski slavček, D'Albertova Nižava, Dvořakova Rusalka in Čajkovskega Jolanta, so bile stalni operni publikni znane iz prejšnjih sezon. Vendar so tudi te repize z večinoma novimi solisti in deloma novim zborom dale upravi, kapelnikom, režiserjem, scenografu, koreografu in še drugim sodelavcem nalog kakor prave novitete. Če upoštevamo še Massenetovega Wertherja, Verdijevega Trubadurja, Verdijevo Traviato in Leoncavallove Glumače, moramo priznati, da nam je dala naša opera v dobrih petih mesecih zelo bogat in pester repertoar. Operno osebje pa je nastopalo in nastopa tudi v Lcharjevi Frasquiti in Strietovi obnovitvi Lumpacija Vagabunda, tako da je obsežnost in raznolikost dela za orkester in ves ostali operni ansambel vsakor velika.

Prva prava operna novost pa je »Adriana«, doslej neznana, v državi sploh še nikjer drugje izvajana opera italijanskega skladatelja po znani francoski drami Scribeje in Legoujeva. Takoj naj povem, da so nam dali Anton Neffat kot dirigent, R. Simonitti kot zborovodja, Cir Debevec kot režiser, koreograf inž. Golovin pa še neimenovani garderobarji uprizoritev, ki nas je po izvajanju solistov, zboru, orkestru in baletu ter še posebej po svoji okusni opremitvi zadovoljila.

Tudi pri občinstvu je bila toplota sprejeta, in čeprav se ni poznalo dela in ni vedelo, kdaj bi bilo umestno izraziti solistom priznanje za zlasti živo in lepo podane glavne samospevne ali dvospevne točke, je bilo aplavza po vsakem dejanju dovolj, zasluženih cvetličnih poklonov Vidalijevi, Kogejevi, Francu in dr. za čisto nove, učinkovite kreacije pa kar razkošno obilje. Besedilo je odlično poslovenil S. Samec.

Ker bomo imeli priliklo poslušati to operno novost še z gosti, zadošča naj za danes ugotovitve, da je »Adriana« žela tudi na našem odru veliki umetniški uspeh, kakor ga zanj odlikuje v Milanu l. 1903 dalje po raznih operah Evrope in Amerike.

Fr. Cilea je uglasbil Colauttijevo priredbo Scribejeve in Legoujeve romantične drame v pozno vrstičnem slogu šole Mascagnija in Puccinija. Dramatika sta vzela iz dobe Ludvika XV., časa rokokoja, ne kaj resnično živčnih osebnosti in jih postavila v izmišljeno zgodbo z ljubezenskimi in političnimi spletkami, ki nas živo spominjajo Scribejeve veseloigre »Kozarec vode«. Zopet se godi dejanje med plestvom in zopet gledamo borbo dveh žen za istega moža. A dočim se zaključuje »Kozarcu vode« srdita ženska tekma z veselo zmago tretje, najmlajše, se »Adriana« konča berba med idealno, čisto, ponosno zelo mudo igralko najvišjega ugleda Adriane Lektuvr in med že zrelo strastno, zločinsko maščevalno princico Bouillonso tragično: princesa zastrupi po receptu Borgijevcev zmagovalno umetnico s šopkom vijolic.

Borba se vrši za saskega grofa Mauricija, ki nam je znan iz zgodovine pod imenom Moritz von Sachsen; bil je res slaven, nečestokrat v raznih vojaških zmagah zmagovito umetnico s šopkom vijolic.

govit vojskovodja, francoski maršal, nezakonski sin poljskega kralja Avgusta Močnega, pretendent na kurcški, poljski in celo ruski prestol in še prav posebno znani govit ženskar v najvišjih francoskih rodbinah. Dramatika sta ga močno idealizirala; otepa se bouillonse princeze, čije ljubezni se je naveličal, in ljubi mlado svedčeno umetnost Adriano ter jo tik pred smrtjo celo zasnuje.

O Adriani Lektuvr je poročala zgodovina, da je bila resnično velika igralka in duhovita žena, s katero so radi občevali Voltaire in drugi največji pisatelji in umetniki v Parizu iz časa madame Pompadour in grofice Dubary. Na takratnem gledališkem nebesu sta bili najbolj sijajni zvezdi Diklosova in Lektuvrjeva. Kajpak sta dramatika idealizirala tudi Adriano, pa nasprotno pohujšala značaj princeze, da je bil kontrast tem efektivnejši. In komponist je sledil dramatikoma ter dal Adriani partijo v sladkem visokem sopranu, princesi pa v temnem mezzu skoro do altojskih globin.

Znana igerska ključaja iz tiste dobe in iz Scribejeve dramske manire sta tepčasti ženskar, postarni princ, »diletant« v kemiji in ljubezniv; rad bi se iznebil Diklosove, ki ga vara in končno sama pusti. Princ pa ne sluti, da mu žena ljubinka z Mavricijem. Druga žablonska figura je abbé de Chazeni, duhovnik spletakar, princem pomagatelj pri ljubezenskih avanturah, hkratu pa sam zaljubljen v princezo, ki ga ima za norca.

Ostale osebe so vzete iz igerskega osebja pariške Comedie Française. Najlepša osebnost je Michonnet, režiser-inspicent, učitelj Adriane, že star mož, ki ljubi Adriano in ji ostane zvest prijatelj. Dalje so tu dva igralca in dve igralki, ki imajo edini namen kazati razmere pri gledališču, v garderobi l. 1730, in pa razmerje do slavne kolegice.

Predstava je bila v splošnem prav dobra in lepa, v nekaterih pomembnostih — ko so n. pr. odpovedali rekviziti (šopek in bisernica) in so bile neke pozicije solistov še nenaravne — pa se pri repizi popravilo in popolnijo. Cilejeva menda najbolj močna stran je orkester; njegova spetna melodičnost je topla, nežna, vendar ne tako udarna in ne tako izrazita, da bi se — kakor pri Verdiju, Mascagniju ali Pucciniju — naglo vtisnila v spomin. Ritmično pri naša glasba mnogo zanimivih lepot in pestrih raznoterosti, solistom in zboru pa hvaležnih nalog in efektov.

Naslovno partijo poje in igra prav dobro K. Vidalijska in ji daje vse šarm poetične umetnice, tudi zunanje jako ugodne in prikupne osebnosti. Močnejša je seveda z lirčne kakor z dramske strani. Svoje salonske arije je prinesla lepo, v dialogih, ne zmerom spretno napisanih, se je dobro držala, zlasti srečno pa je podala četrto dejanje.

Izvrstna princesa pevski in igralski je Kogejeva, zrela igralka močne karakterizacije. Odlični grof Mauricij je Francu, zunanje simpatičen, tople, glasovno lep, močan, včasih premočan. Lanko je gljiviti dobičina Michonnet, nesrečni zaljubljenec, zlasti prijateljska duša. Glasovno se mu menda partija ne prilaga, a igralski se je kajpak polno uveljavil. Prav dobri so S. Banovec kot intrigantni abbé, stajajo Lupa kot igralec Quinault in

ŽALUJOČI OSTALI

Naš tujski promet lani

Vpliv vojne se je najprej in najbolj pokazal pri turizmu

Ljubljana, 18. marca. Izmed vseh gospodarskih strokov — in tujski promet, je nedvomno tudi gospodarska stroka — se je vpliv vojne najprej in najbolj pokazal pri turizmu. To spredvidimo iz statističnih podatkov letnega poročila Narodne banke, objavljenega pred dnevi. Podatki so zbrani za vsa država in se zelo poučijo, če jih primerjamo s številkami o tujem prometu predlanskim.

Če bi lani se ne prišlo do vojne ali če bi se začela vsaj mesec pozneje, bi bil tujski promet v naši državi najbrž najživahnejši v zadnjem desetletju. Se preden se je začela sezona, so bili izgledi zelo dobri. Dotok gostov v naša letovišča, zdravilišča, planinske kraje in kopališča je bil zelo dober do septembra. V prvih osmih mesecih lani je bilo število nočnih od leta 1936 največje.

Toda nazadovanje tujskega prometa že v prvih mesecih vojne je bilo še tem bolj naglo kakor prejšnje mesece naraščanje. Jasnje je bilo, da ga je povzročila vojna in ne morda, da se je sezona končala. Septembru je sicer še zelo živahen mesec. Tujski promet je od septembra do novembra tako naglo zasedel, da je bilo v lanskem tretjem mesecu v primeru z enakim razdobjem predlanskim 44,44% manj inozemskih gostov in 38,60% manj nočnih. Naglo se je zmanjšalo tudi število domačih gostov, in sicer za 20,8%, vendar to še ne pomeni nazadovanja splošno porasta nočnin za 4,42%. Da je število nočnih domačih gostov meseca nekoliko poraslo, čeprav je bilo gostov znatno manj, je treba najbrž pripisovati posebno lepemu vremenu lanske jeseni.

Velikemu porastu tujskega prometa do jeseni moramo pripisovati da nam skupne številke ne kažejo večjega nazadovanja. V 11 mesecih lani je bilo domačih in tujih gostov skupno 869.735 (predlanskim 967.612), in sicer 606.988 (636.088 domačih in 262.747 (281.524) tujih. Nočnin je bilo skupno 5.236.253, predlanskim pa 5.353.833. Pri tem je najbolj zanimivo, da je bilo število nočnih domačih gostov lani celo višje kakor pa predlanskim: 3.557.709 (3.819.236).

Primerjamo še številke o tujem prometu v jesenskih mesecih (september, oktober in november) lani in predlanskim. V treh mesecih jeseni je bilo skupno 176.082 domačih in tujih gostov, predlanskim pa 241.867. Domačih je bilo 139.746 (176.464), tujih pa 36.336 (65.403). Nočnin je bilo v istem razdobju 984.277, predlanskim pa 1.087.148. Nazadovanje je število nočnih gostov iz tujine, med tem ko

je bilo nočnih domačih gostov več kakor predlanskim, 768.902 (736.359). Število nočnih domačih gostov je bilo lani za 1% višje kakor predlanskim, čeprav je bilo gostov 11,53% manj. Toda zmanjšalo se je število nočnih gostov iz tujine za 10,17%. Za presojno donosnosti tujskega prometa je število nočnih zanesljivejšje merilo kakor število gostov. Število gostov samo na sebi nam ne more nuditi nikdar jasnejše slike o živahnosti tujskega prometa, zlasti se, ker je pogosto eden in isti gost v statistikah štet po večkrat. Zato ne vemo, koliko gostov, n. pr. Nemcev je bilo v resnici pri nas, saj je vsak tujec štet v statistiki tolikokrat, kolikor krat se je ustavil v posameznih krajih. Tako lahko nastane iz enega tujca 10, pa tudi več tujcev, če je tujec prepotoval državo. Vendar to ni takšna napaka, saj gre za dejanski efekt tujskega prometa in ne za resnično število gostov.

Lani se je nenavadno zmanjšalo število gostov iz neklinirskih držav, celo za 42,47%, med tem ko je bil dotok gostov iz klinirskih držav povečan za 0,47%. Število nočnin se je pa zmanjšalo iz obeh vrst držav, iz klinirskih za 5,16%, iz neklinirskih pa za 43,06%. Večji dotok gostov iz klinirskih držav gre predvsem na račun Nemčije; lani je bilo 191.213 gostov iz Nemčije, predlanskim pa 144.922. Tudi število nočnih nemških gostov je lani zelo naraslo, od 705.303 na 1.000.028, čeprav je bilo jesenske mesece že znatno manjše kakor prejšnje leto. Najbolj je nazadovanje dotok gostov iz bivše češkoslovaške. Lani jih je bilo le 9.179, predlanskim pa nas je obiskalo še celo 39.323 Čehov. Število nočnih Čehov je znašalo 1.1938 350.791, lani pa samo 72.418. Zato so bili lani po številu gostov in nočnin Maščari na drugem mestu, med tem ko so bili prejšnja leta na tretjem za Čehi. Gostov iz Maščarske je bilo lani 14.322 (19.895), nočnin pa je bilo 95.468 (133.882). Na tretjem mestu so bili Italijani, 10.786 (12.830) gostov in 48.848 (29.672) nočnin. Angleži so bili že na četrtem mestu s 5.200 (12.937) gosti in 22.687 (60.080) nočninami.

Na te podatke se bodo morali ozirati letos pri organizaciji propagande za naš tujski promet v drugih državah. Na tako veliko število gostov iz Nemčije seveda ne bodo mogli računati, a ta velika primanjkljaj bi naj vsaj nekoliko krill znatno večji dotok iz drugih sosednih držav, predvsem iz Maščarske. V tem smislu tudi že delajo načrte za novo tujsko prometno sezono.

20 klubov je odigralo 10 tekem

Včerajšnja nedelja je bila v pogledu sporta zelo živahna

Ljubljana, 18. marca. Včeraj je bilo v obeh ligah, tako v hrvaško-slovenski kakor tudi v srbski zopet zelo živahno in je vsega skupaj 20 klubov odigralo 10 tekem. Ljubljana je morala na pot v Subotico in po njenih zadnjih neuspelih ji tudi to pot nismo prisojili posebnih laurikov. Res se je vrnila s porazom, ki sicer ni velik, a je kljub temu pomemben, ker je Ljubljana zaradi tega zdrknila na zadnje mesto v prvenstveni tabeli in ima malo izgledov, da se v preostalih treh tekmah, od katerih igra sicer dve še doma, zrine nekoliko višje. Bačka je zmagala 3:1, reči pa je treba, da bi bil lahko rezultat tudi obraten, ker je Ljubljana izjemoma enkrat predvedla dobro igro. Le preveč so kombinirali in premalo streljali.

V Zagrebu je v dvojnem sporedu Hašk zmagal nad varaždinsko Slavijo 3:1. Concordia pa nad Hajdukom 2:1. S tem je Concordia napravila največjo uslugo Haški, ki se je na ta način zadržala na drugo mesto in pride v postev za ožja finalna tekmovalnja. V Sarajevu je Gradanski porazil Saško 5:0, v Splitu je pa osiješka Slavija pustila obe točki. Split je zmagal z 2:0.

Skupščina jugoslovenske nacionalne stranke na Viču

Novi predsednik je Rudi Marinič, predsednik omladinske JNS pa Ivan Knez

Vič, 18. marca. Ena najmočnejših postojank JNS v Ljubljani je gotovo k. o. na Viču, ki je v soboto 16. t. m. polagala obračun svojega dela v minulem letu. V salonu gostilne Pirnat se je zbralo nad 180 odočnih pristavev in pobornikov jugoslovenske nacionalne misli, da javno manifestirajo svoje politično prepričanje. Vabilu viške organizacije so se odzvali tudi voditelji JNS za dravsko banovino minister dr. Albert Kramer, poslevoedeči predsednik sreske org. JNS Rudolf Žitnik, tajnik Miroslav Gregorka, predsednik banovinske OJNS inž. Rus, tajnik Andrej Uršič in predsednik sreske org. OJNS Juvan, ki so jim zborovalci priredili navdušene ovacije. Skupščini je prisostvoval tudi zastopnik policije Polak. Z največjim zadovoljstvom moremo ugotoviti, da so skupščini prisostvovali tudi naši prijatelji iz socialističnih vrst in tako javno pokazali, da so za skupno delo za napredek in dobrobit naprednih Slovencev, ki so zbrani v edini najmočnejši napredni stranki v JNS.

Skupščino je otvoril predsednik k. o. France Belič, ki je najprej toplo pozdravil navzočne odlične goste, potem pa kratko omenil delo viške organizacije v zadnjem letu. Delo je bilo kolikor je bilo mogoče v sedanjih časih uspešno, predvsem pa je poudaril, da se je napredni Vič izkazal pri zadnjih volitvah, ki je dal naprednim kandidatom 385 glasov, brez tistih, ki so volili še na drugih volitvah, stanujejo pa sicer v bivši viški občini. Ta številka je najboljši dokaz, da je napredni Vič trdno v jugoslovenski nacionalni stranki, ki so jo posebno še okrepili v zadnjem letu omladinci, ki imajo močno organizacijo pod spretnim vodstvom mladih in agilnih pobornikov JNS.

Poročilo predsednika Beliča so navzoči sprejeli z odobravanjem, nakar so istočasno poročali o svojem delu tudi omladinci, ki so svojo skupščino združili s starejšinsko org. JNS. Predsednik Rudi Marinič je v krasnem in klenem govoru orisal delo viške omladinske organizacije, ki

je v enem letu svojega obstoja zbrala v svoje vrste izredno lepo število omladincev. Orisal je naloge, ki čakajo mladino pri bodočem političnem udejstvanju in ostro obsodil »lažnaprednjake« ki jim je edini cilj razkrojiti napredne vrste. Mladina tem ne bo sledila, marveč se bo oklenila edino JNS, ki je edina predstavnik jugoslovenske in napredne misli v državi. Predsednik Marinič se je v imenu mladine zahvalil za vso moralno in materialno pomoč banovinski in sreski org. OJNS, zlasti pa še voditelju ministru dr. Kramerju, kar je zbudilo navdušeno odobravanje med zborovalci. Poročilo predsednika Mariničeva so zborovalci sprejeli z dolgotrajnim odobravanjem.

Po poročilih obeh predsednikov so podali svoja poročila še tajnik starejšinske org. Jože Kokole, tajnik mladinske Ladi Demšar, blagajnik Mirko Knez in Franc Pirnat, nakar je bila na predlog revizorjev Jožeta Mesca in Jožeta Zdešarja, soglasno izrečena razrešnica tako odboru starejšinske, kakor mladinske org. JNS. Pri volitvah nove uprave je bila soglasno izvoljena kandidata lista s predsednikom Rudim Mariničem na čelu, za predsednika OJNS pa je bil prav tako soglasno izvoljen posestnik Ivan Knez z Viča. V odobor pa je bilo izvoljenih še nad 25 zavednih viških mož in fantov, ki nam jamčijo, da se bo jugoslovenska nacionalna in napredna misel na Viču še bolj okrepila. Novi predsednik Rudi Marinič se je v lepem govoru zahvalil dosedanjemu predsedniku Francetu Beliču za njegovo požrtvovalno delovanje in se zahvalil za izkazano zaupanje, pozivajoč vse navzočne tovariše k skupnemu složenemu delu za zmago — jugoslovenske nacionalne misli.

Po oficelnem delu skupščine se je prvi oglasil burno pozdravljen minister dr. Albert Kramer, ki je v daljšem govoru orisal naš zunanje-politični in notranje politični položaj. Zanimiva in stvarna izjava je so zborovalci pazljivo poslušali in priredili ob zaključku poročila ministru dr. Kramerju dolgotrajne ovacije. Skupščino so potem pozdravili in dali smernice za na-

daljne politično delovanje podpredsednik sreske org. JNS Rudolf Žitnik, predsednik banovinske OJNS inž. Jože Rus in končno tajnik Andrej Uršič, ki pa svojega poročila žal ni mogel dokončati.

Skupščina je potekla v najboljšem razpoloženju in so vsi odhajali polni navduše-

nja za popolno zmago jugoslovenske nacionalne stranke, ki je danes resnična predstavnik vseh slojev in vseh naprednih Slovencev. Želimo obema viškima organizacijama JNS mnogo uspehov.

—zt.

Nič niso slišali nočnega vlomilca

Vlomilec je poleg postelj spečih nabiral plen

Polšnik, 17. marca. Pred kratkim ponoči je bil izvršen vlom pri posestniku Kmetiču v Ščitu pri St. Juriju pod Kumom. Domači vlomilci niso prav nič čuli. Se pes, ki je drugače zelo hud, se ni preveč oglašal. Verjetno je, da mu je nočni gost privoščil dobro južino.

Nočni vlom je najprej opazila domača hči, ki je ugledala odprta vrata. Povedala je to stalim domačim. Tedaj pa se je oglašal s podstrešne čumate še domači sin, češ, da je na podstrešju tako močno svetlo. Tedaj so šele videli, da je neznan rokovenjač odkril kakih dvajset opek na strehi in nato skozi odprto v strehi prilezel v hišo. Neslišno se je sukal po hiši in celo okrog postelj domačih, ki pa so medtem

trdno spali. Ponočnjak je odprl omaro ter pobral tam nekaj perila in obleke. Našel je tudi škaflo, v kateri so imeli Kmetičevi prihranke od lesa in drugih pridelkov. Na vratih, ki držijo iz sobe v čumate, so v selete tri ure, last domačega gospodarja in dveh sinov. Dolgoprstnik si je seveda tudi vse tri ure vzel s seboj. Ko si je naložil, kar mu je vrednega prišlo pod prste, je odprl vežna vrata in se je izgubil v noč.

Kmetičevi so takoj pohiteli na Polšnik in prijavili vlom na orožniški postaji. Vse kaže, da je nočni tat iz sosese, ker je tako dobro poznal razmere pri Kmetičevih in tudi potolažil psa. Zato bo bržkone kmalu pod ključem.

Komaj sta se rešili iz goreče hiše

Smartno pri Litiji, 17. marca. V Zavrstniku blizu Smartna pri Litiji sta domovali v hišici trboveljskega rudarja Borštnarja sestre Pungerskovi. Pred kratkem ponoči na ju je iz sna prebudila eksplozija v mali shrambi. Tedaj sta opazili, da je bilo poslopje v plamenih. Kaže, da je od silne vročine razneslo pletenko žganja, kar ju je zbudilo. Obe sestrji sta le na pol obličeni poskakali skozi okno na plano. Skozi vrata že nista več mogli.

Pričeli sta kričati na pomoč in brž so se zbrali okrog hiše vaščani in skušali se kaj rešiti. Ker pa je bil plamen prehud, niso mogli rešiti ničesar več. Preprečili so

le, da ni ogenj prešel na sosedne hiše. Sredi noči so prihiteli na pomoč tudi domači in sosedni zasilec.

Borštnarjeva hiša je pogorela do tal. Gospodar, ki je iz Zavrstniške doline in je zdaj uslužben v Trbovljah, je zaradi nesreče precej prizadet. Prav tako tudi obe stanovalki, ki jima je pogorelo vse. Ena izmed sester si je nabavila nedavno novo pohištvo, ki je zdaj vse zgorelo. Se prejšnji večer je neka znanaka iz hribov spravila pri Pungerskovihih blago za dve obleki. Ki je seveda tudi postalo žrtev ognja. Kako je nastal ogenj, še ni dognano, sodijo pa, da je bil podtaknjen.

... za sokolskim praporom

Sokolska mladina na gledališkem odru

Lep uspeh mladinske igre „Kralj Matjaž“ na Viču

Vič, 18. marca. Po lepo uspehi prvi mladinski igrice »Junaček-krojaček« v letošnji gledališki sezoni, nam je sokolska deca na Viču uprizorila večerj drugo igrice, mladinski narodni igrokaz s petjem in petih slikah »Kralj Matjaž«, v režiji br. Bogomira Kemperla. Igrica je zelo vzgojna in nam prikazuje hrepenenje našega naroda po osvoboditvi izpod tuje jarma. Naš narod pričakuje rešitve samo od kralja Matjaža, ki spi pod goro Peco in čaka, da pride tisti dan, ko bo s svojo vojsko rešil slovenski narod izpod tuje jarma in ga zedinil v močno Jugoslavijo. Ta kralj Matjaž je bil blagopoljni Peter I. Osvoboditelj in njegova junaska srbska vojska. Sokolska mladina je igrice uprizorila z občutkom in v veliko zadovoljstvo številnega občinstva.

Vsi nastopajoči so pokazali, da imajo tudi igralski talent in da se znajo prav tako spretno sukati na odru, kakor pri tolvadbi. Nekatere vloge so bile prav dovršeno podane. Predvsem je bil junak dneva Ivan, ki je šel iskat kralja Matjaža v trdnem prepričanju, da bo on s svojo vojsko osvobodil naš narod. Vloga, ki zahteva do kaj igralske rutine, je bila prav dobro po-

dana in zasluži mali Ivan vse priznanje. Izredno dobro sta se uveljavila tudi poselnici: Podgornik in njegova žena Marije ta, zlasti sčdnja je svojo vlogo podala tako prepričljivo, da smo mislili, da imamo pred seboj starejšo članico in ne deklico, staro komaj 11 let. Lepo se je izkazala tudi ded s svojim nastopom in lepo izgovorjavo. Mnogo veselosti je zbuja krar in je bila to gotovo najboljša vloga vseh nastopajočih. Tudi kralj Matjaž in kraljica Alenčica sta bila prav zadovoljiva, le kralj bi moral biti nekoliko dostojanstvenejši v izgovorjavi in nastopu. Pohvalno moramo omeniti tudi Matjažev vojsko vilo, ki so s svojim petjem in plesom močno povzdignile potek igre. Tudi petje v zboru je bilo dobro, vendar bi moral br režiser posvetiti malo več pažnje pravilni intonaciji posameznih pesmic. Ostale manjše vloge so bile dobro zasedene in zadovoljivo izvedene. Scenarija je bila okusna, prav tako tudi razsvetljava. Občinstvo je bilo z nastopom sokolske dece izredno zadovoljno in ni štedilo s priznanjem. Ljubko igrice bo naša deca ponovila jutri na praznik ob 18. uri in ponovno vjudno vabimo p. n. občinstvo k obilnemu posetu.

Sokolsko društvo

Celje-matica

Cetrti debatni večer

Tyršev članek »Naša naloga, smer in cilje« je dal snovi za tri debatne večere. Na četrtem večeru se je razgovor sukal o Tyrševi težnji, da mora sokolska stvar, ki se obrača do vseh stanov in slojev, zajeti kočno ves narod. Brat dr. Farkaš je na poljuden način razpravljaval o vzrokih, da se nismo dospeli tako daleč, in o pogojih, ki nas bodo približali temu cilju. Dotaknil se je tudi socialnih problemov, ki povzročajo ravno v današnjih časih toliko skrbli. Župni starešina br. Smertnik je v daljšem govoru pojasnjeval med debato iznešene predloge in iz svojih izkušenj navedel nekatera dejstva. Brat Alojzij Luznik je želel, da bi se stvarni predlogi, ki smo jih na teh večerih slišali, strnili v celoto, društvena uprava pa naj bi ustanovila stalen propagandni odsek.

S tem večerom je društveni prosvetni odbor do jeseni zaključil debatne večere. Jubilejni zlet je članstvo razporedil v razne odseke, delo nalaga tudi bližnji Slovanski večer, v okviru jubilejnih slavnosti se pripravljajo še druge prireditve, tako da je težko najti še večer, s katerim bi članstvo razpolagalo. — Bratu dr. Farkašu bodi ob tej priliki izrečena iskrena zahvala za njegov trud in uspešno vodstvo debat. Izjavil je, da je tudi on iz razgovorov marsikaj pridobil, kar zadostno izpričuje vrednost debatnih večerov.

Prosvetni odbor bo za bodoče debatne večere pridobil še druge brate in sestre, ki se bodo bavili z vodstvom debat. Društvena uprava bo uvaževala predlog sester na prvem debatnem večeru, da se prirede izleti v naravo, ko bo nastopil čas za to. Skrbeli bomo, da bo razvedrilu združeno s koristnim.

Sokolska četa Lavrica

Na prošnji sok. čete Lavrica je priredila v nedeljo 25. febr. Zveza kulturnih društev v sokolski dvorani predavanje: Naša vojska nekdanj in sedaj. Predaval je g. Verbič iz Ljubljane. Sokolska četa je pozvala vse svoje članstvo in tudi ostalo občinstvo in res je bil obisk velik. G. predavatelj je podal v jedrnatih in izbranih besedah razvoj naše vojske od prvih počeitkov do danes. Pojasnil je moderna orožja, s katerimi je oborožena naša vojska in navedel v približnih številkah našo oboroženo moč itd. Kako je bilo tako predavanje potrebno, se vidi po izjavah naših ljudi, ki so zmajevali z glavnimi. Češ: nikdar nismo mislili, da je naša vojska toliko in tako oborožena. Pri nas vse preveč misli o tem, to je nazlasi tudi g. predavatelj, češ, da pri nas na kmetih na tu drugi od, samo gledajo na kmet se bo kdo pripeljal.

Nikier one samozavesti v lastno moč, ki bi je morali biti polni. G. predavatelj je lepo nazlasi: »Ne mislite, da smo mi nevtalni samo zato, ker sami to hočemo, ampak zato,

Zborovalci so sklenili predlagati soglasno župno upravo s starost dr. Vašičem.

★

— Ženski vadiščilski zbor in ženski krožek Sokola I vabi vse društvene članice in prijateljke na svoj javni telovadni večer ženskih oddelkov, ki bo danes 18. t. m. točno ob 20. v veliki dvorani Sokolskega doma. Vstop prost. Sedeži so rezervirani takole: godbeni balkon za stare dece, balkon nad vhodom za stare naraščajo, lože za drugo občinstvo. Telovadeče članstvo in naraščaj ob vhodu v dvorano. Pridite točno! — Zdravo!

— Jutri na praznik bo jahanje. Zbor ob 8.45 na običajnem kraju. Župni jezuiti odsek.

Železničarji so zborovali

Zidani most, 16. marca. V nedeljo so zborovali naši železničarji, organizirani pri podružnici UJNZB na Zidanem mostu. Za zborovanje je vladalo veliko zanimanje, saj je zborovalo poleg železničarjev z Zidanega mosta tudi iz Rmakših Toplic, Sevnice in Brega. Zelo številno so bili zastopani progovni delavci.

Po uvodnih formalnostih je predsednik g. Rudolf Zavašnik podal izčrpno poročilo o delovanju podružnice v minulem letu. Podružnica šteje 130 članov. Območje podružnice se je povečalo za gradnjo nove proge Sevnica—St. Janž.

O delu oblastne uprave je poročal delegat g. Andrešek iz Ljubljane. V lepo zasnovanem govoru je predložil borbo oblastne uprave za popravilo delavskega pravnika, ki je hudo prizadel železniške delavce. Nadalje je govoril o razdelitvi železniških uniform, ki pritičejo železničarjem po pravilniku o službenih oblekah, o uklinjenj stanarini, o vstetju službenih let za napredovanje in pokojnino, o spremembi odnosno o novelizaciji zakona o državnem prometnem osestvu, ki naj bi se odjavil od zakona o civilnih uradnikih. Največja rak-rana za železničarje pa je velika nezavednost in brezvičnost, ko stoji skoro polovica osebja izven svoje organizacije. Delegat g. Andrešek je podal razna pojasnila o prisilni nabavi plinskih mask, o zboljšanju plač železniškim uslužbencem, o prodirajinskih akcijah itd.

Stedile so volitve. Za predsednika je bil izvoljen g. Rudolf Zavašnik, za prvega podpredsednika g. Burkelje Leopold, za drugega podpredsednika g. Trebše Alojzij, za tajnika Rajgelj, za blagajnika g. Grebenšek. V odbor so bili izvoljeni sledeči ggr: Repin, Gasar, Stušek, Draksler. Za namestnike ggr.: Okorn Franc, Sekulič in Okorn Ivan, vsi s postaje Zidani most. V nadzorni odbor ggr.: postajenačelnik Srečko Razpotnik, postajenačelnik z Brega g. Selevšek. Za zaupnika za progo Rimske Toplice g. Repin, za Breg Selevšek in Krapec, za Sevnico g. Pavček in za Tržišče g. Rohli, za progo proti Hraščniku pa g. Trebšek.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 18. marca: Edvard.

Jutri: Torek, 19. marca: Jožef.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Union: Marija Ilona.

Kino Matica: »Hotel Zora«

Kino Sloga: »Rodna gruda« in »Zoro osvetnike«

Kino Moste: Scipion Afriški in Ulica brez radosti.

Kino Šiška: Vihar nad Azijo.

Slovensko zdravniško društvo občni zbor ob 20 v kmečki sobi restavracije Slamič.

Predavanje in jožefovanje društva »Soč« ob 20.30 pri Levu.

Klavirski koncert prof. Marjana Lipovška ob 20. v veliki filharmonični dvorani.

Prirodoslovno društvo predavanje univ. prof. dr. Borisa Zarnika iz Zagreba »O pogojih sploščaja« ob 20. v Delavski zbornici.

Komemoracija za pok. dr. Matko LaGrošljem ob 18. v zbornični dvorani univerze.

Angleško društvo: predavanje lektorja umetnosti na univerzi v Oxfordu Bertrama o angleškem slikarstvu ob 18. v beli dvorani hotela Uniona.

PRIREDITVE NA PRAZNIK

Kinematografi isti spored.

Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov občni zbor ob 10. v sejni dvorani Trgovskega doma.

Komemoracija za pok. dr. Matko Leginjo ob 10-letnici njegove smrti ob 10.30 v dvorani Delavske zbornice.

Sentjakobsko gledališče »Pekovska« ob 20.15 Mestni dom.

Sokol Vič »Kralj Matjaž« mladinska predstava ob 18.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

Jutri: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartsu, Moste — Zaloška cesta 47.

Mestno dežurno zdravniško službo bo opravljala v ponedeljek ob 8. zvečer do srede do 8. jutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pietersnikova ul. 13. telefon št. 47-64.

Borzna poročila

Curih, 18. marca. Beograd 10.—, Pariz 9.42, London 16.63, New York 446.—, Bruselj 75.775, Milan 22.525, Amsterdam 236.85, Berlin 178.70, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kodanj 86.125, Sofija 5.50, Bukarešta 3.40.

Zračne zveze

Holandska z Ameriko

Holandska že dalj časa pripravlja otvoritev zračnih zvez z Ameriko in ti načrti so sedaj stopili v odočilni stadij. Osnovni se je sindikat, ki bo te načrte izvedel in ki mu pripadajo holandska družba za zračni promet, Fokkerjevo podjetje in holandska vlada.

Glavna ovira je v tem, da bodo mogle biti nove zračne zveze rentabilne le v tem primeru, če bodo letala zasedena povprečno s 60 do 70 odočniki. Trenutno si še niso na jasem, da-li naj bi prekoceanski zračni promet z Zedinjenimi državami rabil v prvi vrsti potniškemu ali blagovnemu prometu.

Zaščita in vzgoja otrok v industrijskih krajih

Okrog 26% prebivalstva je zaposlenega v industriji, rudarstvu in prometu, v kmetijstvu pa samo nekaj nad 60%

Ljubljana, 18. marca.

Šele v zadnjih letih proučuje naša mladša pedagoška generacija socialne, gospodarske in kulturne prilike v našem podelju ter na podlagi izsledkov zaključuje na napake in pomanjkljivosti vzgoje naših mladih plasti našega naroda, številni znani in mlajši delavci so s svojimi statističnimi, zdravstvenimi in socialno-gospodarskimi študijami dali tudi pedagogom pobudo za stvarnejše delo, moderna pedagogika veda sama pa je tudi opozorila na odločilno važnost gospodarskih, socialnih in miljejskih činiteljev na proces pedagoške oblikovanja ali obrazovanja. Zelo zanimiv in važen doprinos k tovrstnim pedagoškim študijam je študija g. Martina Mencaja o šolstvu v naših industrijskih krajih.

V zadnjih dveh desetletjih, ugotavlja avtor, se je gospodarska in socialna osnova našega naroda bistveno spremenila. Leta 1931. je bilo v industriji in obrti zaposlenih 19,5% prebivalstva, v rudarstvu je bilo 2,4% zaposlenega prebivalstva, v prometu je bilo zaposlenih skoraj 4% prebivalstva in v kmetijstvu nekaj nad 60%.

Okrog 26% našega prebivalstva je zaposlenega v industriji, rudarstvu in prometu in le še 60% v kmetijstvu. Pred desetletji smo lahko govorili le o dveh tipičnih industrijskih središčih, o Trbovljah s Hrastnikom in Zagorjem ter o Jesenicah z okolico, zdaj pa imamo že številna industrijsko-obrtna področja, kjer je nad polovico industrijskega prebivalstva, tako občine Kranj, Strazisce, Predosje, Trzin, Kobar, Krize, Pobrežje, Temo, Radvanje, Studenci, Ljubljansko, celjsko in domalsko področje. Razen tega pa je še precej manjših industrijskih področij, kakor Zeleniki, Kropa, Kamna gorica, Guštanj, Muta, Ruše, Šostanj, Mežica in Črna.

S prodiranjem industrije v naše kraje so se razvili pri nas tudi tipični polindustrijski predeli, kjer je v industriji, rudarstvu

ali prometu zaposlenega nad polovico prebivalstva.

Ti objektivni pogoji življenja so imeli odločilen vpliv na razvoj šolstva pri nas. Tu se je šolstvo naglo razvijalo. Ko je vas še dremala v svojem na pol feudalnem snu in je vaški otrok obiskoval le niže organizirano šolo, se je v industrijskih in pol industrijskih krajih razvijalo višje organizirano šolstvo, ki ima svojevrstne naloge.

Študijski področja, ki jih je treba razvijati, so celotno vse, ki so v njegovi službi. Industrijska proizvodnja kolektivizira človeka. V tovarniškem sistemu se bleda dva svetova, svet preteklosti in svet bodočnosti, svet individualizma in svet kolektivizma, svet reakcije in svet napredka. Ta antagonizem zaznava v vsej svoji obliki in vsebinski tudi izven mej tovarniškega obdobja, v delavskih kolonijah, barakah in predmestjih, kjer žive delavske rodine svojevrstno življenje. V tem svojevrstnem okolju se razvija delavski otrok, in to življenje mu daje svojevrstno pečat, ki ga razlikuje od vsakega otroka in otroka meščanske družine.

Kako je s telesnim razvojem mladine v industrijskih središčih? Statistična proučevanja kažejo, da prihaja najvišji odstotek telesno zaostale mladine iz družin poljskega delavca in ne iz družin industrijskega delavca. Otrok našega malega kmeta in poljskega delavca živi v težjih prilikah kakor industrijski otrok.

Kakšne posebnosti se kažejo v duševnem življenju industrijske mladine? V industrijskem mestu je življenje polno sprememb v doživljajih. Mladina se tu zgleda seznanjena z vsemi pridobitvami civilizacije in zato je predstavljen zaklad industrijskega otroka mnogo bogatejši kakor vsakega. Razgibanost življenja mu bogati in podpira domišljijo. Otrok v industrijskem kraju se mnogo hitreje razvija in je duševno bolj razgiban kakor vaški otrok. Res pa je, da je v takem okolju veliko večja možnost in

verjetnost za razvoj negativnih duševnih sil v otroku in da se iz take sredine čisto rekrutirajo tako imenovani »moralno pokvarjeni otroci«. Okolje vpliva tudi na spolni razvoj. Okolje industrijskega otroka neugodno vpliva na ta razvoj, ker razvija prezgodaj spolni nagon. V Trbovljah spi le 26% otrok samih v postelji, ostali pa s sestrami, starejšimi brati in odraslimi.

Objektivni pogoji življenja in subjektivna struktura mladine so pa temelji, na katerih mora počivati sodobna šola. Ako proučujemo življenje in delo šole v industrijskem kraju, ugotovimo, da razne okoliščine ovirajo pravilni razvoj šolstva v industrijskih krajih. Potrebna je večja socialna in ekonomska zaščita delavske mladine. Potrebna so dnevna otroška zavetišča, ki bi varovala otroke pred škrlnim pedagoškim varstvom. V vseh industrijskih krajih so potrebni otroški vrtci, kjer naj bi predšolska mladina preživljala v srečnem okolju svojo mladost. Vrtci naj bi bili obenem socialno-zdravstvena ustanova pod nadzorom zdravnika. V letovskih kolonijah naj bi ta mladina dobila tako potrebno premožnost zraka.

Šolsko-zdravniške in socialno-medicinske zaščite pri nas sploh ni ali pa je zelo pomanjkljiva. Zato je treba organizirati sistematske in kontrolne zdravniške preglede vseh učencev. Pomozni oddelki za zaostalo dečo so potrebni v vseh šolah v industrijskih krajih. Vzgojni in pedagoški svetovalec v naših industrijskih krajih sploh ni. Notranje delo v teh šolah pa je tako usmerjeno, da ne dopušta pouka in vzgajanja tako, kakor to zahtevajo subjektivni in objektivni pogoji življenja v industrijskem kraju.

V sobotni številki je bil zamenjan naslov. Namesto naslova »Kako je z minimalnimi mezdami zasebnih nameštencev po banovi uredbi«, je bil objavljen članek pod naslovom »Zaščita in vzgoja otrok v industrijskih krajih«, ki je naslov današnjega članka.

Življenje ter njenim pomenom za vsakokratno življenje moremo sklopiti tudi na funkcijo, ki jo glasba danes vrši. Če priznamo, da glasba po vseh svojih funkcijah prispeva k duševnemu oblikovanju človeka in da je v to svrhu potrebno uporabljati kolikor možgno kvalitativno glasbo, nam postane jasno, da vprašanje, s kakšno glasbo naj vplivamo na človeka, ni več postransko. Naglasiti je treba, da more samo glasba primerne umetniške višine izpolnjevati naloge, ki so si v sodobnem življenju odmerjene. Nedvomno pa je, da tudi sodobno življenje zahteva glasbo, ki je povezana z današnjim življenjem. Morda danes bolj kot kdaj prej služi estetskim in izvenestetskim, t. j. funkcionalnim smotom: nacionalnim, etničnim in socialnim. Kajti zlasti ti stopajo danes v ospredje in zahtevajo posebne pozornosti, če hočemo, da se bomo mogli uveljavljati tam in takrat, kjer in ko bo to potrebno.

Svoja zanimiva izvajanja je predavatelj zaključil s pripombo, da se morda trenutno ob grmenju tonov razpravljalne o umetnosti zdi neaktualno, toda skrb za nepoznano bližnjo in daljno bodočnost nas naveda, da vsak v svojem poklicu pripravljamo človeka tako, da bo sposoben prevzeti svoje mesto v novem življenju. Obenem pa tudi da ohranimo kulturo, ki se včasih sumljivo majo, za bodoče čase.

Iz Trbovelj

Trboveljsko prebivalstvo opozarjamo, da je bila nedavno na dveh govedih, prodanih v tukajšnji okolici ugotovljena trakučnjava. Z uživanjem ikričevnega mesa se trakučnjava prenaša na ljudi in od teh zopet na živali. Da se ta, za človeka in živali nevarna bolezen ne bi dalje širila in ogrožala zdravja, se opozarja ljudstvo, da pazi pri kupovanju mesa pri mesarjih, če je meso zdravstveno pregledano. Dokaz, da je meso zdravstveno pregledano, so okrogli žigi na prednjih in zadnjih četrtnkah zaklane živali.

Prva nevihta z gromom, bliskom in točo nas je iznenadila v petek zjutraj. Ob zgodnjih jutranjih urah je močna severna burja zavila okrog zidov, kmalu potem pa so se kot poleti nakupili hudourni oblaki ter iznad Sv. Planine drveli proti jugozahodu. V trenutku se je pripodila prava pomladna nevihta z debelo točo, ki je padala dobrih pet minut, vmes pa je udarjal blisk in grom kot v soparnem poletju. Naše planine je odela rahla snežna odeja, ki pa je danes ob toplem soncu zopet izgnila. Hudournje v času, ko se nas drži še zima, je pri nas zelo redka prijava.

Naučimo se, da ne bomo imeli, sem jih spet zmagal. Tokrat brez smole! Nemara prav zaradi tega, ker sem jo užalil in je pogledala v stran, ko sem jo poprosil: Smem na dvorišče, mama? Danes se ne bo baklade. Morda jutri, pojutrinjsem. Preveč smo zaverovani v zmaje... in ko se vrne domov, nameravamo v Jožkovi drvarnici premleti nekaj prav posebnega. V Jožkovi zato, ker je dokaj prostorna, pa tudi ključavnica ima... ogromno, kakršne svoj živ dan nisem videl. Pravi, da je »patentna« in da je ne bi zlomila dva Goljata z dvema Samsonoma, — prej bi se podirala cela stavba. Malo jo stisne — že je zaklenjena... odklene jo velikanski ključ, težak tudi, da vedno uganem, v katerem žepu ga Jožko nosi. Danes ga ima, na primer, v levem: leva hlačnica mu malodane za ped prekaša desno... Zaklenili se bomo in bomo prav, prav tiho, da živa duša ne izve za vašo skrivnost... Skrivnost... Nandek jo je sprožil, kakor je majhen... Ce more hrošček nositi slamico — čemu nam ne bi pomagal vleči zmaja?... Velik zmaj s sto vpreženimi krilati bi potegnil v višave Leo... na... se večjega s tisoč majskimi bi se lahko obesili mi ter zaplaval pod sonce... kamor bi se nam zahotelo! »Aj! Le hi! bi jim zaklical... »Gili! Ne!« »Nak! Hi!« »Pa hi! no... Če bi te sploh razumeli... »Hi! razume vsaka žival... Bi zajahal

bile, na štedilnik... a ko ni pazila, sem jih spet zmagal. Tokrat brez smole! Nemara prav zaradi tega, ker sem jo užalil in je pogledala v stran, ko sem jo poprosil: Smem na dvorišče, mama? Danes se ne bo baklade. Morda jutri, pojutrinjsem. Preveč smo zaverovani v zmaje... in ko se vrne domov, nameravamo v Jožkovi drvarnici premleti nekaj prav posebnega. V Jožkovi zato, ker je dokaj prostorna, pa tudi ključavnica ima... ogromno, kakršne svoj živ dan nisem videl. Pravi, da je »patentna« in da je ne bi zlomila dva Goljata z dvema Samsonoma, — prej bi se podirala cela stavba. Malo jo stisne — že je zaklenjena... odklene jo velikanski ključ, težak tudi, da vedno uganem, v katerem žepu ga Jožko nosi. Danes ga ima, na primer, v levem: leva hlačnica mu malodane za ped prekaša desno... Zaklenili se bomo in bomo prav, prav tiho, da živa duša ne izve za vašo skrivnost... Skrivnost... Nandek jo je sprožil, kakor je majhen... Ce more hrošček nositi slamico — čemu nam ne bi pomagal vleči zmaja?... Velik zmaj s sto vpreženimi krilati bi potegnil v višave Leo... na... se večjega s tisoč majskimi bi se lahko obesili mi ter zaplaval pod sonce... kamor bi se nam zahotelo! »Aj! Le hi! bi jim zaklical... »Gili! Ne!« »Nak! Hi!« »Pa hi! no... Če bi te sploh razumeli... »Hi! razume vsaka žival... Bi zajahal

ma, je pri nas zelo redka prijava, vendar je imelo to dobro stran, da je razčistilo ozračje in prineslo krasno, jasno, že prav pomladansko vreme. Temu je skrajni čas tudi že v naši dolini, kjer povsod že jadvaja čaka, da pričnejo s pomladanskim vrtnim in poljskim delom. Ostra zima je seveda tudi že v naši dolini, kjer povsod že jadvaja lji in nasadih, nič manj tudi hišnim po-

sestnikom, ki imajo poskodovane strehe, oporne zidove od jakih sneženih plasti in vodotokov. Tudi naše ceste, zlasti nekatere občinske ceste so zelo razbite ter bo treba na mnogih mestih precejšnjih popravil. Občinska uprava bo gotovo ukrenila potrebno, da se prometni nedostatki odpravijo, zlasti tudi dovede v red občestna kanalizacija.

Tudi gorenjski trgovci hudo prizadeti Z obnega zbora Združenja trgovcev za srez Kranj

Kranj, 15. marca. Letne skupščine Združenja trgovcev za srez Kranj so že od nekdaj znane po temeljitih obravnavah gospodarstva. Vsakdo, ki prisostuje skupščini, se je o tem lahko prepričal in se tudi okoristil, kajti na teh skupščinah se ne poroča samo o delu Združenja, nego se po točnih proučitvah pregleda tudi celotno stanje trgovine in ostalih važnih činiteljev, ki vplivajo na razmere v gospodarstvu.

Pod vodstvom dolgoletnega predsednika g. Franca Berjaka so se tudi zadnji obravnavale važne zadeve za našega trgovca. Kako važna je dobra trgovina za kranjski kraj, kaže njegov sestav, v katerem je vsaj dve tretjini kmetijskega prebivalstva navezanega na industrijo v mestih Kranju in Trzinu ali pa na lesno industrijo, deloma celo na tujski promet. Dve tretjini kmetov ne preživlja lastna zemlja, in so navezani na uvoz moke, koruze, masla, sadja, zelenjave itd. Razumljivo je, da je v takih okoliščinah potreben posredovalec, da pa je to posredovalec v težkih prilikah, čim je eden važnih delov industrije bodisi lesni bodisi tekstilni. Ki preživlja vse prebivalstvo, ogrožen. Obe industriji, na kateri je navezano prebivalstvo kranjskega okraja pa imata še to slabost, da sta zelo odvisni od dogodkov v svetu. In tako ni čudno, da se čuti vsak sunek v svetu zlasti v našem okraju in da so prizadeti s tem zlasti tudi trgovci.

Vojna je takoj, ne samo v svetu, temveč zlasti pri nas vtisnila vsej trgovini poseben znak. Zaradi naraščanja cen in abnormalnosti v trgovini so sledila v zvezi z oboroževanjem nova bremena, nove uredbi, ki pa so vse posebno udarjale trgovski stan. Izredno globoko je posegla v delovanje trgovca davčna novela in mu nalozila težke davke. Poskušalo se je vse, da se ta novela omili in upati je, da bo do tega prišlo, sicer bo naš trgovec onemogel. Obremenitev trgovine z davki in raznimi socialnimi dajatvami je danes vedno večja, obratno pa je domost zaradi povečanja režij in rizikov vedno manjša.

Izrednemu položaju naših trgovcev pa se pridružuje še nešteto drugih škodljivih pojavov, med katerimi je treba omeniti sušnarstvo, ki se je zelo razširilo in je bilo ugotovljeno nešteto primerov. Veliko nezadovoljstvo so zbudile tudi tako zvane »uputnice« za brezplačno prevažanje blaga za pasivne kraje. Tu so se vršile zlorabe, ki bi se lahko odpravile. Sledile pa so tudi redukcije viakov in Zdrženje je moralo posredovati, da bi se vzpostavilo vsaj nekaj prejšnjih zvez, prav tako pa je

povečalo pozornost tudi ureditvi telefonskega prometa. Posamezniki gotovo ne vedo, koliko je bilo dela v Zdrženju, saj skoro ni bilo stvari, da ne bi Zdrženje z vsilo poseglo v vse važne zadeve, ki se tičejo trgovine. Zlasti je Zdrženje podpiralo tudi trgovsko strokovno nadaljevalno šolo in se je v zadnjem letu zvišalo tudi število učnih ur. Vpisanih je bilo 85 učencev. Zavezajo pa se naši trgovski krogi tudi za dvorazredno trgovsko šolo v Kranju. V Zdrženju je bilo v članenih 420 članov, obratov pa je bilo 465, pomočnikov in pomočnic pa skupno 191.

Vneto je Zdrženje sodelovalo tudi pri sestavi tržnih redov, tako v Kranju kot v Trzinu, kjer se je posrečilo tudi s pomočjo zbornice doseči potrebne spremembe itd. Kakor so bila izbrana poročila vseh funkcionarjev tajnika gosp. Kožmana in ostalih, tako je bilo izredno težko tudi svetnika TOI g. Gorjana in g. dr. Ivka Pustiška zastopnika Zveze trgovskih združenj. Med važnimi točkami poročil g. Gorjan-a je vsekakor važna njegova izjava, da zahteva Zbornice po popolni avtonomiji okrajnih uradov, za odpravo formalnosti, ki ovirajo hiter izvoz lesa, ki je tako važen izvozni predmet v kranjskem okraju. V svojem poročilu se je g. svetnik dotaknil tudi uvedbe obveznih legitimacij za nakupovanje lesa, hmelja, sadja, kož in drugega blaga, s čimer se skuša omejiti sušnarstvo.

Težki časi, ki so prinesli nova bremena trgovskemu stanju, so zahtevali izredno pozornost Zdrženja, ki je resnično storilo vse, da se vsaj delno odpravi trgovcem, ki razumejo in se v polni meri zavedajo težkega položaja in zahtev države. V imenu revizorja je za vsledno delo odhoda predlagal razrešnico g. Colnar Ot in so jo zborovali tudi soglasno izglasovali. Novi odbor je sestavljen z nekaterimi spremembami in ga sestavljajo sledeči gg.: Predsednik je zopet postal zaslužni delavec Zdrženja g. Berjak Franc, podpredsednik Adamčič Anton, Ahačič Franc, Ferjanec Lovro, Globočnik Franc, Kokalj Ferd, Savnik I., Kold Matija, Hlebs Ruda, nam: Grims Alojz, Rekar I., Rozman Ivan, Terčon Albin, nadzor.: Colnar Oto, Kern Ivan, Grošelj Viljem, Sulcer, Zaplotnik, Častni odbor sestavljajo gg.: Engelsberger Ivan, Pavlin Alojz, Pirč Ciril, Novi odbor čakajo verjetno še težje prilike in članstvo je z izvolitvijo tega odbora v polni meri pokazalo, da jim zaupa in da tudi pričakuje, da bodo po tradiciji delovali kot vsi odbori doslej vneto in uspešno zastopali interese trgovcev v kranjskem okraju, ki so zelo prizadeti vsled svojevrstnega gospodarskega ustruja.

Zborovanje CMD podružnice v Gor. Radgoni Socialni položaj naših obmejnih viničarjev naša rak rana

Gornja Radgona, 17. marca

V soboto 16. t. m. zvečer se je vršil v 5. razredu tukajšnje osnovne šole 12. redni občni zbor podružnice CMD. Zborovanje je vodil podružnični predsednik veterinarski svetnik g. Franjo Samec, ki je v uvodnem pozdravnem nagovoru podal splošno in izjeto poročilo o delovanju podružnice v minulem poslovnem letu. Zlasti zanimivo je bilo njegovo poročilo o se vedno odprtem in prečem vprašanju: Ki tlači naš reven obmejni živelj, t. j. vinikarski stan, ki služi gospodarju tujujo se vedno za smarotno nizko plačo, ki nikakor ni v skladu z našo narodno častjo. Če bi se pa drznili obmejni viničar zahtevati vse to, kar mu gre, tega niti ne doseže, ker mu obmejni tujej takoj pokaže vrata. Ugotovil je nadalje, da so vse vrste članstva podružnice pomnožile in izkristalizirale tako, da je vključeno pri CMD samo narodno zavezno članstvo. Iz poročila tajnika g. Zarka Burje sledi, da beleži podružnica porast članstva od prejšnjih 54 na 93 ter so med letom pristopili zlasti učiteljski zbori Apače, Stogovci in Ščavnica, kjer je delovanje podružnice zelo potrebno. Gdč. Julijana Štiber je poročala, da izkazuje blagajna 2.363.50 din dohodkov in 2.228.50 din izdatkov, stanje blagajne ob koncu leta 135 din. Družbi CMD v Ljubljani je bil odvoden skupni znesek 2.034.75 din, za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borem v Gornji Radgoni pa je prispevala podružnica 200 din. Pohvalno je omenila humano delo centrale, ki je za obdaritev revne dece vseh 4 obmejnih šol prispevala za bo-

žičnico 4.000 din. O izvršenem leresovanju je podal poročilo g. Cividini Stare, ki je ugotavljal, da je bilo zadnje kresovanje na predvečer slovenskih blagovestnikov izvršeno prvič brez godbe Mure, ki je tokrat podcenjevala delovanje podružnice CMD ter stavila isti nesprejemljive zahteve, kar nikakor ni čudno, ker je kapelnik iste tur državljan in se danes sedi na istem stolčku. Stroške kresovanja, ki se je vršilo na grajskem griču nad trgom, je krilo boljše stajirano članstvo podružnice.

Po poročilu revizorja g. Hrastelja so sledile volitve, pri katerih je bil izvoljen večinoma star odbor s predsednikom g. Samcem Francom na čelu, mesto odlošega g. Franca Talanija pa je bila izvoljena gospa Ana Mavričeva. V odbor so bili nadalje izvoljeni kot zaupniki podružnice za Apače g. Hinko Šnuderl, solski upravitelj istotam, za Stogovce g. Kreuh Jan, solski upravitelj istotam ter za Ščavnico g. Nemec Peter, solski upravitelj istotam. Članarina znaša 12 din. Pri slučajnostih je bil sprejet soglasno sklep, da priredi podružnica v soboto 13. aprila letos zvečer predavanje o narodno obrambnem delu glede na tukajšnji položaj po predavatelju od centrale iz Ljubljane. Podružnica poziva vse one, ki še niso vključeni, da to store takoj ter podpro delovanje podružnice v njenem važnem narodno obrambnem delu.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

RIJAVEC VLADIMIR:

Pogled nazaj

Zmaj je bil Edijeva zamisel — Nandek je spiel nekaj boljšega. Ze v soboto popoldne sem ga zalotil, kako se igra s hrošči — v veliko škaflo jih je nalovil — jim zatika slamicc ali treščice zadaj v harmoniko in jih spet spušta.

V hroščevem letu smo... in jih je, da zvečer vse šumi, brni. Preletajo s polja v gozd; kar noče biti konca skrivnostnemu preseljevanju, ki mu ne vem vzroka. Jih že čez dan vse črno, ali spijo... in če katera gopolgaca, se zvati z lista pok! na hrbet in družina naprej kot da se ni zgodilo nič. Zares jih je ogromno in so nam celo v šoli nasvetovali, naj jih pobijamo, pobijamo, pobijamo... v vrhove kostanjev smemo, kar ni karsibodil! Joj, to je veselo visoko gori v krošnjah, ki padajo z nje kot zrele hruške... na polju pa sem jih iskal med travo, po razorih, v Klečah, a nikjer nobenega. Od kod priletajo? Kje se skrivajo?... Zvečer šele! Mame s predpasniki, očete z lopatami, mi, najmlajši kar z rokami... spravljamo jih na oni svet s takim divjim, zagrizenim navdušenjem kakor bi Turke, če bi nam vdrli v deželo. Sosedovi so jih nalovili zvrhan sod, jih polili s krompom — potem so pogosili z njimi kokaši. Ni jim preveč teknilo. Petelinu še nekako... ali harem in pomladek sta se davila, da se je celo meni obracalo.

Nandek mu je zatikal slamico v tisti med zadaj... Spretno, da ni majski niti zajavkal... Ugriznil?... Ha! Tudi če bi! Nandek je junak! Se Leonu bi zatikal šop slame, ali se ne izplača. Ščene ne bi moglo odleteti... kvečjemu bi mahal z njo kakor z repom. Hrošček pa odleti! In leti, leti... dokler mu ne odteče kri!

»Saj je nima...«
»O, ima! Samo hladna je, ledena!«
Nemara res! Včasih zvečer, ko ves gozim krvoločja, se mi vsede kakšen na la-se... lepo pristane... utrujen je... pa po vratu za srajco, brrr! Človeka strese in pretrese od glave do pete, še kihne povrh kot da se je zares prehladil... kot da se je nekdo spomnil in objestno spustil prijatelju pod obleko, na golo, košček ledu.

In odletajo z dolgo, daljšo, za ped dolgo slamico v zadku lahko in veselo kakor da jim ni nerodni priresek v nobeno breme. Nandek sanjari: Božansko bi bilo, če bi jim mogli ponoči zatikati pod rebra gor- reče vžgalice...

»Bolelo bi jih... Peklo...«
Da ne. Edi, ki se nama je pridružil, trdi, da se jim ne bi moglo zgoditi hudega... in če je on uverjen...! Telo zgodaj bi odražali na polje, jih polovili kakšen tisoč ter priredili baklado ali kakor se že reče, kakršne ni videlo človeško oko! Le vžgalice bi potrebovali...

Jih — mimogrede povedano — imam! Me je mama sicer spregledala, tudi ote-la zaradi njih... postavil sem jih, kjer so

bile, na štedilnik... a ko ni pazila, sem jih spet zmagal. Tokrat brez smole! Nemara prav zaradi tega, ker sem jo užalil in je pogledala v stran, ko sem jo poprosil: Smem na dvorišče, mama? Danes se ne bo baklade. Morda jutri, pojutrinjsem. Preveč smo zaverovani v zmaje... in ko se vrne domov, nameravamo v Jožkovi drvarnici premleti nekaj prav posebnega. V Jožkovi zato, ker je dokaj prostorna, pa tudi ključavnica ima... ogromno, kakršne svoj živ dan nisem videl. Pravi, da je »patentna« in da je ne bi zlomila dva Goljata z dvema Samsonoma, — prej bi se podirala cela stavba. Malo jo stisne — že je zaklenjena... odklene jo velikanski ključ, težak tudi, da vedno uganem, v katerem žepu ga Jožko nosi. Danes ga ima, na primer, v levem: leva hlačnica mu malodane za ped prekaša desno... Zaklenili se bomo in bomo prav, prav tiho, da živa duša ne izve za vašo skrivnost... Skrivnost... Nandek jo je sprožil, kakor je majhen... Ce more hrošček nositi slamico — čemu nam ne bi pomagal vleči zmaja?... Velik zmaj s sto vpreženimi krilati bi potegnil v višave Leo... na... se večjega s tisoč majskimi bi se lahko obesili mi ter zaplaval pod sonce... kamor bi se nam zahotelo! »Aj! Le hi! bi jim zaklical... »Gili! Ne!« »Nak! Hi!« »Pa hi! no... Če bi te sploh razumeli... »Hi! razume vsaka žival... Bi zajahal

bile, na štedilnik... a ko ni pazila, sem jih spet zmagal. Tokrat brez smole! Nemara prav zaradi tega, ker sem jo užalil in je pogledala v stran, ko sem jo poprosil: Smem na dvorišče, mama? Danes se ne bo baklade. Morda jutri, pojutrinjsem. Preveč smo zaverovani v zmaje... in ko se vrne domov, nameravamo v Jožkovi drvarnici premleti nekaj prav posebnega. V Jožkovi zato, ker je dokaj prostorna, pa tudi ključavnica ima... ogromno, kakršne svoj živ dan nisem videl. Pravi, da je »patentna« in da je ne bi zlomila dva Goljata z dvema Samsonoma, — prej bi se podirala cela stavba. Malo jo stisne — že je zaklenjena... odklene jo velikanski ključ, težak tudi, da vedno uganem, v katerem žepu ga Jožko nosi. Danes ga ima, na primer, v levem: leva hlačnica mu malodane za ped prekaša desno... Zaklenili se bomo in bomo prav, prav tiho, da živa duša ne izve za vašo skrivnost... Skrivnost... Nandek jo je sprožil, kakor je majhen... Ce more hrošček nositi slamico — čemu nam ne bi pomagal vleči zmaja?... Velik zmaj s sto vpreženimi krilati bi potegnil v višave Leo... na... se večjega s tisoč majskimi bi se lahko obesili mi ter zaplaval pod sonce... kamor bi se nam zahotelo! »Aj! Le hi! bi jim zaklical... »Gili! Ne!« »Nak! Hi!« »Pa hi! no... Če bi te sploh razumeli... »Hi! razume vsaka žival... Bi zajahal

zmaja, zgrabil bič, zarobantil nanje... in že bi se znašel nad Rožnikom! Pa je treba zamisel poprej narisati. Točno in v pravilnem merilu... sleherni živinci svoje mesto... pa uzde, sedež in tako dalje, in tako dalje. In ne sme te ribse, tega važnega načrta videti nobeden! Zmaje smo pospravili. Zadovoljni smo z njimi, Edi še celo. Hitimo domov... in se bolj in bolj bojim, da ne bi srečal mame. Ne toliko zaradi vžgalic, kolikor me skrbi, da bi ji moral izdati, kaj kanimo. Ali ima tako ostre oči... ali tako globoko vidi... ali zna čitati misli...? Me povpraša nenejdena, nedolžno in se prej ali slej zaletim. Sam ne vem kdaj, pa se že smeje, jezi... kakor pač nanese. Prav vsako skrivnost mi izmam, izvleče, najsi jo še tako skrbno skrivam!

Za vrati je varnejše. Jožko je stisnil ključavnico... škl! Pridi, če hočeš... nikomur odgovora, dokler se ne pomenimo do kraja! Edi na drva, Jožko k njemu, jaz na tla. Začnimo v božjem imenu! »Torej?...« »Predvsem: koliko hroščev?...« »Tisoč?...« Nariši!... Najprej zmaja, nato mrčine! Rišem. Črta pokonci, črta počez... Slabo vidim. Sonce je komaj zašlo... v drvarnici je tema... Edi mi sveti... V vsakem žepu nosi po škaflico vžgalic! Nadaljujem: črta počez... niti... svi- leni papir... hrošči... uzde... sedež... rep... Edi z bičem...

»Zvečer pričnemo z lovom.«
»In kam z njimi?...«
»V zaboj!... V pokrov par lukenj, da ne pocrkajo, in šop trave za večerjo.«
Pogovor teče. Ne vidim ne Edija ne Jož- ka, ali slišim ju... in kot da so njune be- sede žive! Prav pred očmi mi pleše čud- na priprava, ki naj bi z njo pokukali za deveto goro.

»Ne bi bilo napak, Edi, če bi letalo po- prej preizkušali...«
»Čenče! Škoda časa! Stvar je vendar jasna ko beli dan!«

Sklenjeno torej! Nalovimo krilatcev... tisoč jih ujamemo! Vsem zanke krog vr- tu... drugega k drugemu... lepo po vr- sti kakor stojijo hiše v Trsti! Ze danes jih nalovimo, danes zvečer! Previdno se- veda, da ne polomimo kateremu nog, kril, da mu ne zmečkamo glave ali raztržemo harmonike!

Pssst! Glasovi na dvorišču. Razburjeni, skrbeči. Priluhnem: tri mame, ki nas iščejo... in je moja čisto blizu!

Kje neki spet tičimo? Bogsgavedi! Na polje da smo šli. Ali Edijeva mama nas je že pred dobro uro videla na dvorišču! Moje ne bi skrbelo toliko, da niseam zmagal vžgalice... Glej, glej! Uganila je! Sam križ da ima z mano... In spet pri- poveduje, kar je nedavno čitala v časopi- su.

(Dalje)

Otvoritev

manufakturne trgovine trvdke

Trgovina na Mestnem trgu 22
ostane do nadaljnjega v istem
obsegu kakor do sedaj

A. ŽLENDER

LIUBLJANA, TYRSEVA CESTA 5, pri „Nebo i n'ku“

Velika zaloga volnenega in pralnega blaga finih kvalit, oku-
snih vzorcev in najmodernejših barv za damske in moške plašče in obleke

Oglejte si izložbe na Tyrševi cesti in na Mestnem trgu

Hišna posest v Mariboru obremenjena

Glas hišnih posestnikov — Mariborska občina pobira najvišje občinske davčine

Maribor, 17. marca
Hišna posest v Mariboru je zaradi ogromnih občinskih davčin, ki zahtevajo skoro eno petino kosmatih najemnin, in zaradi povišanja občinske in čestne doklade na zgradarino za skupno 17% tako hudo obremenjena, da znajo celokupne davčne sedaj že do 44% kosmatih najemnin. Hišni posestniki pravijo, da ima naše mesto soses, da pobira v vsaj državi mariborska občina najvišje občinske davčine. To so hišni posestniki ponovno poudarili na rednem letnem obnem zboru Društva hišnih posestnikov za Maribor in okolico, ki se je vršil danes dopoldne pri „Novem svetu“. Zborovanje, ki se ga je udeležilo lepo število hišnih posestnikov, je otvoril in vodil dolgoletni predsednik g. O. Meglič, ki je orisal delovanje društvene uprave za procvit članov. V svojem poročilu so se predsednik dotaknil vseh vprašanj, ki tajejo hišnega posestnika. Orisal pa je tudi vse borbe družbene uprave, da se prepriča še višje obdavčenje hišne posesti v Mariboru. Najemnine v starih hišah v Mariboru imajo padajočo tendenco, povzročeno zaradi velikega prirastka novih zgradb z modernimi stanovanji, s katerimi stanovanja v starih zgradbah ne morejo konkurirati. Pretežni del mariborskih zgradb je tudi obremenjen s hipotekami ter znanja na pr. obrestna mera pri Mestni hranilnici 10%. Vse te in še druge okoliščine — visji stroški za popravila, razsvetljavo, dimnikarja itd. — dokazujejo, da hišna posest v Mariboru ne dovoli več nobenih novih bremen. V zadnjem času so hišni po-

sestniki napadeni, češ da so najemnine pre-
visoke. Na te izpade je Društvo hišnih po-
sestnikov merodajnim činiteljem pojasni-
lo, da niso toliko krivi hišni lastniki, tem-
več v prvi vrsti mestna uprava, ki se na-
vzlic utemeljenim ponovnim prošnjam do-
slej še ni mogla odločiti, da bi občinske
davčine, to je gostičino, kanalščino in
vodarino znižala na znosno višino, ali pa
bi oprostila nižje najemnine n. pr. do let-
nih 3600, odnosno najemnine, ki jih plaču
jejo državni uradniki do letnih 6000 din-
torej najemnine gospodarsko šibkejših slo-
jev vsaj gostičino in kanalščino. Tudi do-
klade na neposredne državne davke, ki so
se pod prejšnjo mestno upravo znižale od
45 na 40%, so se lani v socialno politične
namene zvišale za 10%, v teku dveh let
pa so se zvišale cestne doklade od 15 na
22%. Letos so doživeli hišni lastniki no-
vo presenečenje. Najemne vrednosti njih
lastnih stanovanj in poslovnih prostorov
so se v mnogih primerih ogromno zvišale.
To ima za posledico višje davkatve tudi
mestni obini.

Sledili sta izčrpani poročili tajnika g. Ko-
cuvana in blaginika g. Merčuna. Za nad-
zorni odbor je poročal g. Ante Kus. Pri vo-
litvah je bil izvoljen po večini dosedanjih
odbor z g. O. Megličem kot predsednikom
in g. H. Saxom kot podpredsednikom. Hiš-
ni posestniki so na svojem obnem zboru
razpravljali tudi o drugih poročih vpra-
šanjih, ki se nanašajo na hišno posest v
Mariboru in na razne težkoče, ki so s tem
v zvezi.

Maribor v odnosu do francoske kulture

Marljivo in uspešno delo francoskega krožka v Mariboru

Maribor, 15. marca
Ze takoj po prevratu se je zasedla v
Mariboru misel spoznavanja francoskega
jezika in francoske kulture. Topla pobuda
pokojne g. Marije Maistrove je rodila le-
po uspešno ustanovitev je bil Francoski
krožek, ki je v teku svojega delovanja
ustvaril pogoje za koristno misel jugoslov-
francoskega kulturnega zbliževanja. Fran-
coski krožek se lahko ponaša z vidnimi
uspehi svojega sistematičnega dela ter po-
pularizacije francoskega jezika in franco-
ske kulture. Ima svoje lepo urejene dru-
štvene prostore s čitalnico in Gregoričev
ulici in bogato knjižnico, ki vsebuje dra-
gocena francoska literarna in znanstvena
dela. Globoka vrzel je nastala v vodstvu
Francoskega krožka ob smrti plemenite
predsednice g. M. Maistrove, po kateri je
prevzel vodstvo Francoskega krožka g. dr.
M. Ploj.

Tudi snočnji lepo obiskani občni zbor je
pokazal optimizem, ki preveča delo poži-
tvornih funkcionarjev, zlasti dolgoletne-
ga, zaslužnega tajnika prof. Gasparija, ki

je duša tega važnega kulturnega dela in
poslanstva, ki ga vrši v našem obnem
Mariboru Francoski krožek. Tudi v pre-
tekli poslovni dobi so bili s lepim uspehom
organizirani mladinski tečaj francosčine,
pa tudi drugi številni tečaji za odrasle,
za začetnike in naprednejše. Prav tako se
je decia v lepem številu zbirala v franco-
skem otroškem vrtcu. Učinkovito je bila
organizirana tradicionalna prireditev v
»Vesni« ob zaključku otroških francoskih
tečajev. Pa tudi s predavanji in drugimi
družabnimi prireditvami je skušal odbor
zainteresirati čim širše kroge mariborske-
ga izobraženstva za delovni program, ki
ga vrši Francoski krožek v Mariboru. Fi-
nančno stanje je povoljno in je občni zbor
s pristranim priznanjem sprejel klenu po-
ročila marljivih krožkovskih funkcionarjev,
ki bodo v pretežno dosedajni sestavi vodili
delo Francoskega krožka tudi v novi po-
slavni dobi.

Obnemu zboru je prisostvoval tudi tu-
kajšnji francoski konzulatski predstavnik
g. dr. V. Rapotec.

Težnje in zahteve nacionalnih železničarjev

Mariborska podružnica Udruženja jugoslovenskih nacionalnih železničarjev marljivo deluje

Maribor, 17. marca
Znano je uspešno in vzorno delovanje
mariborske podružnice UNJB, ki je ena
najvzvrstnejših nac. postojank ob naši meji,
saj je v njej organiziranih 1215 narodno
zavednih železničarjev. Požrtvovalna pri-
zadnost se je odražala v poročilih 20. red-
nega obnega zboru, ki je bil danes dopol-
dne v spodnji mali dvorani Narodnega do-
ma. Kleno poročila o vztrajnem delu so
podali zaslužni predsednik Jože Vokač,
vestni tajnik Jože Bačnik in marljivi bla-
gajnik Ljudež Pilaj.

Dopisov je bilo 673. Dohodki izkazujejo
27.686 din. Članom so bile izplačane po-
pore v znesku 2170 din. Odbor se je vne-
to trudil za interese članstva, ki je priza-
deto zlasti po naraščajoči draginji in dru-
gih težkih okoliščinah. Prelepa je bila po-
sliava 20letnice »Drave« in 30letnice na-
rodne železničarske organizacije, o čemer
smo svojčas poročali. Za božične praznike
so bili deležni člani z malimi dohodki in
večdelansko družino lepih daril in podpor.
Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor:
J. Vokač, predsednik, J. Ropret in Roškar
podpreds., J. Bačnik I. tajnik, V. Muravs
II. tajnik. Odborniki: A. Pilaj, E. Dolin-
sek, A. Menih, R. Sebek, Obersnel, Cilen-
sek, Poltek, Pirš, Podpečan, Skufca, Šranc,
M. ac, Koštomaj, Steinbicher, Suhadolnik,
Muravs Stante, Salamun, Zupančič, Rak,
Coti, Gomoli, Stanič, Škriba, Ferš. Namest-
niki: Menih, Sluga, Dolžan, Šmirmaul, Po-
žgaj, Novak, Knechtl. Nadzorni odbor: M.
Perme, F. Družkovič in L. Zupančič.

Iskrene pozdravne in priznalne besede
so naslovili na občni zbor delegata ljub-
ljanskega občnega odbora UNJB inž.
Roglič in Koprivac, Jencič kot predsednik
podružnice II v Ljubljani, Lončar za ju-
grebski oblastni odbor, Carman za ptujske

tovariše. Tudi je občni zbor iskreno po-
častil navzoče stare borce v vrstah naro-
dih železničarjev gg. Hochmüllera, Skvar-
čič, Kitaka, Milinariča in erka.
Na obnem zboru je bila sprejeta resolu-
cija, ki vsebuje sledeče točke: Ukinitve
sedanjega delavskega pravilnika, pri ob-
ravnavanju novega pa sodelovanje, spre-
membe pokojninskega zavarovanja, stal-
nost vsem delavcem, tudi onim, ki jih je
prehitel pravilnik iz leta 1933. Akordanti
v delavnici naj postanejo takoj stalni, tu-
di oni, ki jim je to preprečila starost. Na-
dalje razpis obratnih zaupnikov, higienič-
nost delavnice in vseh delovnih prostorov,
zidanje odgovarjajočih stranišč in nove
kopalnice, centralna ambulanta v Maribo-
ru in specialist za ginekologijo, podaljša-
nje dobe bolovanja in zvišanje hranarine,
zagotovitev stalne zaposlitve vsem delav-
cem, nujno zvišanje plač enakomerno vsem
delavstvu in sorazmerno z naraščajo-
čo draginjo.

Iz Celja

—c Komemoracija. Moška in ženska
podružnica CMD v Celju sta priredili v
sobotno zvečer v pevski sobi v Narodnem
domu komemoracijo za pokojnima narod-
nima dobrotnikoma, gg. vladnem svetniku
Emilijanu Lileku in učitelju Franju
Krajncu, ki sta zapustila svoje premože-
nje Družbi sv. Cirila in Metoda. Komemo-
racije se je udeležilo mnogo narodnega
občinstva. Po uvodnih besedah predse-
dnika moške podružnice CMD g. dr. Bavi-
čka je moški zbor Celjskega pevskega dru-
štva pod vodstvom pevovodje g. Segule
zapel Foersterjevo »Umr! je mož«. Nato
je učitelj g. Franjo Roš v poetično zasno-

vanem govoru prikazal svetli lik narodne-
ga vzgojitelja in delavca Franja Krajncu,
g. prof. Janko Orožen pa je orisal veliko
nacionalno, vzgojiteljsko in znanstveno
delo g. Emilijana Lileka. Moški zbor Celj-
skega pevskega društva je zapel Prelov-
čev »Zadnje slovo«, ob zaključku lepe
spominke svečanosti pa se je g. dr. Bavi-
ček zahvalil obema govornikoma ter Celj-
skemu pevskemu udruštvu in njega pevo-
vodji g. Seguli za sodelovanje.

—c O raku na maternici bo predaval
drevi ob 20. na ljudskem vseučilišču pri-
marij dr. L. Šavnik iz Ljubljane. Zanimi-
vo predavanje bodo spremljali skioptične
silke.

—c Umr! je v nedeljo v Komenskega
ulici 18 v starosti 79 let zasebnika Julija
na Orešnikova.

— Nesreča ne počiva. V soboto smo po-
ročali o nesreči triletnega posesta kove hčer-
ke Slavice Jelenove z Železnaga pri Ve-
liki Pirešici, ki se je v četrtek pri zači-
ganju odpadkov in suhljadi na njeni hudo
opekla po hrbtu. Ko je 47letni posestnik
Josi Florjanc z Železnaga reševal Jele-
novo, se je tudi on močno opekel po ro-
kah. Istega dne je padel 15letni sin koca-
rice Ivan Mohorič pri Planini z voza in si
zlomil desno nogo v gležnju. V Praprotnem
pri Hrašniku je slomoreznica zgra-
bila 9letnega posestnikovega sina Rudolfa
Zupana za levo roko in mu zmečkala ka-
kazalec. V Cretu pri Celju si je 30letna di-
narica Uršula Bahoja v petek pri seka-
nju drv po nesreči odsekala palec na levi
roki. Ponesrečenci se zdravijo v celjski
bolnici.

—c Poslovne knjižice. Mestno poglavar-
stvo v Celju razglašja: Po naročilu kr-
banske uprave dravske banovine v Ljub-
ljani z dne 19. II. 1940, VI. št. 1100-9 se
opozarjajo vsi delavci in namestečniki, ki še
niso zamenjali starih poslovnih knjižic z
novimi ali pa še nimajo knjižic, da si nju-
no nabavijo knjižice v sobi št. 34 na me-
stnem poglavarstvu. Zlasti se opozarjajo
delavci in namestečniki, ki nameravajo od-
potovati zaradi nastopa dela ali iskanja
dela, da si prej nabavijo poslovne knji-
žice, ker brez njih ne bodo mogli dobiti
ne zaposlenja ne znižane vožnje po želez-
nicah in parobrodih, niti ne bodo mogli
biti deležni podpor pri javnih borzah de-
la in pri organih delavskega zavarovanja.

— Železnica: Olimpijski 5:2 (4:2). Na
Olimpijskem igrišču v Gaberju je maribor-
ski železnik danes v prijateljski tekmi
zaslužno zmagal nad celjskim Olimpiom.
Moštvo železnika je v tehnikem in kom-
naturnem pogledu ter v startu in hi-
trosti znatno prekašalo Olimpijevo enajsto-
mo. Olimpijski se sprva ni mogel prav znaj-
ti. Šele v drugi polovici prvega polčasa
je začel igrati povezano, toda posamezni
igralci niso bili v formi. Po odmoru je
zbral Olimpijski vse svoje sile in je zaigral
z elanom, kmalu pa je začel popuščati in

tudi gostje so začeli igrati ležerno, zara-
di česar je postala igra raztrgana in ne-
zanimiva. Že v 1. minuti prvega polčasa
je Turk potresel Olimpijevo mrežo. V 30.
minuti je Cater izenačil v 34. minuti pa
je Čajko povzel na 2:1. V 37. minuti je
štitar izenačil. V 41. minuti je isti gra-
lec zabil tretji gol v 44. minuti pa Turk
četrti gol za Železnika. V 2. minuti dru-
gega polčasa je zabil Potcajt peti gol za
Železnika. Rezultat se nato ni več spre-
menil. Sodil je g. Presinger točno in ob-
jektivno. V predtekmi je Olimpijska rezer-
va premagala mlado SK Celja z 2:1
(1:1).

Iz Gornje Radgone

— Pokopališčne hišne. Na farnem po-
kopališču Sv. Petra pri Gornji Radgoni so
zadnje čase izginjali nagrobni spomeniki.
Naposled se je za zadevo začelo zanimati
tudi orožništvo, ki je kaj kmalu izsledilo
tatu v osebi Alojza H., delavca iz Polje pri
Gornji Radgoni. Ukradene stare železne
križe je skrivl doma, da bi jih ob prvi pri-
liki prodal za staro železo, po katerem je
precej povpraševanja.

— Pizmovke se pojavljajo. V tako ime-
novani Ameriki ob obmejni reki Muri med
Podgradom in vasio Lutverci v Apaški
kotlini se opaža po zadnjih poplavih ved-
no več škodljivcev pizmovk, ki se zadržu-
jejo v murskih rokavjih. Nujno potrebno
bi bilo, da bi zakupniki tega dela lovišča
s pomočjo oblasti poskrbeli za uspešno po-
bijanje tega nevarnega škodljivca, preden
se razmnoži še po ostalih krajih izven mur-
skih rokavov.

— Olepševalno in tujsko prometno dru-
štvo v obmejni Gor. Radgoni bo imelo svoj
redni občni zbor v sredo 20. t. m. ob 20. v
kolodvorski restavraciji Hibler. Ker bodo
na tem obnem zboru obravnavana tudi
važna tujsko-prometna vprašanja, se pe-
zivajo zlasti hišni lastniki ter gostilničarji,
da iznesejo svoje težnje na tem obnem
zboru ter da ne streljajo pozneje iz zasede,
kakor je bilo to doslej obeti po ustano-
viti tega, za naše obmejne razmere pre-
potrebne društva.

— Za spomenik radgonskim žrtvam in
Malsrovim borcem so darovali: občina
Gornja Radgona 21.000 din, ministrstvo
pravde v Beogradu 5000 din, Občinska
hranilnica v Gor. Radgoni 2000 din, zdra-
višče Slatina Radenci 1000 din, po 500 din
notar Hinko Požun in dr. Lenart Boezlo
iz Gornje Radgone, po 200 din Vzajemna
zavarovalnica v Ljubljani. Nabavljala za-
druga državnih namestečencev v Mariboru.
Ljubljanska kreditna banka, tvrdka intek-
v Kranju, po 100 din Hranilnica in posojil-
nica v Radencih, Ornič & Mitrovič v Meži,
dr. Ivan Tomšič v Mariboru, Miloš Oset v
Mariboru, Konrad Golobanc v Celju. Prva
hrvatska štedionica v Mariboru, Karl Čeč

v Ljubljani, Ivan Širca v Boreci, Nikola
Mojmirovič v Vrhu, Ivan Jelačin v Ljub-
ljani, Josip Vrstovšek v Brežicah, Drago-
tina Hribar v Ljubljani, Sokolsko društvo v
Ljutomeru, Hranilnica in posojilnica v
Št. Ilju v Slov. goricah in kavarna Jadran
v Mariboru, po 50 din M. Cukala v Sv. Ju-
riju ob Taboru, Unio društvo v Mariboru,
Karel Kjuder v Mariboru, Narodna banka
v Mariboru, Karel Gajšek v Mariboru,
Hranilnica dravske banovine v Mariboru,
Franjo Bureš v Mariboru, Franc Sodin v
Ljubecni, Občinska hranilnica v Krškem,
A. Sprager v Mariboru, Ivan Bežjak v Fra-
mu, Ivan Samec v Ljubljani, Alojz Štueh
v Stari Novi vasi, dr. Ciril in Franc Pav-
lin v Ljubljani, dr. Ernest Rekar na Jese-
nicah, dr. Franjo Lipold v Mariboru, Mo-
tor Oil v Mariboru, Štefan Sraka v Mur-
ski Soboti, Lovro Kuharič v Ljutomeru,
Občinska hranilnica v Slov. Bistrici, Anton
Macun v Mariboru, po 30 din Jože Lavrič
v Ljubljani, Ignac Zablatic v Ljubljani,
po 25 din Ivan Rojnik v Slovenj Gradcu,
Sencar in sin v Ptuj, Franc Majdič v
Domžalah, Franc Camernik v Cerkljah pri
Kranju, po 20 din Miro Peterlin v Kranju,
Anton Bibila v Kresinah, Anton Krisper
coloniale v Ljubljani, dr. Anton Ogrizek v
Celju, II. drž. realna gimnazija v Ljubljani,
dr. Franc Klar v Dol. Lendavi, zdravi-
lišče Rog. Slatina, Ivan Serbinek v Verti-
čah, po 10 din dr. Miloš Vauhnik v Mariboru,
Evgen Ivanc v Sodražici, Matej Ri-
hard v Kamniku, skupaj 33.980 din. Pri-
pravljani odbor izreka vsem darovalcem
zahvalo, vse druge, ki se doslej pozivajo
niso odzvali, pa prosimo, da store to čim-
prej, ker je zbirka doslej dosegla jedva
polovico stroškov.

Z Ježice

— Za škropljenje sadnega drevja naro-
čeni neodendrin je pravkar prispeel k po-
družnici SVD. Oddaja ga po cen. din 1250
za liter članom in po din 1450 za liter
nečlanom društveni gospodar in škropil-
lec Andrej Jakopič-Godež iz Male vasi.
Neodendrin je močnejši od arbor na, zato
ga rabimo le v 4—5% vodni raztopini za
zatiranje živalskih škodljivcev na jablani,
hruški, ribezu in kosmulji. In le v 3—4%
za slive, češnje in višnje. Z njim škropi-
mo, dokler se pople še ne nopena in ne
odp. r. Več o rabi neodendrina najdete v
novi Priročni knjiži »Škropilne sadnega
drevja«, ki jo dobite za din 12 pri podruž-
nici. Da pokaže podružnica učinek pravil-
nega in celoletnega škropljenja, bo letos
oskrbelo ta o vzorno škropljenje na vrtu
Cundra Rudolfa v Mali vasi in Subla Iz-
nacija v Savljah. Kdor želi, da mu dru-
štveni škropilec oskrbuje vseletno škrop-
ljenje, naj se javi pri g. Jakopiču. Je še
okoli 100 prvostvornih nizkih jablan in
hrušk na razpolago za sajenje. Javi se
radi naročila takoj pri preds. Zelz. iku.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklic izjave beseda din 1.—
davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti
znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

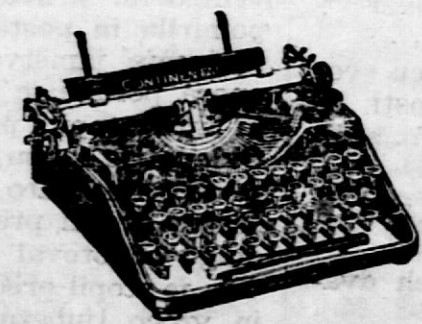
Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 5.— din

PRVOVRSTNA VINA

ter pristno zganje si nabavite
po sledečih konkurenčnih cenah
Namizno belo liter din 8.—
srbski prokupac » » 9.—
rizling » » 9.—
dolenjski cviček » » 10.—
jabolčnik » » 5.—
muškati silvanec » » 12.—
dingač » » 12.—
Zganja:
tropinovec liter din 28.—
slivovka » » 28.—
brinjevec » » 36.—
rum » » 36.—
borovničar » » 36.—

Mrzla jedila!
Se priporoča »Buffet J. Jeraj,
nasl. Minka Videnc, Ljubljana,
Sv. Petra c. 88. 9. L.

CONTINENTAL

10 ugodne mesečne obroke.

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

MALI OGLASI

»Slov. Narod«

sigurno uspeh!

MAMICE!

Otroški voziček najhitreje in
najbolje prodate, kupite ali za-
menjate pri »PROMETU« na-
sproti križanske cerkve. Pre-
pričajte se! 795

ZA VSAKO PRILIKO

osajolite in najcenejša oblačila
si oabavite pri
P R E S K E R
Sv. Petra cesta 14
NIZKE VRTNICE

skupina 25 sadik, očarljivo le-
pih, številnih barv, din 100.—,
lsta skupina šibkejših sadik
din 60.— Deset prekrasnih
piezalk din 60.— franko pošt-
nina. — Zahtevajte ponudbo!
Sadjarstvo Dolinšek, Kamnica,
p. Maribor. 840

POZOR! PEKARNE! POZOR!
Moko najboljših eksportnih ba-
natskih mlinov po ugodni ceni
in pogojih nudi »NAS TRG«,
Ljubljana, Tyrseva 51. 857

KITSEJE

ENO

VEŠTAČNE

JUGOGRAFIKA

V PETRA NASIP 23

POUK

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8.— din.

Strojepisni pouk

večerni tečaj, vpisovanje in
vričetak pouka poljuben Chri-
stovof učni zavod, Domobran-
ska c. 15. 738

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8.— din.

POZOR!

Kupujem in prodajam rabljene
čevlje, moške obleke in staro
perilo. Klavžer, Vošnjakova 4.
860

PAPAGAJKE

mlade, in kanarčke samice
prodaja A. Zupančič, Ljubljana-
ska ul. 1, Moste-Zelena jama,
ter vsako sredo in soboto pri
tromostovju. 856

PRODAM

štridelno kletko za zajce ali
kokoši. Ljudevit Sirc, Kranj. 854

POSTELJNE MREŽE

dobite najceneje v Komenskega
ulici 34. 858

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in me-
dico dobite najceneje v

MEDARNI

Ljubljana, Židovska ul. 6. 18/L

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igrači vozički, dvokolesa, šivalni stroji,
prevozniki tricikli, pnevmatike. — Ceniki franko!

TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4

MARIBOR — ALEKSANDROVA C. ŠT. 26

OREHOVA JEDRCA in FIŽOL

nudi najceneje

SEVER & KOMP.

Ljubljana. 824

PREMOG

KOKS - DRVA

nudi

I. POGAČNIK

BOHORICEVA 5 — TEL. 20-59

Postrežba brezplačno!

88 HEKTOLITROV VINA

prvovrstnega belega in rdečega
prodaj. — Hribar Jernej, Pod-
sreda. 820

Ia OREHOVA JEDRCA

10 kg din 200.—, slive Ia 10 kg
din 58.— franko poština raz-
pošilja G. Drechsler, Tuzla 834

40 HEKTOLITROV VINA

Ia plješevičkega belega prodaj
Naslov: A. Petrič, Zagreb —
Cr

Kjer se ne poljubljajo ljudje, se poljubljajo ribe

Vrzel v japonskem kazenskem zakoniku — Na ulicah poljubljanje dovoljeno — Samuraji protestirajo

Glasnik japonskega zunanjega ministrstva, mož, ki nastopa v parlamentu in tudi v stiku s tujimi diplomati, kot oficijelni tolmač s stališča zunanjega ministra nima lahkega življenja. Vprašani ki mora imeti na nje vedno pripravljen odgovor, je mnogo in večkrat so zelo diskretni in delikatni. Se nikoli pa ni ta vrli uradnik iskal odgovora tako težko kakor oni dan. Ko ga je neki angleški novinar vprašal, ali na Japonskem prepovedano tuicu javno poljubiti Japonko

Japonka s tetoviranim hrbtom

V zadregi je prosil Japonec angleškega novinarja, naj malo počaka. Ta čas je vprašal v pravosodnem ministrstvu, kaj pravi o tem zakonu. Imel je pa smolo. Uradnik, ki se je nani obrnil, je bil samuraj, pripadnik tiste konzervativne pleme-lize, ki je za točno ohranitev stare japonske tradicije in za energično boj proti evropsko-amerškemu vplivu. Prilika je

bila ugodna. Samuraj jo je porabil in dejal: Z obžalovanjem vidim, da japonski kazenski zakonik tega primera ne predvideva, toda moralno je treba neajoponsko navdajo poljubljanja kar na strogo obsoditi, zlasti če gre za poljub tuica na ulici. Uradnik iz zunanjega ministrstva je ugovarjal, da se v konkretnem primeru prizadeta Japonka ni čutila užaljene in tudi branila se ni. — Tem slabše — je odgovoril moralist iz pravosodnega ministrstva. Tu imamo dokaz kako kvarno vpliva film na našo mladino.

Nos se je umaknil ustnam

Treba je pripomniti, da je samuraj temeljito poznal vzrok tega, kar je smatral za nemoralno. Ni namreč še dolgo tega, ko je bil poljub na Japonskem nekaj povsem neznanega. Ljubezen in neznost so izražali Japonci tako, da so podrgnili svoj nos ob nos dotičnega, ki so se mu hoteli izkazati, pa naj bo že ženska ali moški. To je splošen običaj po vsej vzhodni Aziji, o katerem pripovedujejo vsi, ki so dovažali po teh krajih, češ da se tam drgnejo ljudje z nosovi, če si hočejo izkazati ljubezen.

V zadnjih desetih, dvajsetih letih se je pa marsikaj izpremenilo. Zdaj je Japonska preplavljena z ameriški filmi. Dežela vzhajajočega sonca je navdela mladi japonski narodni filmski produkciji eden največjih odjemalcev Hollywooda. Marlene Dietrich in Clark Gable sta v Tokiju ali Oosaki prav tako znana, priljubljena in občudovana kakor v Chicagu ali Liverpoolu. Za ameriški film, v katerem je 200 m poljubov, se japonska mladina zelo navdušuje. Pred leti je prihajala na policijski komisariat v Oosaki zelo razburjena priletna dama. Bila je na izprehodu in šla je mimo kina v trenutku, ko je bilo konec predstave. Neki mladenič je prišel iz kina, stopil je k nji in jo jel obijati in poljubljati. Dama je prišla na policijo ovaditi predrzneža.

Ta primer ni na Japonskem edini. Kulturni kronist Japonske bi lahko ugotovil v zadnjih letih več takih primerov, ko so se obrnile ozorčene priletne dame na oblasti s prošnjo, naj kaznujejo predrzne moške, ker so jih javno poljubili.

Če se ne poljubljajo ljudje

Japonski listi so že opetovano sprožili vprašanje poljubljanja in sicer glede na moralne reforme vobče. Postavili so vprašanje: poljubljati ali ne poljubljati. Tozadevni članek v nekem listu je vzbudil veliko senzacijo. Pred tremi leti je izšla v velikem listu »Kobe Niši Niši« razprava profesorja zoologije Inove. Ta splošno znani učenjak je namreč ugotovil, da poljub ni nič nenaravnega, da si ga niso izmislili pokvarjeni človeški možgani, kakor mnogi ljudje mislijo in trdijo. Če ljudje v vzhodni Aziji doslej te navade niso poznali, je bila navzlic temu tu, skozi stoletja in tisočletja so jo poznale nekatere živali, zlasti ribe. Japonski učenjak je našel več primerov in priključil svoemu članku fotografije, ki jih je izdelal sam v mestnem akvariju v Yokohami. Na njih se vidi, kako se ribe nekaterih vrst pogosto in prav prisrčno poljubljajo.

Noben učenjak ni mogel temu ugovarjati. Nasprotno. Inovi je našel še druge učenjake, ki so njegovo teorijo podprli z novimi primeri. Eden izmed njih je citiral R. Kiplinga, ki omenja v eni izmed svojih knjig podobno vrsto rib v Indiji. Tudi te ribe se poljubljajo. Kot odgovor je priključil drugi učenjak na znani Swiftov stih: »Moj bog, kdo je bil tisti norec, ki si je izmislil poljub« svojo lastno pikantno tezo: V vseh deželah, kjer se ne poljubljajo ljudje, delajo to ribe.

Zdaj je debata o tem kočljivem vprašanju v japonski javnosti že nekoliko ponehala. Ameriški film gre na Japonskem svojo zmogovitost pot naprej. Poljub je prodiral končno tudi na Japonsko. Moralisti, pravniki in samuraji si belijo glave samo še z vprašanjem, ali naj se dovoljenje omeji samo na osebno življenje ali pa naj bo dovoljeno poljubljati se tudi na ulicah in v kavarnah, na Japonskem seveda v čajarnah in na železnicah. Tu se bo morala japonska mladina odločiti sama, kajti Hollywood naravno ne da na to vprašanje nobenega odgovora. Ko se poljubi med predstavo ameriškega filma »dolg poljub«, ne vidimo navadno točno, ali se je to zgodilo javno ali ne. Odgovora na to vprašanje torej nimamo.

Cesar Maksimilijan je smatral padec meteorja za božji poziv na vojno proti Turkom. Nad pol metrskega stota tega meteorja hranilo se zdaj na magistratu v Ensheimu. Čeprav takrat niso vedeli, kako redkega gosta iz vsega sveta imajo med seboj. Sele Chladni je 1. 1794. postavil trditev, da so meteorji kozmične izvora. Toda celo resni učenjaki so se mu dolga posmehovali. Drugi meteor je podaril »biki« A. Humboldt. To je železen meteor, ki so ga našli pri Toluci v Mehiki. V zbirki so zastopani tudi meteorji, našeni pri Pultusku in Holbrook v Arizoni. V Pultusku je padlo 30. januarja 1868. okrog 100.000 drobnih meteorjev, v Holbrook pa 19. julija 1912 okrog 14.000. To je bil torej pravi meteorski dež.

Mnogo bolj redki so veliki meteorji, pod katerimi nastanejo prava žrela. Najbolj znan med njimi je oni v Arizoni dalje pri Henbury v Avstraliji, v puščavi Roba el Chali v južni Arabiji in končno v Sibiriji. Prvotno so ljudje mislili, da gre za odpadke pri izdelovanju stekla, ali da so meteorji vulkanskega izvora. Sele ko so jih našli v avstralski puščavi, kjer ni steklastva, ne vulkanov, je postalo jasno, da ne izvirajo iz zemlje.

Selma Lagerlöf umrla

Švedski radio je sporočil, da je v soboto umrla v starosti 82 let svetovno znana književnica, ena največjih pisateljic sodobnosti Selma Lagerlöf.

Svetovno znana švedska pisateljica Selma Lagerlöf je dosegla visoko starost 82 let. Rodila se je kot hčerka veleposelnika na Marbacku v Värmlandu. Posvetila se je učiteljskemu poklicu. Po studijah v Stockholmu je bila ljudskošolska učiteljica v malem mestecu Landskrona in je bila do leta 1890 docela neznana. Tega leta pa je neki ženski list v Stockholmu razpisal nagrado za najboljšo novelo. Selma Lagerlöf se je tega natečaja udeležila z odlomki svojega dela »Gösta Berlings Saga«, ki ji je prineslo na mah svetovno slavo. Ta knjiga, ki je doživela več izdaj v vseh svetovnih jezikih, je prinesla pisateljici tudi tolikšen materialni uspeh, da je opustila učiteljevanje in šla na potovanja po svetu. Leta 1909 je dobila Nobelovo nagrado za literaturo, kar ji je omogočilo, da je zopet prišla v posest svojega rodbinskega posestva Marbacka.

Selma Lagerlöf je bila zelo plodovita pisateljica. V svojih delih je obravnavala zlasti kmečko življenje na Švedskem in švedske pravljice. Leta 1921 je spisala prvo svojo veseloigro. Za svojo 75-letnico je izdala svoj »Dnevnik«. Kot 78-letnica je izdala svoje drugo odsko delo »Cesar Portugalske«. Poleg številnih odlikovanj je bila Selma Lagerlöf izvoljena za častnega doktorja filozofije na univerzi Greifswald, a univerza v Kielu ji je podelila častni doktorat teologije. Bila je tudi prva in edina ženska, ki je bila izvoljena za člana Švedske Akademije znanosti in umetnosti.

Zakon in duševne bolezni

Pri samcu je verjetnost, da se ga loti duševna bolezen trikrat večja nego pri oženjenem, med ločenimi zakonskimi možni so pa duševne bolezni še pogostejše nego med samci. Do tega zaključka sta prišla zdravnik newyorške psihiatrične zavoda dr. James Page in dr. Carney Landis. Iz tega pa ne moremo izvajati splošnega zaključka, da je zakonsko življenje sredstvo, ki duševne bolezni preprečuje. Zakonsko življenje je prej nekakšno sito:

možje, ki jih, ko so že priletni napade duševna bolezen so po svojih značajih taki, da zelo težko najdemo žene ali pa jih zakon sploh ne veseli. Če se pa kljub temu oženijo se navadno ločijo, ko v zakonskem življenju niso srečni.

Proučevanje tega vprašanja, omejeno sicer samo na Ameriko, je navzlic temu zanimivo in učenjaki bi prišli gotovo tudi pri nas do podobnih zaključkov. V Ameriki so ugotovili, da sta odpadla na enega zakonskega moža, ki so ga morali spraviti v umobolnico ali na psihiatrično kliniko, dva vdovca, trije samci in 4,5 ločenih mož. Za žene velja približno enako razmerje, čeprav pri njih razlike niso tako ostre. Na eno omoženo ženo v umobolnici odpade 1,4 vdove, dve samici in tri ločene žene. Statistika se pa ne nanaša na moške in ženske, stare izpod 20 let.

Glasba in človeško zdravje

Prof. Haberling trdi, da vpliva glasba na krvni pritisk, dihanje in utripanje srca. Učenjak je skrbno proučil učinke melodij na bolnike in prišel je do zaključka, da že same trde dur skale zvišajo krvni pritisk, dočim mehke nimajo več tega učinka, pač pa njihovi akordi bolj pozitivno vplivajo na slušalec kakor dur akordi. Ob prehodu iz mirne počasne v hitrejšo glasbo je naše dihanje globlje in utripanje srca hitrejšo. Sekvence, konsonance in enostavni glasbeni zaključki povzročajo pospešeno utripanje srca in občutek veselja tudi pri ljudeh, na katere glasba sploh ne vpliva.

Zivljenska sila človeka se poveča pri ostro ritmizirani melodiji. Ugodne učinke glasbe so opazovali ob zatiranju nespečnosti in delirija, nastalega po mrzlici. Zanimiv primer učinka glasbe so ugotovili pri zdravniku Hufelandu, ki je imel silno razdražljiv sluh. Tudi neznatno praskanje slame po peči mu je povzročilo silne bolečine. Kot zdravilno sredstvo je rabil poslušanje harfe in njeni toni so učinkovali nanj tako, da je vedno bolj izgubljal svojo sluhno nervoznost. Včasih pa glasba ne omili nervoznosti, temveč jo še povzroči ali poveča, toda to je drugo poglavje.

Zanimivosti o Kitajcih

Kitajska meri 11.000.000 km². Na njenem ozemlju bi bilo dovolj prostora za prebivalce vseh evropskih držav. Kitajska ima prostrane ravnine in gore, visoke do 7000 m. Na Kitajskem živi okrog 450.000.000 ljudi, torej skoraj polovica vsega človeštva. Kitajci so poznali kompas že 4000 let pred nami. Prav tako so poznali pred nami tudi smodnik. Že pred 1700 leti so znali izdelovati pisemski papir. Pred 1200 leti so tiskali prve knjige s tem, da so črke naprej vrezali v lesene deske. Toda že pred 800 leti so poznali tiskarsko umetnost.

Kitajsko mesto Šanghaj šteje 3.700.000 prebivalcev. Peking 1.500.000, Kanton 1 milijon 100.000, Tienčin 1.300.000, Nankin 1.000.000, Hankow okrog 800.000. Kitajci pridelujejo riž, pšenico, jecmen, koruzo in sojo. Kitajska ima okrog 24.000.000 goveje živine, 10.000.000 konj, mul in oslov, 88.000.000 prašičev ter 30.000.000 koz in ovac. V kitajski zemlji je približno 980 milijard ton premoga, približno eno milijardo ton železa ter mnogo zlata, srebra, svinca, živega srebra, soli, nafte itd.

Občutno pomanjkanje semen

Slov. gorice, 15. marca
Lanska letina je bila po višini pridelkov slaba. Pridelki žita je bil v primeri s predlanskim v splošnem manjši za 50 odstotkov, krompirja za 75 odstotkov, fižola 60 odstotkov, koruze 40 odstotkov. Zato so bile zlasti številne družine revnih bajtarjev in vinčarjev primorane pozimi porabiti vse zaloge živil, da je teh še naposled zmanjkalo in družine so trpele pomanjkanje. Niso bili redki primeri v zadnjem času, ko so že mnogi bili primorani berčati za živež. Sedaj, ko pa se bliža spomlad in z njo čas sajenja krompirja, fižola in koruze, se mnogi vprašujejo, kje bodo vzeli za sajenje potrebno seme, kako ga bodo nabavili, če nimajo denarja, pa še je povsod zaradi pomanjkanja tako drago, da bi strošak v nobenem primeru ne zmogel stroškov.

Nujno potrebno je, da oblast omogoči prazdetim revnim družinam potrebno podporo za brezplačni semeni, da si vsaj omogočijo z delom pridnih rok na skromno odmerjeni zemlji pridelavo tolikga živeža, da jim na zimo ne bo usojena beraška malha. Ni to potrebno samo iz socialnega vidika, marveč tem bolj iz narodnostnih ozir.

Izlet v vseмирje v teoriji

Glavna ovira, ki bi jo bilo treba premagati, je privlačnost naše zemlje

Kapitana Anderson (levo) in Stevens (desno)

Odkar je Jules Verne napisal svoj fantastični roman »Pot okrog lune« je minilo že mnogo let in v mnogih knjigah se je načeljeno vprašanje, ali je to sploh mogoče. V prejšnjem stoletju je prišlo do prvih poletov v stratosfero. Zadnja dva sta se dvignila 1. 1935. Stevenson in Anderson. Njun balon »Explorer II.« je obsegal 100.000 kub. metrov helija in dosegel je višino 22.066 m. S tem se je človek že močno oddaljil od površine zemlje, toda v primeri z medplanetarnimi razdaljami je to še zelo malo ali nič.

S stratosfernimi polety se človeku nikoli ne bo posrečilo priti na luno, ker pri tem ni mogoče premagati privlačnosti zemlje. A ona je največja ovira, katere tudi naša visoko razvita tehnika ne more odstraniti. Teoretično smo za to gotovo mnogo bolj pripravljeni kakor je bil Kolumbus. Jedro problema je v privlačnosti zemlje, ki bi jo bila treba premagati.

To je znal storiti Verne s svojim toom. toda zdaj vemo, da je to utopija. Krožila s topa bi imela tako veliko začetno hitrost, da bi jo človek ne vzdržal. Razen tega bi se pa s trenjem razvil toliko toplote, da bi krožila doslovno zgorela.

Francoza Mas in Drouot sta predlagala kolo s polimerom 50 m. ki bi pri 44 obratih v sekundi doseglo hitrost 19 km. Na obodu pritrdjena kabina bi se ločila od kolesa in centrifugalna sila bi jo zagnala v prostor. Ne poznamo pa kabine, ki bi to hitrost zdržala. Graffigny je predlagal predor, iz katerega bi bilo vrženo vozilo s hitrostjo, ki bi premagala privlačnost zemlje. Potrebna hitrost je pa 400 krat večja od hitrosti brzovlaka. Vidimo torej, da tudi po tej poti nikamor ne pridemo. Edino možno sredstvo je sila odbojnosti, kakršno imamo pri raketah. Začetna hitrost bi morala biti 11.18 km v sekundi. Pri hitrosti 7.9 km bi se raketa ne vrnila

na zemljo, temveč bi krožila okrog nje kot spremljevalec.

Rakete so poznali že davno Kitajci. Sodobne rakete, napolnjene s smodnikom, so bile zelo nevarne in M. Valier je pred 10 leti plačal to z življenjem. Oberth, Nebel in Winkler so delali poskuse z raketami, napolnjenimi s tekočimi pogonskimi snovmi. Najtežje je tehnično obvladati razmerje med začetno in končno smoto rakete. Če bi raketa tehtala samo eno tona, bi znašala teža vse naprave 22.000 ton, kar je praktično nemogoče. Najprikladnejša pogonska zmes bi bil vodik s kisikom. Toda manipulacija z njo je zelo nevarna.

Izpušna cev bi lahko bila iz wolframa, ki prenese temperaturo 3000 stopinj.

Pri vseh poskusih je treba računati s tem, kakšno hitrost prenese telo. Rvnin je s poskusi dokazal, da prenese miš hitrost 58 m v sekundi, ptica 39, domači zajec in mačka pa 28 m. Pri človeku bi pospešitev nad 20 m najbrž pomenila smrt. Toda ta hitrost bi morala učinkovati 20 minut do višine 7200 m. Če bi hotelo letalo premagati privlačnost zemlje, Med potjo na luno bi človeka ne ovirala zima, kajti med zemljo in luno nahaajajoče se telo ima toploto okrog 4°. Sio bi za pot kot tako na luno. Najkrajša je seveda premeritna, toda tu bi morala biti na vsaki točki poti neskončna hitrost, češar pa nihče ne zmore in ne prenese. Druga možna zveza je po krivuljah, ki jih je mnogo. Najprikladnejša bi bila morda tista, ki bi omenila nekakšno krožno pot, kati pričenjala bi se na zemlji in po malem loku bi se zopet vračala nanjo.

Razstava meteorjev

Marsikdo bi rad videl pravi meteor, kajti ti sli vsesirja so nekam zagonetni. Meteorje pa potrebujejo za svoje delo najprej strokovnjaki. V Nemčiji imajo dve veliki zbirki meteorjev in sicer v Berlinu in na Dunaju. V njih je zbranih 530 komadov, ki tehtajo 280 t. Najstarejši meteorji berlinske zbirke so bili našeni pri Ensisheimu na Alzaškem. Okrog polne 16. aprila 1492 je padel ta meteor, ki se je zaril poldrug meter v zemljo. Strabourški občinski pisar Brant je opisal ta dogodek deštinski.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

X. POJASNILO

Cim ga je Michelina zapustila, je odšel markiz de Valcor iz gradu s palico v roki in s slavnimom na glavi, kakor da se hoče izprehajati po drevoredu. Izognil se je nekaterim srečanjem, zapodil svoje pse, ki so se bili pognali za njim in čim je imel za seboj prvo poslopje, je pospešil korake.

Mesto na strmi morski obali, kamor je bil namenjen, je bilo na drugem pobočju predgorja, precej oddaljeno od njegovega gradu.

Renaud je odšel skozi park in zavlil po stezi proti morju. Kmalu je prispel do drevoreda, vodečega proti poslopjem graščice de Ferneuse.

Markiz se je obrnil v nasprotno smer in še bolj pospešil korake, da bi prišel čim prej do skalnate votline. Tam sta se pred leti sestajala z Gaetano.

Pred votlino je stala klopica. Markiz je sedel na njo in pogledal na uro. Bilo je pol treh. Ni računal

s tem, da pride Gaetana pred tretjo uro. Bil je pa prepričan, da pride. Sicer pa ni bila nobena minuta predloga za misli, ki je bil v nje zatopljen. Dvakrat ali trikrat je zadržal, ko je nekaj zašumelo ob strmi steni. Toda bili so samo galebi, ki so se dotikali z dolgimi krili granita.

Končno je zaslišal korake na strmi stezi in že je zagledal gospo de Ferneuse.

Nekoliko utrujena po razburjenju in hoji se je ustavila. Malokdo bi ji bil prisodil tri križe, čeprav je imela na ramah že dobre štiri. Toda ta ni bila otroška in šibka mladost Laurence, ki se je zdela zadržana v svojem razvoju v polni ženskosti. To so bili čari živahnega in zdravega bitja, polnega moči in svežosti, ki je leta niso mogla izčrpati.

Renaud je molče vstal, da bi mogla sesti na njegovo mesto na kameniti klopi in padel ji je k nogam.

— Odpustite mi... je zastokal... pri koncu svojega molka sem in vi me rešate težke dolžnosti, če mi dovolite, spregovoriti, ker ste prišli sem... sem, kjer sva se ljubila.

Pogledal jo je z očmi, polnimi spominov in pri pomnil je:

— Ah, kolikokrat sem prihajal sem v teh dvanajstih letih!

Upnil je svoj pogled na ta obraz, navzlic dolgemu časovnemu presledku tako podoben tistemu, ki ga je videla nedavno na tem kraju in prav tako sko-

raj v višini svojega obraza v pobožni poziciji klečečega moža in rekla ni niti besede.

Renaud je videl v njenih nemih ustih privoljenje, topel sprejem. Jel je obujati spomine na preteklost z globoko umetnostjo svoje plamtče duše, svojega glasu, polnega neizrečene laskavosti, s svojimi magnetičnimi zenicami, vsem svojim hrepenenjem in vso svojo voljo. Ah, kako je ljubil Gaetano! Koliko muke je pretrpel, ko se je moral ločiti od nje... S kako kruto odločnostjo kirurga je bil poskusil opraviti strašno delo svojega ozdravljenja. Rezal je v živo svoje meso in srce. Zapustil je bil domovino, ušel ni bil ne samo svojemu domu in domovini, temveč tudi civilizaciji. Dvajsetkrat je tvegval svoje življenje v burnem hrepenenju, da bi ga izgubil. Potem je dobil poklic, koval je častihlepne načrte, da bi pozabil na svoje gorje v žilavem delu. V svoji misli, da se je njegova duša že pomirila in postala brezbržna, se je vrnil domov.

Največje jamstvo njegove poslušnosti in najvišja opora pozabe je bil njegov zakon. Pa niti tu se še ni upal stopiti pred obževani idol svoje mladosti. Okleval je s tem, da bi se pojavil v Bretagni, storil je to samo zato, da bi odvedel svojo ženo na posestvo svojih prednikov, potem je pa še enkrat za dolgo odpoval v daljno tujino. Ah, čemu vse to? Čim je stopil pred Gaetano, jo je ljubil znova s slepo in vročo ljubeznijo, tisočkrat bolj plamtče, nego je bila strast njegovih dvajsetih let.

Ziva Renaudova zgornost je pričala o njegovi plamtči ljubezni, morda manj živo nego njegovi

pogledi, njegov drhteči glas in ves ta nežni ogenj, žareč iz njegove nemirne duše.

Gaetana se je čutila ovito s to atmosfero iskrenosti, ki jo spozna vsaka ženska, pa naj bo še tako nezaupljiva in naj še tako pazi nase. V glavi se ji je vrtilo. Ali je bilo to mogoče? Ali je bil to odmev preteklosti? Tiste preteklosti, ki je bila čar njenega življenja.

Toda ta mož se je mogel živeti v svojo vlogo, če je bil spreten igralec, kakor je slutila. Z napotom, ki je napel njene prsi, stisnil njene kosčene prste in razširil njene zenice, je gospa de Ferneuse izpregovorila:

— Med nama, Renaud, je nekaj strašnejšega od najinih lastnih čustev. Ne vprašujem vas, kakšna so danes vaša čustva, niti kako ste mogli pokopati v popolnem molku in skozi toliko let vse to, kar ste mi pravkar odkrili. Pustiva to. Če živi preteklost tako živo v vašem spominu, se je spomnite in odgovorite mi: Ali ste mogli kdaj verjeti, da je Herve sin grofa de Ferneuse?

Zadnje besede so zvenejele skoraj neslišno, ko so jih izgovarjale brezbarvne ustne.

Renaud je še vedno klečal na pesku. Počasi je povesil glavo, poljubil gube Gaetanovega krila in zamrmral:

— Herve je moj in vaš sin!

Vsa zaverovana v svojo nalogo odkriti tajno te strastne duše je gospa de Ferneuse zadržala in nadaljevala mirno:

Zaključek materskega tečaja v Mariboru

Iz razgovora z voditeljico tečaja gospo J. Levstikovo — Gledati moramo, da bo tudi naši mladini dobro

Maribor, 15. marca. Ob zaključku materskega tečaja ozroma visoke šole v Mariboru sem naprosila neumorno voditeljico tečaja gospo J. Levstikovo, da mi odgovori na par vprašanj in da na ta način širša javnost izve, kako je prišlo do te visoke šole za matere in kakšne koristi ima naše žensko, posebno tukaj na severni meji, od teh tečajev.

Sedim ji nasproti in ona mi pripoveduje: Kaj vam je dalo pobudo, da se je s temi tečaji pričelo v našem območnem Mariboru?

Materski tečaji obstajajo v naši državi po večjih centrih, tako na primer imajo v Beogradu baje tečaje, ki se jih udeležuje ženska mladina, ki je brezposelna ali pa tudi ne, zlasti pa vse one žene, ki stojijo pred poroko. Udeležujejo se teh tečajev seveda tudi starejše žene, tudi babice, katerim je mnogokrat prepuščena vzgoja otrok, če je mati zaposlena. Pred par leti so pričeli s predavanji za matere tudi v Ljubljani. Sploh se v letih po svetovni vojni opaža tako šolanje žensstva v vseh kulturnih naprednih državah Evrope. Tudi v Mariboru se je mislilo na to že dolgo, zlasti v ožjem okolju, da bi naše žensko ne samo v vzgojnih vprašanjih, temveč tudi splošno v ženskih vprašanjih zelo neinformirano in mnogokrat nezainteresirano. Ko se je ustanovilo Kulturno-feministični odtok ženskega društva v Mariboru, mi je bila prva misel, posvetiti se našemu ženstvu prav v tej smeri.

Kako pripravljate te tečaje?

Če vam hočem odgovoriti na to vprašanje, mi bo malo težko, ker bi marsikdo tega prav ne verjel. Odgovorila bom pa čisto odkritosrečno. Vsako leto pričam z novim šolskim letom tudi s tem delom. Če ne drugače, mi je neprestano v mislih nov tečaj. V kolikor mi tega ne dopuščata čeno delo, mi jemlje to razmišljanje čisto kratko noče ure. Moje božične počitnice so izredno posvečene samo temu delu. Tako približno sredi januarja sem s pripravami popolnoma gotova, treba je le še dogovoriti glede datumov za posamezne gospe in gospode predavateljice, ureditev glede

dvorane itd. Glede snovi predavanj se običajno po navseki k izkušenim in priznanim pedagogom v Mariboru in Ljubljani, sestavljam jih pa seveda tudi po lastnem preudarku.

Kako izbirate predavateljice in kako se isti vašim prošnjam odzovejo?

Ko iščem predavateljice, so mi po večini vsi znani že iz predavanj drugod. Vsi ti predavateljice imajo kot taki že svoj sloves in svojo popularnost. Pri prvem predavanju sem prošla, da se mi o posameznih predavateljicah izražajo mnenja in želje glede vsebine, kakor tudi glede načina predavanja, in tako se oziram danes tudi na želje publike. Tako vidite, da sem nekatero predavateljico povabila in prošla že večkrat. Mnogi se sicer ne morejo vedno odzvati. Vsako leto pa najdem nove osebnosti in nove moči na katere se obračam s svojimi željami in prošnjami. Služim in upam, da bom imela v bodočem delu, zlasti v mlajših zdravniških generacijah veliko opore. Morda vas bo zanimalo tudi to, da mi je pri izbiri predavateljice strankarsko ali politično prepričanje predavateljice, ki sploh ne pride v poštev. Prosim povsod brez ozira na politično prepričanje, važno je le, da najdem umevanje in odziv. Moram priznati, in to mi je v veliko zadovoljenje, da najdem povsod polno umevanje, veliko zanimanje in priznanje stvari sami in da mi to dejstvo vse delo silno olajša. S predavateljic se pogovorim o obsevnosti o njegovim željam in o vsebini predavanja. Včasih je treba tudi še dopisovanje sem in tje, predno pridemo do zaključka. Lahko rečem, da so se predavateljice vseskozi držali dogovora, da je bila priprava na ta predavanja največkrat ganljivo vestna in so zato tudi vsa predavanja doslej najlepše uspešna.

Kako občinstvo sprejme to šolo in s kakimi vtisi jo zapušta?

Na to vprašanje mi je težko odgovoriti. Ta odgovor bi moral priti iz občinstva samega. Mislim, da je stalno dober obisk predavanj najboljši odgovor na to. Seveda bi imel še marsikdo k vsemu svoje pomenike, svoje želje, morda bi imel kdo k temu posebne predloge. Za vse to bi bila

hvaležna, če bi o tem prejela poročila. Seveda nikakor ne trdim, da bi bila ta šola že popolna. To je samo skromen začetek in za to tudi ne mislim, da bi bila vsaka poslušalka vedno z vsem zadovoljna. Glede vtisov predavanj bi ponovila samo besede neke udeleženke, ki je po predavanju prišla k meni s temi besedami: »Kako srečna je sedanja generacija, katere je o vsem tem, kar rabi za življenje, poučena. Nam ni nikdo tega tako povedal. Kdor hoče, se lahko tu nauči dovolj za vse, kar potrebuje v domači vzgoji.«

Ali se vam ne zdi, da vršite tudi v nacionalnem pogledu ravno ob tej priliki važno poslanstvo?

Tudi to je bila ena mojih prvih in temeljnih misli. Teh predavanj se udeležujejo predvsem matere, ki so prve dolžne pomagati v otrokova srca ljubezen do jezika, naroda in domovine ter gojiti v njih nacionalno prepričanje. Največ so to matere iz srednjih in renejskih delavskih slojev, ki se ne morejo udeležiti raznih nacionalnih prireditev, da bi tam dobile kolonialni pobud. In prav zato sem v te doseganje tečaje vpletla tudi taka predavateljica, ki je prišla izredno od izraza nacionalna misel, tako na primer lani: »Tvoja govornica mati, otroku svetinja. Letos so se te mišli poudarile v predavanju: »Materna osebnost, najmočnejši vzgojni činičnik.« Vsegojimo narod poltencijakov in v zadnjem predavanju »Naš čas in vzgoja.«

K zaključku letošnjega tečaja ne morem drugače, kakor da res dam polno priznanje vsem predavateljicam in občinstvu, med katerimi je celo takšno, ki je prihajalo na ta predavanja s vlakom in na vozovih v poznih večernih urah iz Pragerskega, Limbuša, Ruš in drugod, in se tako zopet vračalo.

In če ob zaključku vprašam skromno gospe, ali je zadovoljna z uspehi svojega dela, pravi ta pogumna in nesebična žena: »Da, saj ne delam le za žene, za našo mladino. Gledati moramo predvsem v bodočnost. Gledati moramo, da bo tudi naši mladini dobro.«

Josefina Cerinškova.

Odpri roke, odpri srce...

Uspešna božična in socialna akcija

Maribor, 17. marca. Danes dopoldne je bil v zgornji dvorani Narodnega doma prvi občni zbor agilnega društva »Jadrano-Nanose« po fuziji. Otvoril in vodil ga je predsednik g. Rapotec, ki je v globoko zajetih izjavah prikazal pomen smiselne in nesebičnega društvenega dela v današnjih časih. V klenih poročilih so prikazali uspehe požrtvovalne prizadevnosti tajnika Grmek, blaginjak Polh, gospodar Koršič, knjižničar Logar, J. Rojc za pevski odtok, A. Lavrenčič za socialno akcijo in socialni odtok, A. Pinterjca za ženski odtok, Mirko Novak za mladinski odtok, za prosvetni odtok Marjano Kralj, ki je poročal tudi za prireditveni odtok.

Članov šteje društvo 744. Denarni promet izkazuje 59.000 din. Vrednost inventarja je 40.000 din. Dohodki socialne akcije 32.021,70 din, izdatki 31.429,45 din. S prispevki socialne akcije je bilo obdarovanih 35 družin in 58 drugih oseb. Tudi ženski odtok je s svojo božično akcijo, ki je vrgla v denarju in blagu 17.000 din, prišlo na pomoč 22 revnim družinam, 11 vdovam in samcem ter 141 otrokom. Prejeli so čevlje, blago in druge predmete. Tudi v narodno kulturnem oziru se je društvo v celoti udeleževalo. Ni bilo nacionalne prireditve, pri kateri ne bi bili sodelovali s prelepo narodno pesmijo pevci »Jadrano-Nanose«. Prosvetni odtok je priredil številna poučna predavanja, mladinski odtok pa si je prizadeval, da bi pritegnili čim več mladine v krog vzgojno-pedagoških društev in delavcev. Za nadzorni odbor je poročal ravatelj g.

Bratož, ki je izrekel obdoru za vzorno delo toplo priznanje. Omeniti je zlasti plemenito delo ženskega odtoka, ki mu načeljuje gospa A. Pinterjca.

Iskreno soglasje se je pokazalo pri volitvah novega odbora. Za predsednika je bil ob navdušenem plaskanju izvoljen g. Rapotec. V odboru so: prof. Blizjak, Marjano Kralj, Alfonz Grmek, Rado Polh, Alojzij Čotič, Franc Orkvenič, Ivan Valencić, Josip Logar, Anton Koršič, Ante Lavrenčič, Antonija Pinter, Vlado Štoka, F. Ziberna, J. Rojc, A. Tomazič, Mirko Novak, Jože Znidaršič, Anton Pijačič, Jože Lah in Ferdo Kete. Nadzorni odbor: Matej Dolenc, dr. S. Fornazarič, J. Bratož, Ivan Loez in Josko Žižmond.

Tople priznanje besede so spregovorili na občnem zboru g. Dojčinovič kot zastopnik sokoletarja in CMD, ki je naglašal iste nac. cilje z »Jadrano-Nanose«. Zerkjav za ljubljanski »Tabore«, Fili za celjsko »Sočo«, Kalcic v imenu zagrebškega delovnega odbora ter »Istre«, M. Kralj za Zvezo kulturnih društev, L. Blizjak v imenu Jadranske stranke, prof. Mirk kot zastopnik Ipatčeve pevke župe, gospa Povhova kot zastopnica ženskega društva, g. Erjavac kot zastopnik »Dravce«, ki je bila z jadrancami in nanosovci zmerom v najlepših in bratskih odnosih.

Stvarna debata na občnem zboru je pričala o resni miselnosti, ki navdaja članstvo. Pokazala je idealizem ter optimizem, s katerim se hoče nova uprava lotiti nadaljnjega dela v duhu društvenega programa in nacionalno kulturnih idealov.

Mariborske in okoliške novice

— Mestna podjetja so te dni pozvala stanovce v neki mestni hiši v Delavski ulici, da morajo poravnati stroške za novo školjko, ki so jo morali namestiti v stranski, ker je stara školjka bila pokvarjena, oziroma je vsled mraza počila. Ker morajo za taka popravila v privatnih stanovanjih poravnati vse stroške hišnih lastnikov, bi bilo vsakomur pričačljivo, da tudi mestna podjetja ne prevajajo teh stroškov na najemnike. Opozorjamo na naradbo, ki prepoveduje zvišanje najemnin. Tudi ta zahteva bi se lahko smatrala za indirektno zvišanje najemnine, zlasti ker mestna podjetja grozijo s takojšnjo odpovedjo, če bi se prizadeti najemniki s tem ne strinjali. (Del. Pol.)

— Na delovnem trgu. Tukajšnja Borza dela potrebuje za takojšnji nastop 2 krojaška pomočnika, 1 kolarskega pomočnika, 1 tiskarja ter 1 gostilniško kuharico. — Temeljito rečijo je izvedla mariborska policija v središču mesta in tudi po periferiji. Zajela je precej beršev, pa tudi neberšev. Slednji so zbudili pozornost policijskih organov zaradi svoje sumljivosti. Racija je bila precej izdatna.

— Odlikovanje. Agilna in požrtvovalna mariborska kulturna delavka in načelnica feminističnega oddelka ženskega društva v Mariboru gospa Jela Levstikova je bila odlikovana z redom sv. Save IV. stopnje. Ravateljica II. deliške mečanske šole ga Irma Seligo je bilo odlikovana z redom sv. Save IV. stopnje.

— Kaj izgubljajo mariborčani. V seznamu v mesecu februarju 1940 najdenih in še ne dvignjenih predmetov so med drugimi slednji predmeti: 2 konjski odeji, škotska žepna ruta, moška žepna ura z obeskom, 2 denarnici z malim zneskom, žarnica, šal, lovski pes, moška zapetna ura, alkovna, očala, par unajatih rokavic in vrečica z malimi vrečicami za dostavo pevice. Upravičene osebe, ki so predmete izgubile, jih lahko dvignejo dnevno od 9. do 10. ure v sobi št. 10 pri tukajšnjem predstojništvu mestne policije.

— V počastitev spomina pokojnega profesorja Gabrijele Majcna je daroval pro-

svetni inspektor g. dr. L. Poljanec namesto venca na grob 150 din za CMD.

— K novemu prospektu Maribora. K poročilu o lovmu prospektu Maribora dodajamo, da sta prispevala slike tudi gg. Marjan Pfeifer in Rudolf Gorjup, ki je napravil načrt Maribora in sliče.

— Nova grobova. V Strossmayerjevi 11 je preminil knjigovodja Eric Jerec, star 60 let, v Kežarjevi 9 pa upokojenec Simon Gajšek, star 71 let. Umri je tajnik košarske občine g. Janko Peče, star 40 let. Pokojni je bil v zadnjem času na neozdravljivi bolehn. Ohranimo mu trajen spomin. Svojcem iskreno sožale!

— Ker mu ni hotel vrniti dolga — z ročico po glavi. Neki Marini Fridauer je bil dolžan kočarskemu sinu Ivanu Mešku iz Preslave 20 din. Na občinski cesti v Cvetkovcih je Meško areal svojega dolžnika in ga terjal za dolg. Ker pa Fridauer ni mogel denarja vrniti, ga je Meško z ročico s tako silo udaril po glavi, da so morali Fridauerja prepeljati v bolnico, kjer je po večtedenskem zdravljenju okrevl. Zadeva je imela svoje odmeve pred matim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki je obtoženega Ivana Meška obsodil na 5 mesecev strogega zapor.

— Divji lovci strahujo spet po Dravski dolini. Na Kozjem vrhu so našli dve smi v zankah, ki so ju položili divji lovci. Obe smi sta poginili. Za divjimi lovci polsvedujejo sedaj orožniki.

— Tivine v trgovini »Jugometa«. Iz livarne trdke »Jugometa« na Tezenu so bili ukradeni razni modeli za vilvanje železnih predmetov. Tezanski orožniki so sedaj izsledili tatove, ki so modele razbili in jih prodali za staro železo nekemu kjučavničarju. Tatovi, mladoletni mladeniči, so bili ovadeni sodišču, prav tako dotični kjučavničar, ki je ukradene modele kupil.

— Razne novice. Na križišču Plinariške in Kacijanerjeve ulice sta trčila kolesarja. Pri karambolu je obelzel s poškodovan na glavi 20letni Janko Vilič, ki se zdravi v bolnici. V Kiferjevem kopalisku

so neznanzi zlikovci razbili pločevinasto posodo za prho. Mariborska policija je aretirala 17letnega Slavka Burda iz Prijedora, ki so ga zalotili spečega na železniškem nasipu. Burda je prišel v Maribor, da bi si postal delo, ki ga pa ni našel in je že več dni taval po mestu. Odgonskim potom ga bodo sedaj poslali v domovinsko občino. Na Glavnem trgu je potrl neki 16letnega vajenca Rudolfa

Germi, ki se je peljal na kolesu. Germ si je pri padcu poškodoval noge in roke, dočim je kolo do neravnosti razbito. — Gori! V Spodnjem Gasteraju pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah je nastal ogenj v vinčarji posestnika Franca Stifterja. K sreči so ogenj pravčasno opazili in lokalizirali. Zgorela je in strela in znaša škoda okoli 5.000 din.

— Avto v občestnem jarku. Na bano-vinski cesti med Kamnico in Mariborom je neki avto zavozil v tovrstni avto, ki je bil visoko naložen z drvmi. Šofiral je prevoznik Franc Milnar iz Maribora. Milnar se je hotel v zadnjem trenutku izogniti avtomobilu, na se mu to na strani čisti ni posrečilo. Posledica je bila, da je tovrstni avto z veliko brzino zderel po klanecu in se prevrnil v občestni jarek. K sreči je Milnar še praje odočel iz avtomobila, sicer bi se lahko pripetila usodna nesreča. Druga prometna nesreča se je pripetila na cesti med Crno in Prevaljami. Kjer sta trčila dva avtomobila. Pri karambolu se je precej razbila karoserija avtomobila, ki je last avtomobusnega podjetja Viktorja Faktorja iz Črne. Škode je okoli 8.000 din. Tudi v tem primeru niso bili poškodovani potniki.

— Gozdni požar. Pri Mežici so zanetili otroci, ki so se igrali v gozdu, požar, ki se je razširil z bliskovito naglico. Pribrzeli so gasilci, ki se jim je posrečilo, da so ogenj lokalizirali. Zgorelo je okoli 5000 kv. metrov borovega gozda in je škoda precejšnja.

— Čigave je kolo? V Mežici je neki vinčar zapazil v Dravi moško kolo, ki ga je potegnil iz vode. Kolo je znamke »Puch« in ga dobi lastnik na policiji.

— Mladina na begu. Od doma je pobegnil 11 letni Friderik Vehovec iz Hrastja pri Limbušu. Starši so zadevo prijavili policiji, ki poizveduje za pobeglim dečkom.

— Konjska dirka po mariborskih ulicah. Na Kralja Petra trgu se je spelaščila, ki je zdiral z vozom preko državnega mostu. Glavnege trga na Korško cesto, kjer se je neku pasantu posrečilo, da je konja ustavil. Na glavnem trgu je podrl konj na tla 60 letno Alojzijo Ramskogel, ki je obležala s poškodbami po vsem telesu in so jo morali reševalci odpeljati v bolnico. Mostni uslužbenec Alojz Senčar, ki je skušal konja ustaviti, je takisto prišel pod konjsko konito, vendar je po sretnem naključju dobil le manjše poškodbe.

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Minčeva lekarna pri Orlu na Glavnem trgu 12. tel. 25-83. ter Remsova lekarna pri sv. Roku na vzhodu Aleksandrova in Meljske ceste. tel. 25-32.

— Avto so demontirali doslej še neznanzi zlikovci na dvorišču v Taborski ulici št. 8. Zlikovci so odnesli razne dele motorja. Tako da je tovrstni avto neraben. Lastnik avtomobila avtoprevoznik Franc Kovadič s Pobrežja ima zaradi tega občutno škodo.

— Iz gledališča. V torek 19. t. m. pop. »Cizan barone«, zvečer »Konto X«. Znižane cene. Zadnjič.

— Obvestilo. V torek, dne 19. marca t. l. na praznik Sv. Jožeta ostanje trgovine v mestu odprte ves preddan.

— Zdrženje trgovcev za mesto Maribor. — Nov grob. Umri je vnoč. strobovdja drž. žel. Karlo Maklenček, star 67 let, stanujoč v Aljezevi ul. 22. Zalutuje naše globoko sožale!

— Anonimna grozilna pisma. »Del. pol. poročila v št. 32: »Anonimna grozilna pisma je baje prejel šeststoteterški župni g. Zalar, ker se je na protestnih shodih, ki jih je prirejala košarska občina proti mariborski občinski upravi, ki ni hotela priznati Košalom enega dela davkov tekstil-

ne tovarne Roaner, ostro izrekel proti sedanjim večini v marib. občinskem svetu. Kakor smo že poročali, »Slovenec« ni objavil izvajanja župnika Zalarja, pač na je te dni zaključil debato o tem vprašanju, ki je z njegovim somišljenikom postala že precej neprimerna, z grožnjami, da se bo meja med Mariborom in Košaki reševala potom banke uprave, ako ne bo kar vsa občina vključena v mestno pomerje. Vsekakor je značilno, da nekateri gospodje v Mariboru kaj radi grozijo svojim nasprotnikom, omenjena anonimna pisma pa pričajo, da z grožnjami ne štedijo niti namram svojim pristašem, ki se drznelo oporekajo.

— Zborovanje JNS v Mariboru. V sredo 20. t. m. ob četrni na 20. uro se vršilo v mali dvorani Narodnega doma občni zbor vseh petih mestnih okrajnih organizacij JNS v Mariboru. Ob 20. uri je skupščina srestle JNS za mesto Maribor. O političnem položaju poročal vpok. min. dr. Albert Kramer.

— Požara ob meji. V Zgornjem Javorju pri Črni je ogenj vpepelil stanovanjsko poslopje trgovke Marije Kosi iz Soštanja. Mariji Rozejevi, ki je imela hišo v našem, je zgorelo vse pohištvo in razni predmeti. Skupna škoda je nad 30.000 din. — V Selovcu pri Guštianju pa je zgorela domačija Ernesta Šulerja, ki ima zaradi požara okoli 20.000 din. škode. V obeh primerih je nastal oznen zaradi slabih dimnikov.

— Kam? 18 letni dijak Ljubomir Bečela je pred dnevi odšel od doma in se dotlej ni vrnil. Materi je dejal, da ima njegov razred neko ekskurzijo, kar pa ni bilo res. Mati je v skrbah, da se ni sinu kaj hudega pripetilo. Prijavila zadevo policiji, ki sedaj poizveduje za usodo mladčnika.

— 53 oseb je aretirala mariborska policija ob priliki racije v Mariboru. Med njimi je mnogo beršev, potepuhov in drugih oseb, ki se niso moglo izkazati, s čim se preživljajo.

— Razne vesti. Brivskemu pomočniku vanu Pakoviču je izginilo iz voze v Jurčičevi ulici 9 kolo znamke »Opel« z evid. št. 2-20793. — Iz skladišča na tukašnjem glavnem kolodvoru je neki Ivan S. ukradel razne železne predmete, ki jih je spravil v vrečo ter jih hotel odnesti k nekemu trgovcu. Imel pa je smolo, ker ga je na vesti ustavil stražnik, ki ga je aretiral.

V Zgornjem Hlapju pri Sv. Jakobu v Slovenskih gorah je neki posestnik sin Ivan K. napadel s kolo 38 letnega vinčarja Jožefa Cerna. Pri sponadu je Cernec oblezel s težkimi poškodbami na glavi in z zlobilno desnico. Cerneca so odpravili v mariborsko bolnico.

Brezulah je posestnik Jakob F. s sekro napadel 37 letnega delavca Jurja Eferja iz Slivnice ter mu prizadel poškodbe na levici in prsih. Efer je zdravi v mariborski bolnici. Preiskava je doznala, da je Jakob F. napadel Eferja zaradi tega, ker mu ni hotel vrniti denarja, ki ga mu je svojač posodil.

— Stroga kazen. Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je obsodil 35 letnega Alojzija Milnarja na leto dni in 6 mesecev robije ter na izubo šestih pravic za obdo 3 let, ker je dne 3. februarja t. l. skušal vlomiti v stanovanje Frančiške Plombergereve v Spodnji Dobravi, pa je bil zaloten in prepojen.

— Razpisani je natečaj za sprejem dveh dnevnika. — zvančnikov v službo pri komandi vojnega okruza v Mariboru. Natančnejši pogoji se dobijo v mestnem vojaškem uradu.

— Zbor gozdnikov. Včeraj dopoldne so se zbrali v kolodvorski restavraciji v Mariboru zastopniki vseh slovenskih gozdnikovskih edinic k rednemu letnemu občnemu zboru Jugoslov. gozdnikovske lige. Občni zbor je otvoril in vodil starosta dr. Vilko Marin, ki je v izbranih izjavah poročal o delovanju gozdnikovske lige v preteklem letu. Orisal je vse težkoče, s katerimi se morajo slovenski gozdniki boriti. Obširno poročilo o raznih prireditvah, ekskurzijah in taborenju je podal vrhovni načelnik jugoslov. gozdnikovske lige g. Franjo Klojčnik. O uspešnem delu posameznih rodov in edinic. Na občnem zboru so razpravljali tudi o bodočem delu slovenskih gozdnikov.

Iz Ljutomer

— Dnevnik bi lahko izdajali. Okoliške vasi nimajo dnevnih dostave pošte, je pa po vseh nekaj ljudi, ki imajo naročene dnevnike. Ker dnevnikov vsak dan po pismonoših ne dobe na dom, gredo nekateri včasih sami po nje. In kaj se je v takem primeru zgodilo? Dnevniku nekemu na pošti niso dali čee, da ni pismonoše tu. Tako je moral po hudi zimi, ki smo jo preostali, naročnik brez dnevnika zopet domov. To se je zgodilo večkrat. Želeli bi, da bi na pošti imeli v takih primerih nekaj razumevanja za okolišane.

— Kokošerejski krožek. V Kijučarovich marljivo deluje kokošerejski krožek stajarske kokoši. To je edini krožek v našem srezu.

— Blisk, grom, dež in sneg. V četrtek ponoči smo slišali v tem letu prve grmeje, ki pa ni bilo tiho, temveč je močno tobenje, vmes pa se je tudi močno bliskalo in deževalo. Čim je prestal dež, je začelo močno snežiti in zjutraj smo imeli za 4 prste debelo plast na novo zapadlega snega.

— Krompir je zmrazil. V letošnji hudi in dolgi zimi je zmrazilo po kletah mnogo krompirja. Zato je že sedaj huda za krompir. Težko ga je dobiti za hrano, odkod pa se bo vzela semenski, o tem razmišljajo že danes naši kmetovalci.

— Vode naraščajo. Radi naglega juga so vode močno narasle. Tako je ščavnica že prekorakala bregove ter poplavlja vse naše mesto v njegovi najnižji legi. Ščavnica se je razlila tudi po polju in vaseh v vsej svoji dolini tja do izliva na Raskrižju.

Tezenske novice

— Odlikovanje uradništva. Splošne stavbe družbe. Ravatelj Splošne stavbe družbe g. Babič Franjo in šef-inž. g. Anton Tempel sta odlikovana z redom sv. Save 3. stopnje, inž. Sergej Milosavljevič, Egid Milavec in član upravnega odbora g. Ljudevit Rottner pa z redom sv. Save 4. stopnje. Ravatelj Franjo Babič, ki ima za vsa naša nacionalna, kulturna in dobrodelna društva vedno odprto srce, kakor tudi ostalim odlikovancem naše najiskrenejše čestitke!

— Sokolsko prosvetno delo. Sokolska igralska družina nas bo kmalu zopet presenčila. Večer za večerom vadijo marljivo diletanti in topot bodo podali burko

ter raznih internih zadevah. Z občnem zboru so slovenski gozdniki odposlali udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravni brzojavki pa prosvetnemu ministru in ministru za telesno vzgojo naroda. Pri volitvah je bila izvoljena naslednja uprava: dr. Vilko Marin, starosta dr. St. Tomšič, podstarosta. Franjo Klojčnik, vrhovni načelnik. Odborniki: inž. D. Čejan, prof. P. Cestnik, Ivan Matelič, Ivan Sušnik, S. Kocuvan, Franjo Orel, Doležalova, Goldova in Gnillkova. V nadzornem odboru sta inž. St. Mah in Dušan Vodeb, predsednik razsodišča je inž. Miro Vodeb.

— Prodoren uspeh so želi ljubljanski akademiki s svojim sobotnim koncertom v dvorani Sokolskega doma. Dirigiral je dirigent akademikega pevskega zbora g. F. Marolt. Zlasti so ugajale Piratova »Pomlad in jesen«, Sachsos »Vzdih«, Michlova »Sokratova smrt« ter »Atila in ribič«. Dodali so še Adamičevo »Komur mar« ter »Od Urala do Triglava«. Zbor je prejel od organizatorja koncerta g. Podkrajška krasen venec, občinstvo je navdušeno vzklikalo. Navzoči so bili tudi številni mariborski odličniki, med njimi poveljnik 32 topniškega polka polkovnik Peter Klier kot zastopnik pokrovitelje Nj. Vel. kraljice Marije.

— Haečlovi zaupniki. Zloglasni Hae je imel tudi v mariborskem okolišu zaupnike in pajdaše, med drugim nekoga Ilijašiča, Koprivnika, Unterharnerja s Pobrežja, Drofenika in Kolšica, čigar ljubica je tudi sodelovala pri raznih načrtih, ki pa niso bili izpeljani v ožjem mariborskem okolišu v večjem obsegu. Hae je imel neke sestanke tudi v Slovenski Bistrici, potem se je pojavil tudi v Zgornji Polskavi. Baje so ga videli tudi v betnavskem gozdu, kjer se je sestel s svojimi pajdaši, za katerimi sedaj poizvedujejo. Nekaterim so že na sledu in se bo ob njihovem zaslišanju pojasnilo, v kolikor je bil Hae po svojih pajdaših soudeležen pri raznih vlomih v mariborskem okolišu.

— Shoda ni bilo. Za včeraj dopoldne je bil napovedan v veliki dvorani Narodnega doma protidržinski shod državnih uslužbencev in upokojencev. Shoda pa zaradi ovir ni bilo. Pač pa so se sestali predstavniki strokovnih organizacij državnih uslužbencev iz Maribora ter okolice na ožji seji, na kateri so spregledali spomenico, ki vsebuje med drugim sledeče: Priznanje 13. plače kot izredne doklade, zvišanje rodbinske doklade za vsakega otroka od 140 na 300 din, ki naj se prizna tudi ženam in delavcem, ter posebna doklada mesečno 800 din. Tretji draginski razred naj se glede doklad izenači z drugim draginskim razredom.

— Mestni avtobus, ki vozi v Ljutomer, se ustavlja pri Sv. Juriju ob Ščavnici najprej pred poštnim uradom, kmalu nato pa zavije z glavne ceste navkreber pred Pergerjevo gostilno, kjer ima 10 minut postanka. Nato obrne pot navzdol na glavno cesto. Mislimo, da bi bilo edino pravilno, da je avtobusna postaja samo pred poštnim uradom, kjer mora avtobus itak obstati radi prevzema odnosno oddaje pot. Postanek se sredi vasi, do katere je strm klanec, je popolnoma ovdela. Na eni strani se s tem podaljšuje vožnja, ki bi se lahko skrajšala za najmanj 15 minut iz Maribora v Ljutomer, na drugi strani se kvarijo avtobusi z nepotrebnim zavijanjem navzgor in navzdol. Tudi varnost prometa zahteva, da se pri Sv. Juriju ob Ščavnici drugo postajališče opusti in ostane le ono pred poštnim uradom. Upamo, da bodo Mestna podjetja to vpoštevala.

— Turške šance. Občinstvo se je zgrajalo nad podrtjimi stare Turkove hoše ob začetku Pobreške ceste in jih nazivalo »turške šance«. Sedaj pa je mestni gradbeni urad na tem kraju uredil cesto in reguliral okolico magdalenske cerkve. Da ne izgine spomin na te podrtje, je gradbeni urad res dal napraviti prave »šance« sredi mesta. Ta rekonstrukcija je pomembna, ker to obzidje ne spada sem. Nasip okoli cerkve bi bilo treba znižati, da se dvigne zunanost cerkve in omogoči čim preje s Tržaške ceste pogled na glavni most. Pot do cerkve in šole naj bi bila brez neokusnega stopnišča in mesto zidovja zelene grede in nasadi. Pri preurejevanju mestnih delov bi bilo treba paznje.

— »Charleyeva tet«, ki bo gotovo privabila toliko občinstva kakor zadnja prireditve. Dobra srea. Da društvo RK pravilno pojmuje svojo vzvišeno nalogo, dokazuje dejstvo, da je vedno več razumevanja med raznimi sloji prebivalstva. Mnogo pa je še taktih, ki bi ne čutili v svojih žepih malenkostne letne članarine. Vabimo zlasti te, da prist

Zaščita in vzgoja otrok v industrijskih krajih

Okrog 26% prebivalstva je zaposlenega v industriji, rudarstvu in prometu, v kmetijstvu pa samo nekaj nad 60%

Ljubljana, 18. marca.

Sele v zadnjih letih proučuje naša mlajša pedagoška generacija socialne, gospodarske in kulturne prilike v našem področju ter na podlagi izsledkov zaključuje na napake in pomanjkljivosti vzgoje naših mladih. Vse to je posledica razvoja našega naroda, številni znatni razvojni in kulturni delavci so s svojimi statističnimi, zdravstvenimi in socialno-gospodarskimi študijami dali tudi pedagogom podoben za stvarnejše delo, moderna pedagogika veda sama pa je tudi opozorila na odločilno važnost gospodarskih, socialnih in miljejskih činiteljev na proces pedagogike, oblikovanja ali obrazovanja. Zelo zanimiv in važen doprinos k tovrstnim pedagoškim študijam je študija g. Martina Mencaja o šolstvu v naših industrijskih krajih.

V zadnjih dveh desetletjih, ugotavlja avtor, se je gospodarska in socialna osnova našega naroda bistveno spremenila. Leta 1931. je bilo v industriji in obrti zaposlenih 19,5% prebivalstva, v rudarstvu je bilo 2,4% zaposlenega prebivalstva, v prometu je bilo zaposlenih skoraj 4% prebivalstva in v kmetijstvu nekaj nad 60%.

Okrog 26% našega prebivalstva je zaposlenega v industriji, rudarstvu in prometu in le še 60% v kmetijstvu. Pred desetletji smo lahko govorili le o dveh tipičnih industrijskih središčih, o Trbovljah s Hrašnikom in Zagorjem ter o Jesenicah z okolico, zdaj pa imamo že številna industrijsko-obrtna področja, kjer je nad polovico industrijskega prebivalstva, tako občin Kranj, Strazisce, Predosje, Trzin, Kobar, Križ, Pobrežje, Tuzna, Radvanje, Studenci, Ljubljana, celjsko in domaljsko področje. Razen tega pa je še precej manjših industrijskih področij, kakor Železniki, Kropa, Kamna gorica, Guštanj, Muta, Ruše, Sostanj, Mežica in Črna.

S prodorjanjem industrije v naše kraje so se razvili pri nas tudi tipični polindustrijski predeli, kjer je v industriji, rudarstvu

ali prometu zaposlenega nad polovico prebivalstva.

Ti objektivni pogoji življenja so imeli odločilen vpliv na razvoj šolstva pri nas. Tu se je šolstvo naglo razvijalo. Ko je vas še dremala v svojem na pol fevdalnem smu in je vaški otrok obiskoval le niže organizirano šolo, se je v industrijskih in pol industrijskih krajih razvijalo višje organizirano šolstvo, ki ima svojevrstne naloge.

Šola je podružljajoča sila, ki veže v celoto vse, ki so v njej službi. Industrijska proizvodnja kolektivizira človeka. V tovarniškem sistemu se bjeeta dva svetova, svet preteklosti in svet bodočnosti, svet individualizma in svet kolektivizma, svet reakcije in svet napredka. Ta antagonizem zazivi v vsej svoji obliki in vsebinski tudi izven mej tovarniškega obzidja, v delavskih kolonijah, barakah in predmestjih, kjer žive delavske rodine svojevrstno življenje. V tem svojevrstnem okolju se razvija delavski otrok, in to življenje mu daje svojevrstno pečat, ki ga razlikuje od vsakega otroka in otroka meščanske družine.

Kako je s telesnim razvojem mladine v industrijskih središčih? Statistična poročila kažejo, da prihaja najvišji odstotek telesno zaostale mladine iz družin poljskega delavca in ne iz družin industrijskega delavca. Otroci našega malega kmeta in poljskega delavca živijo v težjih prilikah kakor industrijski otrok.

Kakšne posebnosti se kažejo v duševnem življenju industrijske mladine? V industrijskem mestu je življenje polno sprememb v doživljajih. Mladina se tu zgodaj seznani z vsemi pridobitvami civilizacije in zato je predstavljen zaklad industrijskega otroka mnogo bogatejši kakor vsakega. Razgibanost življenja mu bogati in podžiga domišljijo. Otroci v industrijskem kraju se mnogo hitreje razvijajo in je duševno bolj razgiban kakor vaški otrok. Res pa je, da je v takem okolju veliko večja možnost in

verjetnost za razvoj negativnih duševnih sil v otroku in da se iz take sredine čisto rekrutirajo tako imenovani »moralno pokvarjeni otroci«. Okolje vpliva tudi na spolni razvoj. Okolje industrijskega otroka neugodno vpliva na ta razvoj, ker razvija prežgodaj spolni nagon. V Trbovljah spi le 26% otrok samih v postelji, ostali pa s sestrami, starejšimi brati in odraslimi.

Objektivni pogoji življenja in subjektivna struktura mladine so pa temelji, na katerih mora počivati sodobna šola. Ako proučujemo življenje in delo šole v industrijskem kraju, ugotovimo, da razne okolnosti ovirajo pravilni razvoj šolstva v industrijskih krajih. Potrebna je večja socialna in ekonomska zaščita delavske mladine. Potrebna so dnevna otroška zavetišča, ki bi varovala otroke pod skrbnim pedagoškim varstvom. V vseh industrijskih krajih so potrebni otroški vrtci, kjer naj bi predšolska mladina preživljala v srečnem okolju svojo mladost. Vrtci naj bi bili obnem socialno-zdravstvena ustanova pod nadzorom zdravnikov. V letovskih kolonijah naj bi ta mladina dobila tako potrebno premembo zraka.

Šolsko-zdravniške in socialno-medicinske zaščite pri nas sploh ni ali pa je zelo pomanjkljiva. Zato je treba organizirati sistematske in kontrolne zdravniške preglede vseh učencev. Pomozni oddelki za zaostalo dečo so potrebni v vseh šolah v industrijskih krajih. Vzgojnih in poklicnih svetovalnic v naših industrijskih krajih sploh ni. Notranje delo v teh šolah pa je tako usmerjeno, da ne dopušča pouka in vzgajanja tako, kakor to zahtevajo subjektivni in objektivni pogoji življenja v industrijskem kraju.

V sobotni številki je bil zamenjan naslov. Namesto naslova »Kako je z minimalnimi mezdami zasebnih nameštencev po banovi uredbi, je bil objavljen članek pod naslovom »Zaščita in vzgoja otrok v industrijskih krajih«. Ki je naslov današnjega članka.

Življenje ter njenim pomenom za vsakokratno življenje moremo sklepati tudi na funkcijo, ki jo glasba danes vrti. Če priznamo, da glasba po vseh svojih funkcijah prispeva k duševnemu oblikovanju človeka in da je v to svrhu potrebno uporabljati kolikor močnejše kvalitativno glasbo, nam postane jasno, da vračanje s kulturno glasbo naj vplivamo na človeka. In več postransko. Načrtovati je treba, da more samo glasba primerne umetniške višine izpolnjevati naloge, ki so si v sodobnem življenju odmerjene. Nedvomno pa je, da tudi sodobno življenje zahteva glasbo, ki je povezana z današnjim življenjem. Morda danes bolj kot kdaj prej služi estetskim in izvenestetskim, t. j. funkcionalnim smotom: nacionalnim, etničnim in socialnim. Kaži zlasti ti smotovi danes v ospredje in zahtevajo posebne pozornosti, če hočemo, da se bomo mogli uveljavljati tam in takrat, kjer in ko bo to potrebno.

Svoja zanimiva izjava je predavatelj zaključil s pripombo, da se morda trenutno oziramo na razpravljanje o umetnosti zdi neaktualno, toda skrb za nepoznano bližino in daljno bodočnost nas naveda, da vsak v svojem poklicu pripravljamo človeka tako, da bo sposoben prevzeti svoje mesto v novem življenju. Obenem pa tudi da ohranjamo kulturo, ki se včasih sumljivo maje, za bodoče čase.

Iz Trbovelj

Trboveljsko prebivalstvo opozarjamo, da je bila nedavno na dveh govedih, prodanih v tukajšnji okolici ugotovljena trakučljivost. Z uživanjem škričave mase se trakučljivost prenaša na ljudi in od teh zopet na živali. Da se ta, za človeka in živali nevarna bolezen ne bi dalje širila in ogrožala zdravja, se opozarja ljudstvo, da pazi pri kupovanju mesa pri mesarjih, če je meso zdravstveno pregledano, so okrogli žigi na prednjih in zadnjih četrtinah zaklane živali.

Prva nevihta z gromom, bliskom in točo nas je iznenadila v petek zjutraj. Ob zgodnjih jutranjih urah je močna severna burja zavila okrog zidov, kmalu potem pa so se kot poletni nakupili hudourni oblaki ter iznad Sv. Planine drveli proti jugozahodu. V trenutku se je pripodila prava pomladna nevihta z debelo točo, ki je padala dobrih pet minut, vmes pa je udarjal blisk in grom kot v soparnem poletju. Naše planine je odela rahla snežna odeja, ki pa je danes ob toplem soncu zopet izginita. Hudournje v času, ko se nas drži še zima, je škodljivo.

bile, na štedilnik... a ko ni pazila, sem jih spet zmagal. Tokrat brez smole! Nemara prav zaradi tega, ker sem jo užalil in je pogledala vstran, ko sem jo poprosil: Smem na dvorišče, mama?

Danes se ne bo bakladi. Morda jutri, pojutrišnjem. Preveč smo zaveravali v zmaje... in ko se vrnemo domov, nameravamo v Jožkovi drvarnici premleči nekaj prav posebnega. V Jožkovi zato, ker je dokaj prostorna, pa tudi ključavnico ima... ogromno, kakršne svoj živni dan nisem videl. Pravi, da je »patentna« in da je ne bi zlomila dva Goljata z dvema Samsonoma... prej bi se podrla cela stavba. Malo jo stisneš — že je zaklenjena... odklene jo velikanski ključ, težak tudi, da vedno uganem, v katerem žepu ga Jožko nosi. Danes ga ima, na primer, v levem: leva hlačnica mu malodane za ped prekaša desno... Zaklenili se bomo in bomo prav, prav tiho, da živa duša ne izve za vašo skrivnost...

Skrivnost... Nandek jo je sprožil, kakor je majhen!... Če more hrošček nositi slamico — čemu nam ne bi pomagal vleči zmagaj?... Velik zmagaj s sto vpreženimi krilati bi potegnil v višave Leo... na še večjega s tisoč majskimi bi se lahko obesili mi ter zaplaval pod sonce... kamor bi se nam zahotelo! »Aji Le hil bi jim zaklical...« »Gili... Ne?« »Naki Hil!« »Pa hil! no... Če bi te sploh razumeli...« »Hil! razume vsaka živalina!... Bi zajahal

ma, je pri nas zelo redka prikazen, vendar je imelo to dobro stran, da je razčistilo ozračje in prineslo krasno, jasno, še prav pomladansko vreme. Temu je skrajni čas tudi že v naši dolini, kjer povsod že javda čakajo, da pričnejo s pomladanskim vrtnim in poljskim delom. Ostra zima je seveda tudi že v naši dolini, kjer povsod že javda ljih in nasadih, nič manj tudi hišnim po-

sestnikom, ki imajo poškodovane strehe, oporne zidove od jakih sneženih plasti in vodotokov. Tudi naše ceste, zlasti nekatere občinske ceste so zelo razbite ter bo treba na mnogih mestih precejšnjih popravil. Občinska uprava bo gotovo ukrenila potrebno, da se prometni nedostatki odpravijo, zlasti tudi dovede v red občestna kanalizacija.

Tudi gorenjski trgovci hudo prizadeti Z občnega zbora Združenja trgovcev za srez Kranj

Kranj, 15. marca

Letne skupščine Združenja trgovcev za srez Kranj so že od nekdaj znane po temeljitih obravnava gospodarstva. Vsakdo, ki prisostvuje skupščini, se je o tem lahko prepričal in se tudi okoristil, kajti na teh skupščinah se ne poroča samo o delu Združenja, nego se po točnih proučitvah pregleda tudi celotno stanje trgovine in ostalih važnih činiteljev, ki vplivajo na razmere v gospodarstvu.

Pod vodstvom dolgoletnega predsednika g. Franca Berjaka so se tudi zadnji obravnave važne zadeve za našega trgovca. Kako važna je dobra trgovina za kranjski okraj, kaže njegov sestav, v katerem je vsaj dve tretjini kmetkega prebivalstva navezanega na industrijo v mestih Kranju in Trzinu ali pa na lesno industrijo, deloma celo na tujski promet. Dve tretjini kmetov ne preživlja lastna zemlja, in so navezani na uvoz moka, koruze, masti, sadja, zelenjave itd. Razumljivo je, da je v takih okoliščinah potreben posredovalec, da pa je ta posredovalec v težkih prilikah, čim je eden važnih delov industrije bodisi lesne bodisi tekstilne, ki preživlja vse prebivalstvo, ogrožen. Obe industriji, na kateri je navezano prebivalstvo kranjskega okraja pa imata še to slabost, da sta zelo odvisni od dogodkov v svetu. In tako ni čudno, da se čuti vsak sunek v svetu zlasti v našem okraju in da so prizadeti s tem zlasti tudi trgovci.

Vojna je takoj, ne samo v svetu, temveč zlasti pri nas vtisnila vsej trgovini poseben znak. Zaradi naraščanja cen in abnormalnosti v trgovini so sledila v zvezi z oboroževanjem nova bremena, nove uredbi, ki pa so vse posebno udarjale trgovski stan. Izredno globoko je posegla v delovanje trgovca davčna novela in mu naložila težke davke. Poskušalo se je vse, da se ta novela omili in upati je, da bo do tega prišlo, sicer bo naš trgovec onemogočen. Obremenitev trgovine z davki in raznimi socialnimi dajatvami je danes vedno večja, obratno pa je donosnost zaradi povečanja režij in rizikov vedno manjša.

Izrednem položaju naših trgovcev pa se pridružuje še nesteto drugih škodljivih pojavov, med katerimi je treba omeniti sušmarstvo, ki se je zelo razširilo in je bilo ugotovljeno nesteto primerov. Veliko nezadovoljstvo so zbudile tudi tako zvane »Uputnice« za brezplačno prevažanje blaga za pasivne trake. Tu so se vršile zlorabe, ki bi se lahko odpravile. Sledile pa so tudi redukcije viakov in Združenje je moralo posredovati, da bi se vzpostavilo vsaj nekaj prejšnjih zvez, prav tako pa je

povečalo pozornost tudi ureditvi telefon-skega prometa. Posamezniki gotovo ne vedo, koliko je bilo dela v Združenju, saj skoro ni bilo stvari, da ne bi Združenje z vsilo poseglo v vse važne zadeve, ki se tičejo trgovine. Zlasti je Združenje pripiralo tudi trgovsko strokovno nadaljevalno šolo in se je v zadnjem letu zvišalo tudi število učnih ur. Vpisanih je bilo 85 učencev. Zavzemajo pa se naši trgovci krogi tudi za dvorazredno trgovsko šolo v Kranju. V Združenju je bilo včlanjenih 420 članov, obratov pa je bilo 465, pomočnikov in pomočnic pa skupno 191.

Vneto je Združenje sodelovalo tudi pri sestavi tržnih redov, tako v Kranju kot v Trzinu, kjer se je posrečilo tudi s pomočjo zbornice doseči potrebno spremembo itd. Kakor so bila izbrana poročila vseh funkcionarjev tajnika gosp. Kožmarna in ostalih, tako je bilo izredno koristno tudi svetnika TOI g. Gorjana in g. dr. Ivka Pustiškega zastopnika Zveze trgovskih združenj. Med važnimi točkami poročil g. Gorjan-ja je vsekakor važna njegova izjava: »Zahtevam Zbornice po popolni avtonomiji okrožnih uradov, za odpravo formalnosti, ki ovirajo hiter izvoz lesa, ki je tako važen izvozni predmet v kranjskem okraju. V svojem poročilu se je g. svetnik dotaknil tudi uvedbe obveznih legitimacij za nakupovanje lesa, hmelja, sadja, kož in drugega blaga, s čimer se skuša omejiti sušmarstvo.

Težki časi, ki so prinesli nova bremena trgovskemu stanu, so zahtevali izredno pozornost Združenja, ki je resnično storilo vse, da se vsaj delno odprone trgovcem, ki razumejo in se v polni meri zavedajo težkega položaja in zahtev države. V imenu revizorja je za vlogno delo odbora predlagal razrešnico g. Colnar Oto in so jo zborovalci tudi soglasno izglasovali. Novi odbor je sestavljen z nekaterimi spremembami in ga sestavljajo sledeči gg.: Predsednik je zopet postal zaslužni delavec Združenja g. Berjak Franc, podpredsednik Adamcič Anton, Ahacič Franc, Ferjanc Lovro, Globoknik Franc, Kokalj Ferd., Savnik I., Koki Matija, Hlebs Ruda, nam: Grims Alojz, Rekar I., Rozman Ivan, Terdon Albin, nadzor.: Colnar Oto, Kern Ivan, Grošelj Viljem, Sulcer, Zaplotnik, Častni odbor sestavljajo gg.: Engelsberger Ivan, Pavlin Alojz, Pirč Ciril. Novi odbor čaka jo verjetno še težje prilike in članstvo je z izvolitvijo tega odbora v polni meri pokazalo, da jim zaupa in da tudi pričakuje, da bodo po tradiciji delovali kot vsi odbori doslej vneto in uspešno zastopali interese trgovcev v kranjskem okraju, ki so zelo prizadeti vseh svojevrstnega gospodarskega ustroja.

Zborovanje CMD podružnice v Gor. Radgoni Socialni položaj naših obmejnih viničarjev naša rak rana

Gornja Radgona, 17. marca

V soboto 16. t. m. zvečer se je vršil v 5. razredu tukajšnje osnovne šole 12. redni občni zbor podružnice CMD. Zborovanje je vodil podružnični predsednik veterinarski svetnik g. Franjo Samec, ki je v uvodnem pozdravnem nagovoru podal splošno in izjerno poročilo o delovanju podružnice v minulem poslovnem letu. Zlasti zanimivo je bilo njegovo poročilo o še vedno odprtem in prečem vprašanju, ki tlači naš reben obmejni živilj, t. j. viničarski stan, ki služi gospodarju tujeje še vedno za smarotno nizko plačo, ki nikakor ni v skladu z našo narodno častjo. Če bi se na družbi ubogi viničar zahtevali vse to, kar mu gre, tega niti ne doseže, ker mu obasni tuje takoj pokaze vrata. Ugotovil je nadalje, da so se vrste članstva podružnice pomnožile in izkristalizirale tako, da je včlanjeno pri CMD samo narodno zavezno članstvo. Iz poročila tajnika g. Zarka Burje sledi, da beleži podružnica porast članstva od prejšnjih 54 na 93 ter so med letom pristopili zlasti učiteljski zbori Apače, Stogovci in Ščavnica, kjer je delovanje podružnice zelo potrebno. Gdč. Julijana Štiber je poročala, da izkazuje blagajna 2.363,50 din dohodkov in 2.228,50 din izdatkov, stanje blagajne ob koncu leta 135 din. Družbi CMD v Ljubljani je bil odvden skupno znesek 2.084,75 din, za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borem v Gornji Radgoni pa je prispevala podružnica 200 din. Pohvalno je omenila humano delo centrala, ki je za obdaritev revne dece vseh 4 obmejnih šol prispevala za bo-

žitelno 4.000 din. O izvršenem leresovanju je podal poročilo g. Cividini Stane, ki je ugotavljal, da je bilo zadnje kresovanje na predvečer slovenskih blagovestnikov izvršeno prvič brez godbe Mure, ki je tokrat podčenejevala delovanje podružnice CMD ter stavila isti nesprejemljiv, zahteve, kar nikakor ni čudno. Ker je kapelnik iste tu državljan in se danes sedi na istem stolčku. Stroške kresovanja, ki se je vršilo na grajskem griču nad trgov, je kribo boljše strukturo članstvo podružnice.

Po poročilu revizorja g. Hraštelja so sledile volitve, pri katerih je bil izvoljen večinoma star odbor s predsednikom g. Samcem Francem na čelu, mesto odidega g. Franca Talanija pa je bila izvoljena gospa Ana Mavričeva. V odbor so bili nadalje izvoljeni kot zaupniki podružnice za Apače g. Hinko Šnuderl, šolski upravitelj istotam, za Stogovce g. Kreth Jan, šolski upravitelj istotam ter za Ščavnico g. Nemec Peter, šolski upravitelj istotam. Članarina znaša 12 din. Pri slučajnostih je bil sprejet soglasno sklep, da priredi podružnica v soboto 13. aprila letos zvečer predavanje o narodni obrambnem delu glede na tukajšnji položaj po predavatelju od centrala iz Ljubljane. Podružnica poziva vse one, ki še niso včlanjeni, da to store takoj ter podpro delovanje podružnice v njenem važnem narodno obrambnem delu.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

RIJAVEC VLADIMIR:

Pogled nazaj

Zmaj je bil Edijeva zamisel — Nandek je spiel nekaj boljsega. Ze v soboto popoldne sem ga zalotil, kako se igra s hrošči — v veliko škaflo jih je nalovil — jim zatika slamicc ali treščice zadaj v harmoniko in jih spet spušča.

V hroščevem letu smo... in jih je, da zvečer vse sumi, brni. Preletajo s polja v gozd; kar noče biti konca skrivnostnemu preseljevanju, ki mu ne vem vzroka. Jih že čez dan vse črno, ali spijo... in če katera pogolcaš, se zvali z lista pok! na hrbet in drujoha naprej kot da se ni zgodilo nič. Zares jih je ogromno in so nam celo v šoli nasvetovali, naj jih pobijamo, pobijamo, pobijamo... v vrhove kostanjev spremo, kar ni karsibodi! Joj, to je veselo visoko gori v krošnjah, ki padajo z nje kot zrele hruške... na polju pa sem jih iskal med travo, po razorih, v Klečah, a nikjer nobenega. Od kod priletajo? Kje se skrivajo?... Zvečer šele! Mame s predpasniki, očetje z lopatami, mi, najmlajši svet s takimi divjim, zagrizenim navdušenjem kakor bi Turke, če bi nam vdrli v deželo. Sosedovi so jih nalovili zvrhan sod, jih polili s krompom — potem so pogostili z njimi kokašči. Ni jim preveč teknilo. Petelinu še nekako... ali harem in pomladek sta se davila, da se je celo meni obratelo.

Nandek mu je zatankil slamico v tisti med zadaj... Spretno, da ni majski niti zavajal... Ugriznil?... Ha! Tudi če bi! Nandek je junak! Se Leonu bi zatankil šop slame, ali se ne izplača. Ščene ne bi moglo odleteti... kvečjemu bi mahal z njo kakor z repom. Hrošček pa odleti!! In leti, leti... dokler mu ne odeče kri!

»Saj je nima...« »O, ima! Samo hladna je, ledena! Nemara res! Včasih zvečer, ko ves gorim krvoločja, se mi vsede kakšen na la se... lepo pristane... utrujen je... pa po vratu za srajco, brri! Človeka srese in pretrese od glave do pete, se kihne povrh kot da se je zares prehladil... kot da se je nekdo spomnil in objestno spustil prijateljsko pod obleko, na golo, košček ledu.

In odletajo z dolgo, daljšo, za ped dolgo slamico v zadku lahko in veselo kakor da jim ni nerodni prirevsek v nobeno breme. Nandek sanjari: Božanski bi bilo, če bi jim mogli ponoči zatankati pod rebra goreče vžigalice... »Bolelo bi jih... Peklo...!« Da ne, Edi, ki se nama je pridružil, trdi, da se jim ne bi moglo zgoditi hudega... in če je on uverjen...! Zelo zgodaj se odražali na polje, jih polovili kakšen tisoč ter priredili baklado ali kakor se že reče, kakršne ni videlo človeško oko! Le vžigalice bi potrebovali...

Jih — mimogrede povedano — imam! Me je mama sicer spregledala, tudi očete la zaradi njih... postavil sem jih, kjer so

zmaja, zgrabil bič, zarobantil nanje... in že bi se znael nad Rožnikom!

Pa je treba zamisel poprej narisati. Točno in v pravilnem merilu... sleherni živinci svoje mesto... pa uzde, sedež in tako dalje, in tako dalje. In ne sme te risbe, tega važnega načrta videti nobeden! Zmaje smo pospravili. Zadovoljni smo z njimi, Edi še celo. Hitimo domov... in se bolj in bolj bojim, da ne bi srečal mame. Ne toliko zaradi vžigalic, kolikor me skrbi, da bi ji moral izdati, kaj kanimo. Ali ima tako ostre oči... ali tako globoko vidi... ali zna čitati misli...? Me povpraša nenadanež, nedolžno in se prej ali slej zaletim. Sam ne vem kdaj, pa se že smeje, jezi... kakor pak nanese. Prav vsako skrivnost mi izmam, izvleče, najsi jo še tako skrbno skrivam!

Za vrati je varnejše. Jožko je stisnil ključavnico — škl! Pridi, če hočeš — nikomur odgovora, dokler se ne pomenimo do kraja!

Edi na drva, Jožko k njemu, jaz na tla. Začnimo v božjem imenu!

»Torej?« »Predvsem: koliko hroščev?«

»Tisoč!... Narisi!... Najprej zmaja, nato mrcinle!«

Rišem. Črta pokonci, črta počez... Slabo vidim. Sonce je komaj zašlo — v drvarnici je tema... Edi mi sveti... V vsakem žepu nosi po škaflico vžigalice!

Nadaljujem: črta počez... niti... svileni papir... hrošči... uzde... sedež... rep... Edi z bičem...

»Zvečer pričnemo z lovom.«

»In kam z njimi?«

»V zaboj!... V pokrov par lukenj, da ne pokrkajo, in šop trave za večerjo.«

Pogovor teče. Ne vidim ne Edija ne Jožka, ali slišim ju... in kot da so njune besede žive! Prav pred očmi mi pleše čudna priprava, ki naj bi z njo pokukali za deveto goro.

»Ne bi bilo napak, Edi, če bi letalo poprej preizkušali...«

»Čeče! Škoda časa! Stvar je vendar jasna ko beli dan!«

Sklenjeno torej! Nalovimo krilatec... tisoč jih ujamemo! Vsem zanke krog vrata... drugega k drugemu... lepo po vrsti kakor stojijo hiše v Trstu! Ze danes jih nalovimo, danes zvečer! Previdno seveda, da ne polomimo kateremu nog, kril, da mu ne znečkam glave ali raztržemo harmonike!

Pssst! Glasovi na dvorišču. Razburjeni, skrbeči. Sluhnem: tri mame, ki nas iščejo... in je moja čisto blizu!

Kje neki spet tičijo? Bogsgavedi!

Na polje da smo šli.

Ali Edijeva mama nas je že pred dobro uro videla na dvorišču!

Moje ne bi skrbelo toliko, da nisem zmagal vžigalice... Glej, glej! Uganila je! Sam križ da ima z mano. — In spet pripoveduje, kar je nedavno čitala v časopisu.

(Dalje)